

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

Allan Adojaan
Euroopa Liit Eesti meedias:
Infosisendi ja meediaväljundi võrdlus.
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Prof. Marju Lauristin

Juhendaja allkiri:

Osakonnas registreeritud: “_____” _____

Allkiri: _____

TARTU
2005

Sisukord

1 SISSEJUHATUS.....	3
2 TEOREETILISED JA EMPIIRILISED ALUSED.....	5
2.1. Teoreetilised käsitlused.....	5
2.1.1. Avalik sfäär Euroopa Liidus.....	5
2.1.2. Normatiivne teooria.....	12
2.2. Empiirilised lähtekohad.....	14
2.2.1. Eesti infopoliitika ning institutsioonid.....	15
2.2.2. Eestlaste hoiakud Euroopa Liidu suhtes.....	20
2.2.3. Eestlaste meediakasutus.....	22
2.2.4. Auditooriumi osalus Euroopa Liidu avalikus sfääris.....	23
2.2.5. Uudisruumi vaatlus.....	24
3.PROBLEEMI PÜSTITUS, UURIMISKÜSIMUSED JA HÜPOTEESID.....	26
3.1. Probleemi püstitus.....	26
3.2. Kontseptuaalne mudel Eesti infosisendi uurimiseks.....	28
3.3. Uurimisküsimused ja hüpoteesid.....	30
4.UURIMISMETOODIKA.....	31
4.1. Uudiste agenda analüüs.....	32
4.2. Uudisruumi vaatlus.....	36
4.3. Kvalitatiivsed süvaintervjuud toimetajate ja ajakirjanikega.....	37
4.4. Tähtsaimate Euroopa Liidu infosisendite ning institutsioonide kaardistamine.....	39
4.5. Kvalitatiivsed süvaintervjuud riigi kui kommunikaatori esindajatega.....	39
4.2. Ülesannete jaotus töös.....	41
5. TULEMUSED.....	42
5.1. Euroinfo ekspertide intervjuude analüüs.....	42
5.1.1 Vastused teemade kaupa.....	42
5.1.2. Vastuste analüüs.....	52
5.2. Meediaväljaande juhtide intervjuude analüüs.....	58
5.3. Uudiste agenda analüüs.....	64
6.DISKUSSIOON JA JÄRELDUSED.....	75
7.KOKKUVÕTE.....	81
8 SUMMARY.....	83
9 KASUTATUD KIRJANDUS.....	85
11.LISAD.....	87

1 SISSEJUHATUS

Eesti Vabariik on nüüdseks olnud taasiseseisvunud kuusteist aastat. Need on olnud rasked tööaastad, et tõsta jalgadele rahvas, viia tasakaalu poliitilised vahekorrad ja üles töötada majandus. Tänapäevaks on Eesti olnud kaks aastat Euroopa Liidu liikmesriik. Tagantjärele kahelda on mõttetu ja väljaspool kahtlust on ka see, et Eestile oli liitumine ainumõeldav variant. Riigile on liitumine toonud palju toetust nii majanduslikus kui poliitilises plaanis, rääkimata koostöösuhetest ja uutest võimalustest. On välistatud, et isolatsiooni jäämine mingeid hüvesid Eestile oleks toonud. Ent pole head ilma halvata. Selgelt domineeriva positiivse kõrval on ka mitmeid lahtiseid küsimusi, lahenduseta probleeme ja vastutusi mida tuleb kanda.

Euroopa Liit on algselt tugev majandusühendus ent nüüd üha vastuolulisem poliitiline liit, mis koondab rahvusriike Euroopas loomaks tasakaalustavat jõudu Ameerika Ühendriikide ja Aasia maade ülekaalule maailmas. Liit, mille eesmärgiks on alguses peale olnud luua sama tugev ühtne välispoliitiline löögirusikas kui Ameerika Ühendriikidel ning konkureeriv majandusjõud Aasia riikidele. Liit mis on loodud ühest küljest rahvusriikide kaitseks ja teisalt ühte sulandamiseks. Kui Ameerika Ühendriikide rahvasteliidu sisepoliitika on olnud kindlaeesmärgiline integratsiooniajalugu juba sadu aastaid, siis selle aja jooksul on ära peetud omavahelised vastasseisud ja hõõrumised ning läbi elatud sulandumise valulik protsess. Liit toimib, liidu liikmed on suurel osal minetanud oma päritolurahvuse ja võtnud omaks superriigi identiteedi: olla ameeriklane. Kuigi eks seal ole ka oma tagasilööke, gruppe kes ei sulandu ühiskonda ning mitmeid vastuolusid, mis võimaldavad küsida, et kas pikas perspektiivis taoline rahvaste sulatuskatel end õigustab? Võrreldes Ameerika Ühendriikidega on Euroopa Liit oluliselt noorem ühendus ning rahvusriike ei üritatagi sulandada üheks rahvuseks. Rahvastel on eraldi tugevad riiklused, kultuurid, keeled ja foruudid. Kuna riigivõimu kandjaks on rahvas siis rahvas ka legitimeerib oma valitsused. Kui Euroopa Liidus puudub ühtne rahvus, keel ja üksainus valitsus siis püstitub küsimus, kes on see, kes peaks legitimeerima Euroopa Liidu ning omaks võtma eurooplase identiteedi. Milline on see valitsus, mis peaks rahvusriigi tavakodaniku silmis legitiimne olema, kas see mis rahvusriiki reaalselt juhib, või see mis asub kaugel ja on jäänud inimeste jaoks abstraktseks ning mõistetamatuks? Siinkohal peaks oma etteaste tegema võimu ja rahva vahendaja, diskussiooni areen – meedia. Läbi vaba ajakirjanduse suhtleb võim rahvaga ja vastupidi. Kuna Euroopas rahvuslikud meediad on tihti juba aastasadu pika traditsiooniga väljakujunenud struktuurid,

iga rahvuse tavade ning kultuuri kandjad, siis toimivad need demokraatia seisukohalt kindlalt ja efektiivselt. Nüüd luues rahvusteülest liitu, mis peab hakkama koordineerima keskselt kõiki rahvusriike on vaja Euroopa Liidu ja eurooplase vahelist suhtluskanalit. Kas selleks peaks looma uue meedia või reorganiseerima olemasolevad rahvuslikud kanalid? Teoreetiliselt peaksid uue superriigi legitiimsuse kandjad ja vahendajad olema rahvusriikide valitsused, ent kas see taolisel moel toimib? Samuti peaks ka rahvuslik meedia toimima siis ka Euroopa teemade areenina, aga on see üldse võimalik? Kuidas erinevate rahvuste meediad selleni viia, et tekiks ühtne infoväli, samad teemad, viited ja diskursused? Küsimusi ning vaidluspunkte on selles protsessis palju.

Töö eesmärk on kokku võtta erinevaid teoreetilisi käsitusi Euroopa avaliku sfääri ja normatiivse ajakirjandusteooria kohta, koondada eelnevalt läbi viidud uuringute tulemusi ning võrrelda neid läbi Eestis läbi viidud eelnevate ja äsja läbi viidud uuringute tulemustega. Sellest sündiva analüüsi läbi näitab töö autor riigi ja meedia vahelise kommunikatsiooni kitsaskohti, probleemide põhjuseid ning üritab selgitada neid normatiivse teooria valguses.

Töö põhiliseks aluseks on Euroopa Liidus kuuenda raamprogrammi käigus läbi viidav uuring „Adequate Information Management in Europe”. Kolme-aastase uurimistöö eesmärk on saada teada meedia mõju Euroopa avalikule sfäärile sõltuvalt esitajatest ja mehhanismidest. Uuringu Eesti-poolne täideviija on Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni ja osakond ning sinise projekti koordinaatoriks professor Marju Lauristin. Uuringu metodoloogia on välja töötatud rahvusvahelise uurimisgrupi poolt ja on lähtekohaks ka käesolevale tööle.

2 TEOREETILISED JA EMPIIRILISED ALUSED

2.1. Teoreetilised käsitlused

Kuna töö vaatleb riigi ning ajakirjanduse vahelist infovälja ja seal sees toimivaid suhteid ning liikumisi siis oluline on defineerida mõlema poole rollid, eesmärgid ning ka kohustused. Demokraatia aluseks loetakse rahva ja riigi vahelist kommunikatsiooni, mille läbi rahvas riigile võimu annab ja riiki juhib. Selle bilateraalse kommunikatsiooni vahendajaks ja foorumiks on suures osas sõltumatu meedia. Meedia tegevuse legitimeerib suuremalt jaolt samuti rahvas. Alljärgnev töö uurib Euroopa Liidu kui rahvasteülese superriiigi toimimist kohalikul tasandil, infoliikumist suunal Euroopa Liit-Eesti ja kohaliku meedia rolli selles. Meedia roll on siinkohal suur, et mitte öelda peamine. Saavutamaks toimivat Euroopa Liitu tuleb meedial teha läbi järgnevad protsessid: **esiteks** ise muutuda rahvusmeediast Euroopa Liidu ühtse ja avaliku meediasüsteemi osaks, **teiseks** ümber orienteeruda Euroopa Liidu võimu ja oma rahva vahendajaks nii kriitilise arutelu ja tagasiside areenina ning läbi Euroopa Liidu institutsioonide vahendamise ja usaldusdefitsiidid likvideerimise, **kolmandaks** tavakodanikule uue eurooplase-identiteedi vahendamine, kasvatamine ja kujundamine, **neljandaks** julgeksin meedia õlule panna ka vastutuse kodaniku Euroopa Liitu kaasatuse ning üldise ühiskondliku aktiivsuse tõstmise. Neist viimane peaks olema eelneva kolme protsessi tulemus ja lõppeesmärk.

2.1.1. Avalik sfäär Euroopa Liidus

Habermas'i järgi¹ on avalik arvamus poliitilise valitsemise ainus tunnustatud legitimatsioonivorm. Seega ühiskonnas toimuv vaba arutelu loob pinna arukate valikute esilekerkimisele ning ka võimukandjate vastutusele. Selles vabas arutelus ja vastutuse kandmises vaba arutelu ees tekib võimule tunnustatus või vastupidi seal ta seda kaotab. Ehk sõltumatu ja kõigile ligipääsetav diskussioon legitimeerib võimu. Tavaliselt on taolise diskussiooni areen piiritletud keelelis-rahvusliku või poliitiliste piiridega. Euroopa Liidu puhul on aga tegemist piirideülese ühendusega mille liikmeteks on taoliste väljakujunenud sfääridega rahvusriigid. Avaliku sfääri teooria definitsiooni järgi vajab avalik sfäär eksisteerimiseks, et meedia kommunikeeriks samaaegselt samu teemasid, kasutades samu

¹ „Avalikkuse struktuurimuutus” (Habermas, 2001a)

asjakohasuse kriteeriume². Siinkohal tekib probleem, et kas Euroopa Liidu avalik sfäär eksisteerib, kuidas see toimib ja kas võimu legitimeerimine Euroopa Liidu tasandil toimub ning läbi milliste vahendajate. Kuna Euroopa Liidu kodanikud võtavad vastu enamuse informatsioonist Euroopa Liidu kohta rahvuslikust massimeediast mis seab alati kohalikud teemad Euroopa Liidu omadest kõrgemale väärtushierarhias siis on klassikaline avaliku sfääri kontsept ka seetõttu küsitava toimivusega.

Ei ole olemas ühest käsitlust ja kokkulepet Euroopa avaliku sfääri kohta. Samuti jõuavad erinevad uuringud ja toretikud erinevatele tulemustele Euroopa avaliku sfääri reaalse eksisteerimise koha pealt. Võib jagada kahte peavoolu käsitlused Euroopa avalikust sfäärist. Esimene käsitlus on pärit autoritelt nagu Grimm ja Kielmansegg, kes toovad eelduseks kommunikatsioonikogukonna tekke ning eeldavad Euroopa avaliku sfääri toimimiseks ühtset meediat, keelt ning ka ühist abstraktset rahvust millega ennast samastada (eurooplane). Nende tunnuste põhjal Euroopa avalik sfäär kui selline puudub³. Laiemalt⁴ selle koolkonna põhiteese on neli. Puuduv ühine keel, mis jällegi Ameerika Ühendriikide näitel on sidustajaks erinevate etniliste gruppide vahel. Pole võimalik luua ühist avalikku ruumi ilma ühist keelt mõistmata. Samuti mõjub ka erinevad kultuurilised taustad lagundavalt, ent eeltingimuseks sulandumiseks on ikkagi ühine kommunikatsioonivahend. Euroopa vanade kultuuride keelepõhisust ja traditsiooni lõhkuda ja ühise unioonnekelega asendamine on aga mõeldamatu. Teiseks ei saa ka kunagi eksisteerima üks ja ühine Euroopa rahvaste ülene meedia. Selle loomise läbikukkumise tunnistajateks on tulnud eurooplastel ka juba olla. Samas rahvaste ülene meedia oleks üks peamisi eurooplase-identiteedi kujundaja, ühiste teemade ja väärtuste kandja ning üle-euroopaline diskussiooni areen. Kolmas ja eurooplase-identiteet puudub tugevate, pikkade traditsioonidega rahvusriikide eksisteerimise tõttu, kuna pole olnud pikaajalisi ühiseid eesmärke ja tekkinud geograafilisele baasile rajanenud kollektiivsust. Kokkuvõtvalt võib panna selle ühishuvide puudumise süüks. Viimaseks tõestuseks toovad autorid välja üleeuroopaliste sotsiaalsete ühenduste, poliitiliste liikumiste ja üle-euroopalise kodanikuühiskonna laiema puudumise. Käsitletavad teemad jäävad ikkagi rahvuslikule tasandile, rahvastevaheline poliitika on jäänud siiski välispoliitilise suhtluse klassikalistesse raamidesse.

² Europeanization, Collective Identities (Risse 2004)

³ Risse, 2002

⁴ Kantner, 2003:3

Kirjeldatud mudel muidugi ei arvesta reaalse situatsiooniga, on üle võetud rahvusliku avaliku sfääri mudelist ning seetõttu suhteliselt kohandamatu ning elluviidavuse osas teostamatu.

Märksa paindlikuma mudeli on välja pakkunud Koopmans ja Risse, kes leiavad et keelelised, kultuurilised ja rahvuslikud erinevused ei saa takistuseks reaalselt toimivale avalikule sfäärile⁵.

Koopmans väidab et edasine eurointegratsiooni toimumine sõltub üha enam elanikkonna aktiivsest osalusest, heakskiidust ja europoliitika legitiimsusest⁶. Kommunikatsioon Euroopa Liidu ja kohaliku avalikkuse vahel sõltub peamiselt massimeediast. Massimeedial ongi täita Euroopa poliitilise protsessi elluviimise põhirollidest ühed tähtsaimad neli:

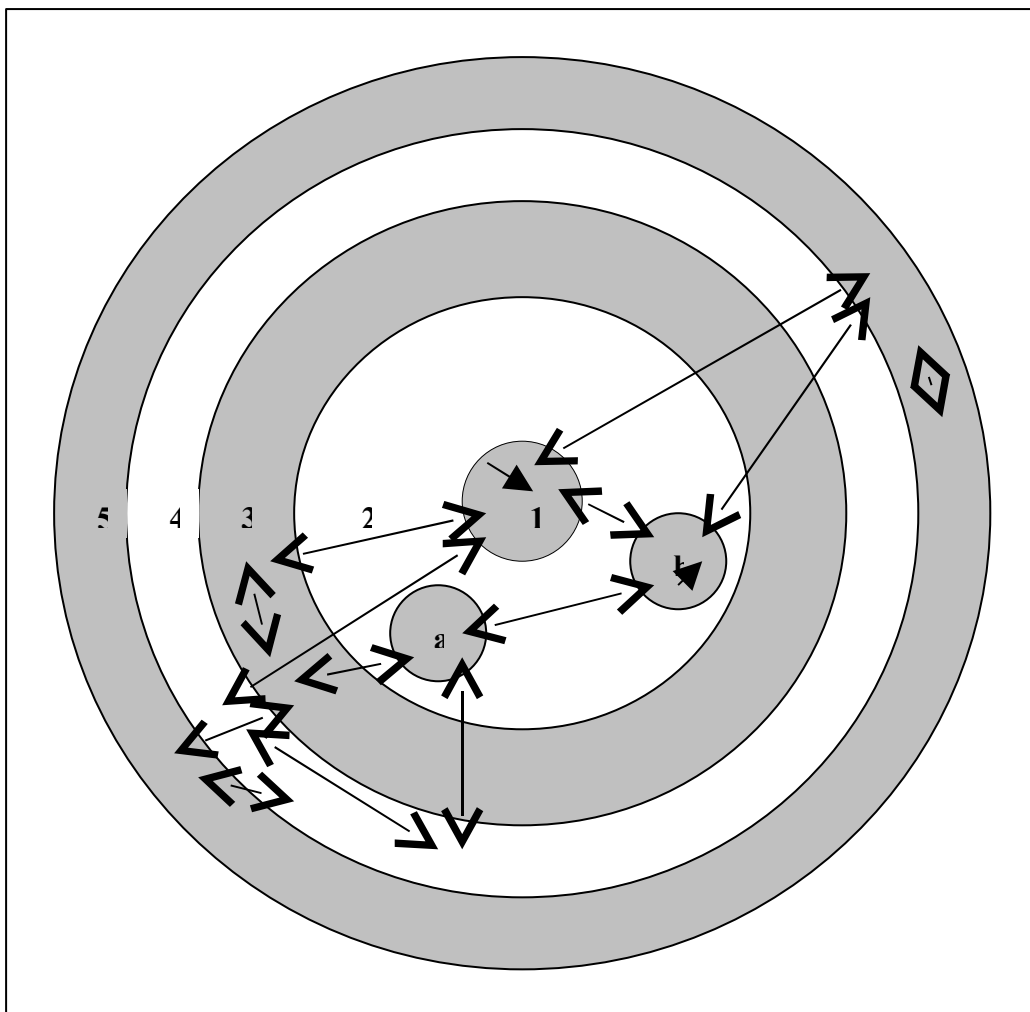
- **Legitiimsus (*legitimation*)** Kõneisikute, teemade, ja poliitikate nähtavaks ja arusaadavaks tegemine. Ainult diskussiooni läbi saavad need endale legitiimsust luua.
- **Tagasiside (*responsiveness*)** Euroopa poliitika loojad sõltuvad kodanikkonna soovide, huvide ja arvamuste kogumiseks massimeediast.
- **Adekvaatsus (*accountability*)** Kuna avalikkus loob suhtumised Euroopa institutsioonide ja mitmetasandiliste poliitikate kohta vaid kaduvvääkse osa isikliku kogemuse põhjal, siis üks avalikkuse suhtumist kujundavaid olulisi faktoreid on massimeedia loodud pilt Euroopast.
- **Osalus (*participation*)** Kodanike osalemine poliitika loomises eeldab massimeediale ligipääsu. Suurem osa kodanike osalusest poliitikategemises toimub läbi kodanikeühenduste ja sotsiaalsete liikumiste, erasektori algatuste, mis kajastuvad massimeedias.

Koopmansi mudel jagab poliitilise ruumi viieks kihiks mis asetuvad ümber rahvusliku poliitilise sfääri. Keskse kohal asetub rahvuslik sfäär nr 1. Näiteks Eesti. Number 2 all

⁵ (Koopmans, Neidhardt, Pfetsch, 2000)

⁶ The Transformation of Political Mobilisation and Communication in European Public Spheres. Koopmans (2004)

kujutab Koopmans teiste Euroopa Liidu riikide avalikke sfääre. Näiteks Soome, Portugal, Ungari. Kiht number kolm iseloomustab Euroopa Liidu avalikku sfääri, mis on riikideülene kuhu peaks kuuluma siis teoreetiline euroopa keskne meedia ja kuhu kuuluvad Euroopa Liidu institutsioonid. Neljas kiht on teiste maailma riikide avalikud sfäärid nagu näiteks Hiina, Kanada, Venemaa. Viies ja kõige välimine kiht kujutab samuti rahvusteülest sfääri ent sellist mis on rahvusvaheline ja Euroopa Liidu ülene, mis koosneb rahvusvahelistest organisatsioonidest UNESCO, ÜRO, Punane Rist, NATO. Joonisel ära toodud nooled kirjeldavad kõiki võimalike infovooge erinevate tasandite avalike sfääride vahel.

Joonis 1. Koopmansi avalike sfääride mudel.

Koopmans leiab, et rahvusteülest avalikku sfääri Euroopas kui sellist ei eksisteeri. On üritatud luua üleeuroopalist massimeediat, kuid enamus katsetest on läbi kukkunud või omavad marginaalset ulatust ja mõju ning ei funktsioneeris iseseisvalt. Ainukesed edukad

rahvustevahelised meediakanalid on siiski ülemaailmalise mitte euroopakeskse levikuga. Kollektiivse tegevuse ja sotsiaalsete liikumiste organiseerimine Euroopa tasemel meedias on siiani haruldane nähtus. Gerhardsi⁷ väitel on aga palju reaalsem et üleüldise Euroopa avaliku sfääri tekkimise asemel toimub pigem rahvuslike sfäärid euroopastumine. Seda juba emakeelse meedia väljavahetumise ebatõenäosuse tõttu. Pigem toimub kohaliku meedia fookuste ümberpaigutamine. Teda omakorda kritiseerivad Eder, Kantner, and Trenz⁸, kes väidavad et avalikkus ei näe tihtipeale käsitletavate teemade Euroopa-tausta ja päritolu ning nähes teemas ainult kohalikku konteksti ei tekigi üle-euroopalist debatti ja avalikku sfääri. Koopmansi väitel aitab euroopastumisele kaasa veel ka kasvav tähelepanu naaberriikides toimuvale. Tegemist pole ju enam võõrriikidega vaid riikidega kelle poliitikast ja tegevusest sõltub ka oma riigi edasine käekäik mitmetel tasanditel, nagu näiteks majanduslikud sidemed ja piirisuhted. Seega ühe riigi teema võib muutuda kõigi Liitu kuuluvate riikide teemaks. Siit püstitataksegi kolm teoreetiliselt võimalikku avaliku sfääri euroopastumise teed:

- Rahvusteülene Euroopa avalik sfäär, mis luuakse Euroopa-taseme institutsioonide ja kõneisikute suhtluse ning ühiste euroteemade ümber koos areneva üle-euroopalise massimeediaga.
- Vertikaalse suunaga euroopastumine, mis koosneb ühendavatest kommunikatsioonilülidest rahvusliku ja Euroopa taseme vahel. Eristuvad alt-üles variant, kus rahvuslikke vaateid kommu­ni­keerivad Euroopa liidule kohalikud kommunikaatorid ja ülevalt-alla variant, kus Euroopa Liidu väärtusi kommu­ni­keeritakse rahvuslikule tasemele.
- Horisontaalne euroopastumine, mis koosneb ühendavatest kommunikatsioonilülidest liikmesriikide vahel. Nõrk variant on see, kus teises riigis toimuvat vaid kajastatakse kui ei seostata. Tugev variant kus kajastusega kaasneb ka viitamine, seostamine ja suhtlemine.

Loomulikult võivad toimida ka vertikaalse ja horisontaalse euroopastumise segavariandid. Samuti loetakse rahvusteüleseks kommunikatsiooni liigiks teiste liikmesriikide välissuhete jälgimist. Mudeli kokkuvõtteks on olemas kaks kommunikatsioonilüli, mis on Euroopastunud poliitilise kommunikatsiooni võistlejad. Esiteks riikide otsesuhted Euroopa Liidu väliste

⁷ The Transformation of Political Mobilisation and Communication in European Public Spheres. Koopmans (2004)

⁸ The Transformation of Political Mobilisation and Communication in European Public Spheres. Koopmans (2004)

riikidega või rahvusvaheliste institutsioonidega, millega minnakse mööda Euroopa tasemest. Teisena Euroopa Liidu väliste riikide siseasjad, nende omavahelised suhted, nende suhted rahvusvaheliste organisatsioonidega või rahvusvaheliste organisatsioonide omavahelised suhted. Euroopastunud avalikust sfäärist saab rääkida vaid siis kui teatav osa sfäärist ulatub alati rahvuslikust poliitilises ruumist välja ning samas ei välju Euroopa piiridest ilma sellele viitamata.

Thomas Risse leiab oma käsitlese, et Euroopa teemade esindatus on endiselt madal kuid mõistmine, käsitleused ja viited on erinevates rahvuslikes ruumides sarnased. Euroopa avalik sfäär tekib erinevate rahvuslike avalike sfääride omavaheliste suhetest ja vahetustegevustest. Ideaalses Euroopa avalikus sfääris oleks rahvuslikes meediates kõrge tähelepanu Euroopa teemadele ja sarnased viitamisraamid tänu Euroopa meediasuhtlusele, mis on loonud kommunikatsioonikogukonna (Communication community).

Euroopa avaliku sfääri uurimisel on kaks erinevat kriteeriumit. Esiteks mõõdetakse avalikku sfääri „Euroopa“, „Euroopa Institutsioonide“ või „Euroteemade“ loendamise kaudu (sellele keskendub ka Gerhards). Tulemus näitab, et euroteemad moodustavad kaduvväikse osa rahvuslike ja kohalike teemade seas. Nende uurimuste tulemusena võib väita et Euroopa avalik sfäär teemade esinemise plaanis puudub. Teise variandina keskendutakse konkreetsetele teemadele ja jälgitakse nende kajastust. Taoliste uurimuste tulemused väidavad et teemasid arutatakse erinevates kanalites kõikjal Euroopas ja sarnasel moel ning sarnaste viidetega ja seostega. Nende kahe teooria liitmisel väidab Risse, et rahvuslik meedia ei kajasta Euroopa Liitu ja Euroopat taolisel määral nagu Brüssel seda sooviks, kui kajastades tehakse seda samadelt lähtepunktidelt sõltumata rahvuslikust taustast. Seda iseloomustab ka Risse välja pakutud alljärgnev skeem:

Tabel 2 Avaliku sfääri moodustumine Risse järgi

	Kõrge meediatähelepanu EU-le	Madal meediatähelepanu EU-le
Sarnased vaatepunktid ja viited	Ideaalne Euroopa avalik sfäär	Praegune meediakäsitus

Erinevad vaatepunktid ja viited	Eelnev rahvusliku meedia poolne EU käsitus	Puuduv Euroopa avalik sfäär
---------------------------------	--	-----------------------------

Kuna Euroopa riikidel puudub ühine keel, ühine meedia ning otsene vajadus selleks ka puudub, siis tuleb siis me peame muutma oma kohalikke avalikke sfääre ülekandemehhanismideks kommunikeerides nende kaudu rahvuslikke väärtusi Euroopa tasemele. Oluline polegi arvamuste kokkulangemine teiste riikidega vaid vastandumine võib olla eelduseks Euroopa avaliku sfääri tekkeks. Ehk siis kuni Euroopa teemad jäävad eliitide debatis, seni jääb ka tähelepanu ja osalemine madalaks. Kui aga suudetakse sotsiaalselt mobiliseerida ja kohalikult politiseerida euroteemasid tõuseb ka teemade osakaal ning kajastamine meedias. Risse tõstatab ka küsimuse, et kas Euroopa Liidu demokraatia defitsiidi likvideerimine on avaliku sfääri tekke eelduseks või on avaliku sfääri teke Euroopa demokraatia defitsiidi likvideerimise eelduseks. Kommunikatsioon avalikus sfääris tähendab et kõnelejad suhtlevad üksteise ja oma auditooriumitega ning tunnistavad üksteise osalemist debatis. Seega aktsepteerides teiste eurooplaste osalemist debatis aktsepteerime me ka nende, kelle nimel osalejad räägivad aktsepteerimist debatis ning seega ulatub avalik sfäär üle rahvuslike piiride. Selleks et aktsepteerida teisi eurooplasi enda rahvuslikus avalikus ruumis kui legitiimseid kõnelejaid on vaja teatavat kollektiivset Euroopaga identifitseerumist. See ei pea olema sügav lojaalsus üksteise vastu vaid teatav rahvusteülene ühtekuuluvustunne. Selle legitiimsuse mõõtmiseks on kaks viisi: Esiteks uurida, kes on need kelle nimel räägitakse, kelle vastu räägitakse või kelle vastu ollakse organiseerunud, millise määran on eurooplaste „meie“ konstrueeritud ning kuidas on see suhestunud rahvusliku „meiega“. Teine viis on mõõta millisel määral rahvuslik meedia kasutab sarnaseid viiteid, taustu, ja tähendusi teemadest rääkides. Pole tähtis kas nad on samal arvamusel või jagavad vaatepunkte vaid viidete ja taustade kriteerium on oluline siinkohal.

Kokkuvõtteks Risse järgi võib rääkida Euroopa avalikust sfäärist kui on täidetud järgmised tingimused:

- Kui kommunikeeritakse samu teemasid, samaaegselt, samasuguse tähelepanuga või olulisuse astmel
- Kõnelejad suhtuvad üksteisesse kui kogukonna legitiimsetesse hääldesse

- Viited, taustad ja tähenduslikud struktuurid, mille raames konkreetseid teemasid käsitletakse ja kommu­ni­keeritakse on erinevates rahvuslikes avalikkuste lõikes sarnased.

Kasutades neid kriteeriume Risse empiiriliste leidude tõlgendamiseks on kokkuvõtte lihtne. Euroopa teemasid ei käsitleta eriti tihti. Samas kui teema leiab käsitlemist, siis tekib piirideülene kommunikatsioonikogukond. Veel pole püsivat tähelepanu Euroopa teemadele rahvuslikes avalikes sfäärides, ent sarnased arusaamised ja viited on olemas kui Euroopa teemad arutlusele tulevad. Sellest lähtuvalt väidab Risse et Euroopa avalik sfäär on tekkimas.

2.1.2. Normatiivne teooria

Meedia tegevuse hindamisel ei pääse kuidagi mööda normatiivsest teooriast. Teooriast, mis kätkeb küsimusi meedia struktuuri, avaliku huvi ning meedia kohustuste ühiskonna ees kohta. Avalik huvi on kaunis mitmetimõistetav ning kergesti kohaldatav termin, millega manipuleerimist meedia tihti virtuooslikult valdab. Teoreetiliselt peaks avaliku huvi egiidi all tegutsev meediasüsteem toimima samadel põhimõtetel, millest on kantud ümbritsev ühiskond. Meedial on oma ülesanded ning sotsiaalsed, kultuurilised, õiguslikud väärtused, mida ta peaks kommu­ni­keerima efektiivselt demokraatlike ja õiglaste põhimõtete järgi. Reaalses elus on enamus meediast rohkemal või vähemal määral kallutatud poliitilistest, kultuurilise taustaga või majanduslikest huvidest, tihti mitmest korraga. Pole olemas ühest veendumust selle kohta, mis on parim avaliku huvi representeerimise viis. Kommertsmeedia arusaamine avalikust huvist on tavaliselt võrdsustatud sellega, mis otseselt valikust huvitab ning ka kogu vastutus eetika, normide ja esitatavate väärtuste eest jäetakse kerge südamega ühiskonna õlule. Bumler (1998:54-55) eeldab, et meedia peaks võtma vastutust ja kasutama oma võimu legitiimsel viisil nagu valitsus, et avalik huvi on ülimuslik teistest huvidest ning kannab tulevikku suunatud suhtumist ning et avaliku huvi kontseptsioon töötaks ka reaalses elus, ehk selle nimel tuleb teha kompromisse, taluda pinget ja kohaldada end vastavalt hetkesituatsioonile. Peamised avaliku huvi nõuded massimeediale⁹ on seega järgmised: meediaomandi pluralism, avaldamisvabadus, pakutava info mitmekesisus, arvamuste variatiivsus, laialdane levi, pakutava info ja kultuuri kvaliteetsus, piisav demokraatliku süsteemi toetus, austus kohtu vastu, austus inimõiguste ning üksikisiku vastu.

⁹ D.Mquail „Massikommunikatsiooni teooria (2000: 129)

Robert Hutchinsi loodud 1947 a. loodud ajakirjanduse uurimise komisjoni raport lõi sotsiaalse vastutuse mõiste ning pakkus ka standardid, mida tuleks järgida. Veider, ent toona esitatud nõudmised justkui polekski toonud murrangut meediapraktikasse, need on siiani kohaldatavad ja sobivad hindamaks ka kaasaegset meediat. Sotsiaalse vastutuse teooria väidab esiteks meedial olevat kohustusi ühiskonna ees ning meedia omanduse tuginevat suurelt jaolt avalikule usaldusele. Teiseks väljendab teooria ootust, et uudistemeedia peaks olema õiglane, objektiivne, täpne, asjakohane ja tõepärane. Samas järgmises punktis oodatakse meedialt isereguleerumist ning vabadust. Neljandaks kokkulepitud eetika- ja ametijuhenditest kinnipidamist. Viimase punktina jätab teooria valitsusele õiguse sekkuda kui avalik huvi kaitsmist vajab.

Siinkohal võibki rääkida meedia rollist avaliku sfäärina, mis ideaalis peaks olema vahendajaks ühiskonna eri kihtide ja gruppide vahel, arvamusevabaduse ja mitmekesisuse areenina. Meedia peaks toimima neutraalse demokraatliku tsoonina suhtlemiseks riigiga ning omavahel. Kahjuks kaasaja meedia kommertsialiseerumise tõttu on toimunud ajakirjanduslike standardite langus, mis on pälvinud palju kriitikat (Bogart 1995). Meedia roll poliitikas on kasvanud ülemäära suureks ning pigem võõrandab rahvast võimust, kuna avalikkus võtab üha enam omaks meedia vaatepunkte ja suhtumist poliitikasse. Meedia roll informeerida ja kaasata kodanikke on vahetunud kommertseesmärkide nagu meelelahutuse, sensatsiooni ja paljastuste vastu. James Carey (1999) ennustab, et kui meedia lakkab hoolimast oma demokraatlikust rollist siis ajakirjaniku roll ühiskonnast taandub meelelahutaja omaks ning ajakirjandus kui avaliku huvi kandja taandub meelelahutuseks. Teisalt süüdistab ajakirjandus poliitikuid manipuleerimises ning omakasus demokraatia kahjuks. Taolist vastasseisu võib käesoleva töö intervjuude osas samuti märgata.

Siiski on meedia rolli suhtes ühiskonnas teatud seisukohtades ka üksmeel. Nelja ootuse realiseerijana nähakse ka uut meediat ning ennekõike digitaalse meedia arengut, mis plahvatuslikult kasvatab osalusvõimet ning arvamuste mitmekesisust ja sõltumatust. Meedia kaasabi nähakse:

- valvekoera rolli täitmisel, ehk avaliku elu pideval jälgimisel ning eksimustele tähelepanu juhtimisel
- sõltumatu ja asjaliku kriitika esitamisel ühiskonna ja selle institutsioonide kohta
- osaluse ja eneseväljenduse julgustamisel, pakkudes võimalust selleks kõigile

- sotsiaalse sidususe ning ühiste arusaamade ja identiteedi loomisel

Alternatiivsete meediate ning kanalite osatähtsuse kasv on mõnevõrra hajutanud traditsioonilisele meediale avaldatavat survet normide osas, mõnevõrra arvamuste mitmekesisust ning kodanike ligipääsu soodustanud läbi eluterve konkurentsi. Mitmed eelnevalt toodud normid on praktikas kriteeriumiks meedia tegevuse hindamiseks. Tasakaal piiramatul liberalismil ja sotsiaalse vastutuse vahel tuleb leida igal rahvuslikul meedial ja seda legitimeerival avalikkusel eraldi ning kokkuleppeliselt. Suurim jõud meedia reguleerimisel on siinkohal tarbijatel ning algatus peaks tulema auditooriumitelt rakendades aruandekohustust.

2.2. Empiirilised lähtekohad

Eesti on viimase 15 aasta jooksul teinud läbi drastiliselt kiire arengu Nõukogude Liidu liikmesriigist iseseisvaks stabiilse majandusega Euroopa Liidu liikmesriigiks. Nende aastate jooksul on eestlased olnud sunnitud ümber hindama väärtuseid kõikidel elualadel ning isiklikes suhtumistes. Üleminekuaeg ja arenguperiood tipnes Eesti astumisega Euroopa Liitu¹⁰ 2004.aasta kevadsuvel. Eestlaste suhtumine Euroopa Liitu on olnud pigem positiivne¹¹ enne Euroopa Liitu astumist, kasvades veelgi referendumil ajaks¹² ja on jätkanud tõusu peale referendumit¹³ ning püsib samal tasemel¹⁴ ka praegu. Hoolimata sellest oli Europarlamendi valimisaktiivsus erakordselt madal – kõigest 26,7 %. Madalat osalusprotsenti saab põhjendada ka populistlikult vastuolulise kampaaniaga ning parteide kindlate seisukohtade puudumisega.

Järgnevalt vaatleme Euroopa Liitu eelnevate uuringute valguses, kirjeldame Eesti infopoliitikat ja institutsioonide asetust ning riiklikke suhtekorraldusseisukohti. Ülevaade EuroBaromeetri uuringust annab tausta eestlaste suhtumistele, uuring „Mina Maailm Meedia“ eestlaste huvidele ja meediakasutusele.

2.2.1. Eesti infopoliitika ning institutsioonid

¹⁰ Osalusprotsent 61,1%. Poolthääli 66,8% ning vastuhääli 33,2%. Valimised toimusid 2003 a. Septembris.

¹¹ Toetus Euroopa Liidule 55%. Emori küsitlus detsembris 2002 - jaan 2003. Voog 2003.

¹² 66,8% poolthääli referendumil

¹³ TNS Emori uuringu kohaselt toetas oktoobris Eesti kuulumist Euroopa Liitu 72% Eesti valimiselistest kodanikest.

¹⁴ Eesti kuulumist ELi toetas 70 protsenti Eesti elanikest. TNS Emori Märtsikuine uuring.

Liitumine Euroopa Liiduga tähendas Eestile umbes 250 EL Nõukogu töögrupi ja 360 Euroopa Komisjoni komitee töös osalemist ning siseriiklike positsioonide väljatöötamist kõikide EL õigusaktide eelnõude suhtes. Näiteks 2001.a võeti Euroopa Liidus vastu 103 direktiivi ja 2611 määrust, mis on liikmesriikidele rakendamiseks kohustuslikud. Kõikide EL tasandil vastu võetavate õigusaktide suhtes vajab Eesti siseriikliku seisukohta, mida EL otsustusprotsessis esitada ja kaitsta. Kohustuslikele aktidele lisandub suur hulk teisi dokumente (Euroopa Komisjoni otsused, valdkondlikud arengukavad), mille osas Eesti vajab pärast liitumist kooskõlastatud, riiklikele huvidele vastavaid ja rakendatavaid riiklikke seisukohti¹⁵.

Lisaks sellele liigub igapäevaselt Eesti suunas Euroopa Liidust tohututes kogustes ka muud informatsiooni, erinevate institutsioonide projekte ja koostööd käsitlevat informatsiooni, Eesti saadikutelt Brüsselis tuleb mitmesugust infot, euroinfole keskendunud meediakanalid väljastavad iga päev tohututes kogustes erinevaid uudiseid ja taustainfot, korrespondendid ja analüütikud suhtlevad kohaliku ajakirjandusega, ministriumidel on omad kanalid, lisaks veel tavakodanike isiklikud kontaktid ja kogemused. Kuidas on Euroopa Liidu alase informatsiooni käitlemine reguleeritud riiklikul tasandil? Seda kirjeldab dokument nimega „Riigisisese koordineerimise vajadus ja süsteem Euroopa Liitu kuuluvas Eestis“. Nimetatud dokument sätestab, et Eestile on vaja luua „tasakaalustatud koordineerimisskeem, mille puhul ministriumid vastutavad osalemise eest EL otsusetegemise protsessis oma valdkondades ning üldise EL küsimuste koordineerimise eest vastutab peaminister.“¹⁶.

Kirjeldatud skeemi aluseks on neli sammast.

- Esimeseks neist on detsentraliseeritud süsteem, mis tähendab infoliikumise eest vastutuse jagamist ministriumitele, mis peavad koordineerima info liikumist Brüsseli ja Tallinna vahel.
- Teiseks asetatakse välisministeerium keskseks ühenduslüliks valitsuse ja Brüsseli vahel ning kontrollorganiks ministriumitele ja alalistele esindustele tagamaks riigi õigeaegset ja korrektset esindatust Euroopa Liidus tagades selle praktilise poole.
- Kolmanda sambana nähakse EL sekretariaadi rolli valitsuse ja ministriumidevahelise EL koordinatsiooninõukogu teenindajana ning võimalike tülküsimuste lahendajana, vahendajana ja koordineerijana.

¹⁵ „Riigisisese koordineerimise vajadus ja süsteem Euroopa Liitu kuuluvas Eestis“

¹⁶ „Riigisisese koordineerimise vajadus ja süsteem Euroopa Liitu kuuluvas Eestis“

- Neljas tugisammas on elektrooniline andmebaas, mille halduse eest vastutab Riigikantselei. Andmebaas sisaldaks EL dokumentatsiooni (komisjoni materjale ja eelnõusid) pluss Eesti EL küsimustes koostatavaid dokumente.

Kuna euroinfot haldavate ja töötlevate asutuste põhiorientatsioon on riigi vajadused, siis on täiesti tahaplaanile jäänud meedia vajadused ning tavakodanikele suunatus. Eestis on kaks peamist Euroopa Liiduga seotud avalikkuse ja meediaga suhtlevat informatsiooni haldajat, kogujat, valdajat ja väljastajat. Esiteks Välisministeerium ja selle infoosakond ning Riigikantselei Euroopa Liidu Teabetalitlus. Lisaks sellele on veel mitmeid infokeskuseid ja –kogujaid nagu näiteks EL Infokeskus, EL Infoserver, jne.

Siinkohal ülevaade Euroinfo allikatest Eesti Internetis. Valitsusepoolseid seisukohti, tegevusi ja infot jagavad peamiselt kaks institutsiooni: Välisministeerium ja Riigikantselei. Mõlemate kodulehed on põhjalikult varustatud asjakohase info ning dokumentatsiooniga. Struktuuri ning esituse poolest võib funktsionaalselt kasutatavamaks lugeda Välisministeeriumi kodulehe.

Välisministeerium on esitanud oma kodulehel Eesti valitsuse poliitilised suunaeesmärgid, infot ELi põhiseadusest, riigi positsioonidest EL institutsioonides, EL asutustest Eestis ning kirjeldanud EL otsustusprotsessi ja infoliikumist. Eraldi alajaotuses on pühendatud tähelepanu Eesti liitumisele Euroopa Liiduga, vastavad tegevuskavad, aruandluse, läbirääkimiste tulemused ja statistika. Taustainfo sektsioon pakub hästistruktureeritud pressimaterjalide, direktiivide, tööhõive alase info ning muu taolise avalikkuse huvi põhiseid arhiive. Lisaks on veel eraldi Dokumentatsiooni alajaotus kuhu on grupeeritud kõikvõimalikud dokumendid, eelnõud, direktiivid ja EL-poolne info. Viidete leht sisaldab põhjalikku teiste euroteemaliste lehtede ja allikate lingikogu. Leht on dünaamiline ning värske ja pidevalt uuenev

Riigikantselei kodulehel olev alajaotus „Euroopa Liidu asjade koordineerimine Eestis“ pakub külastajatele kolme põhiküsimuse lõikes informatsiooni. Esimene alajaotus „Milline on Eesti ELi poliitika?“ sisaldab informatsiooni Eesti prioriteetide kohta Euroopa Liidus, ELi õigusloome, ELi õigusaktide rakendamise, Euroopa Ülemkogu kohta. Teine alajaotus mille peakirjaks on Kuidas Eesti osaleb ELi otsustusprotsessis?“ sisaldab ülevaadet ELi asjade siseriiklik koordineerimise kohta, Eestit esindavad ametnike kontakte ja koosseisu ja tööjuhendeid ELi otsustusprotsessis osalevatele ametnikele. Kolmanda alajaotuse „Kust ja

kuidas saab Euroopa Liidu kohta infot ja koolitust?“ sisuks on infokaart suuremate EL infokeskuste kohta Eestis, maakondliku teavitusvõrgustiku, infomaterjalide kogu, viidete kogu internetilehtedele, õppematerjale ja uuringuid Euroopa Liidu kohta. Samuti leiab lehelt alajaotuse EL alase eelinfo kohta: pikemaajaline sündmuste kalender ja detailsem eelseisva nädala eelinfo. Ajaloo alajaotus pakub taustinfot EL sünni ja möödani kohta. Leht on mõõdukalt dünaamiline ja tundub kasutatav ning „elus“.

Euroopa Komisjoni Esinduse Eestis koduleht on suuresti institutsioonide, projektide ja fondidepõhise infopakumisega. Lisaks esinduse kontakt- ja struktuuriinfole pakutakse stiiljuhendeid, PHARE programmi infot, SAPARDi infot ning Team Europe-t puudutavat informatsiooni. Eraldi alajaotusena on „Uudised“ kust võib leida väga kesise valiku pressiinformatsiooni: pressiteated, mõned kuulutused, alajaotuse „Teave ajakirjanikele“ mis on täiesti tühi 2003 aasta algusest saati ning „Euromüütide“ alajaotus, mis on link Suurbritannia esinduse euromüüte kummutavale inglisekeelsele lehele. Alajaotus „Euro ja Sina“ kirjeldab Euro kupüüre ja münte koos piltidega. Tagasideks mõeldud alajaotus „Küsi“ koosneb 28st küsimusest ja vastusest neile, küsimuse esitamise vormist ning lingist Euroopa Personalivaliku Büroo kodulehele. Alajaotus „Euroopa Komisjon“ sisaldab üldinfot Komisjoni ja volinike kohta ja alajaotus „EL dokumendikeskused“ sisaldab infot ja linke dokumendikeskuste kohta. Koduleht jätab staatilise ning mitteaktiivse mulje suures osas ka aegunud struktuuri ja kujunduse tõttu.

Eesti Euroopa Liikumise pakub esilehel asuvaid temaatilisi uudiseid ja ühenduse tegevuse kohta käivat eelinfot, teadlastest ja haritlastest koosnevat liikmete nimekirja, liikmelisuse- ja kontaktinfot, linkide- ning artiklitekogu, teenuste loetelu mis koosneb: koolitustest, õppereisidest, infopäevadest ja Eurodeskist. Seejärel Projektide loetelu ja kirjeldused. Info poole pealt koolituste ja simulatsioonide kalender. Informatiivseks lugemiseks kohtumissarja „Euroopa Jutud“ materjalid ning algatuse Euroopa Päev info ja materjalid.

Eesti Euroskeptikute koduleht (Kalle Kulboki hallatav) pakub külastajale järgnevat infot: Artiklite kogu, vastuargumentide loetelu, küsitlusvorm, avatud foorumi näol debatt kus on esinduslik sissekannete arv, ning lingikogu erinevate allikate juurde. Leht on aegunud staatiline ning väljasurnud.

Euroopa Liidu Infokeskus Rahvusraamatukogu juures pakub külastajale järgnevat infot: Euroopa Liidu Infokeskuse üldinfo pakutava infokogu, teenuste ja kontakti kohta, Euroinfo

tasuta telefoni kohta mille juurde kuulub ka ca 600 kirjega küsimuste-vastuste andmebaas, kuhu saab esitada küsimusi millele vastatakse 48 h jooksul, infoallikate põhjalik loetelu (Raamatud, perioodika, multimeedia, andmebaasid võrgulingid, trükised), seadusandlus – lepingud, andmebaasid, kokkuvõtted, dokumendid, institutsioonide loetelu Eestis, Euroopas, EL-is, rahastamine valdkondade kaupa. Väga põhjalik, ülevaatlik, veidi segaselt struktureeritud ent dünaamiline koduleht.

Eurodokumentatsiooni Keskus Tartu Ülikooli Raamatukogus pakub üldjoontes sama informatsiooni ja teenuseid nagu eelnev institutsioon (Euroopa Liidu Infokeskus Rahvusraamatukogu juures).

Euroopa Nädala koduleht pakub külastajale infot 1-9 Mai 2005 peetava Euroopa Nädala raames toimuvatest üritustest.

Euroopa Liidu Struktuurifondide kodulehel on saadaval hästistruktureeritud ning põhjalik informatsioon. Avaleheküljel asetsevad järgnevad jaotused: uudised ning avaldatud artiklid, infopäevad ja koolituste kava ja materjalid, struktuurifondide terminite seletav sõnaraamat, lingikogu. „Struktuuriabi“ pakub: EL regionaalpoliitika alused, EL Struktuurifondide, sihtalade ja ühenduse algatuste loetelu, riikliku arengukava, põhjalik info ühtekuuluvusfondi kohta ja struktuurivahendite seire kohta. Alajaotus „Taotlemine“ selgitab: avatud meetmeid prioriteetide kaupa, taotluste esitamise ja hindamise korda, taotluste nõudeid, projektide kontrolli põhimõtteid, dokumentide säilitamise kord. Veel on saadaval õigusaktid.

Alajaotus EL regionaalpoliitika tulevik kirjeldab tulevikuplaane ja seadusandlust antud teemas. Kodulehel on ka parooliga ligipääsetav Extranet projektitaotlejatele. Tegemist on ühe parima EL alase info lehega Eestis. Hästistruktureeritud, dünaamiline ja informatiivne allikas.

Euroopa Liidu asjade komisjoni koduleht annab ülevaate komisjoni tööst, komisjoni liikmete ja ametnike nimekirja, päevakorrad ja protokollid ning kontaktinfo.

EL alalise esinduse EL juures koduleht pakub külastajale väga vähe infot: Alajaotus EL alaline esindus EL juures sisaldab kontakte ja institutsiooni struktuuri, „Eesti Euroopa Liidus“ on link Välisministeeriumi eelpool kirjeldatud leheküljele, „EL Viidad“ on link VM linkidelehele, „Teiste riikide esindused EL juures“ on tühi. Lehekülg on ebafunktsionaalne.

Euroopa Liidu Innovatsioonikeskus - Innovatsioonikeskus toetab erinevate projektide kaudu Eesti teadus- ja arendustegevust ning innovatsioonisüsteemi.

Haridus- ja teadusprogrammid - Sihtasutus Archimedes on asutatud Haridusministeeriumi poolt selleks, et ette valmistada Eesti haridus- ja teadussüsteemi ning noorsoo-organisatsioone koostööks Euroopa Liidu struktuuridega, ette valmistada Eesti osalemist erinevates EL hariduse, teaduse ja noorsoo programmides ning korraldada nende programmide rakendamist.

SA Innove - Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove missiooniks on pakkuda kogemust, nõuannet ja toetust kutseharidust ning elukestvat õpet edendavatele organisatsioonidele ja õppivatele ühiskonnaliikmetele.

Eesti Kultuuri kontaktpunkt - erinevad võimalused kultuuriprojektide rahastamise kohta Euroopa Liidust.

Hariduskoostööprogramm Socrates - Socrates Eesti büroo on Sihtasutuse Archimedes struktuuriüksus, mis funktsioneerib eelkõige Euroopa Liidu hariduskoostööprogrammi Socrates II rahvusliku büroona, kuid selle kõrval tegeleb ka teiste koostööprojektidega, mis hõlmavad kooli-, kõrg- ja täiskasvanuharidust.

Programm Euroopa Noored - Programm Euroopa Noored on Euroopa Liidu haridusprogramm, mis toetab noorte omaalgatuslikke projekte ning rahvusvahelist koostööd.

Eurodesk: noorte töö-ja õppimisvõimalused - Siit leiad vastused küsimustele, mis seonduvad rahastamisvõimalustega ning noorte liikuvusega, st töötamise, õppimise, vabatahtlikuks minemise, reisimise või muuga. Samuti võid leida abi partnerite leidmiseks välisriikides näiteks noorsoovahetuse korraldamiseks või ühiste projektide elluviimiseks.

Rajaleidja: noorte töö-ja õppimisvõimalused - Toetab kutsevalikut ja karjääriplaneerimist.

Euroopa Tööhõivetalitus - Euroopa tööalase liikumise portaal, kelle sihtgrupiks on nii tööotsijad, kes tahavad teise riiki tööle või õppima minna, kui tööandjad, kes soovivad leida tööjõudu välismaalt.

2.2.2. Eestlaste hoiakud Euroopa Liidu suhtes

Järgnev peatükk annab ülevaate eesti keelt kõneleva elanikkonna hoiakuid Euroopa Liidu suhtes, informeeritust, huvisid ning meediatarbimise harjumusi. Esitatud materjal on pärit peamiselt Euroopa avaliku arvamuse uuringust kandidaatriikides, mille tellis European Directorate General Press and Communication, uuringu viis läbi Eesti uuringufirma Saar Poll OÜ. Teine tähtis allikas oli Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna poolt läbi viidud Mina Maailm Meedia uurimus.

Üldine eestlaste eluga rahulolu on alates 2002.aasta sügisest olnud selges languses. Eurobaromeeter 2002 a. sügisel läbi viidud uuringus osalenute seas on 33% elu paranemisse uskujaid, 2003.aastal on sama näitaja 30%, kahanedes 2004 a kevadeks 25%ni. Valimistjärgne küsitluse¹⁷ kohaselt on toimunud aga hüppeline tõus. Võrreldes eelmise läbiviidud küsitlusega¹⁸ on rahulolu 10 kuuga tõusnud rekordilised 17% ulatudes 62%-se üpris rahul oleva ja 8%-se väga rahul oleva elanikkonna kvoodini. Kuigi Euroopa Liidu liikmesriikide keskmine näitaja on 81% ületab Eesti napilt uute liikmesriikide keskmist näitajat, mis on omakorda 68%. Hinnang tulevikule on samuti tõusutrendis. Paremus poole arengut usub 42% eestlastest, mis on pea kõrgeim tulemus Euroopa Liidus. Tööturu positiivsesse arengusse uskujate 33%-line näitaja on samuti teiste liikmesriikidega võrreldes esirinnas olles paranenud 16% võrreldes 10 kuud varem läbi viidud küsitlusega.

Kui usaldusväärsete institutsioonide seas domineerisid 01.2004 Eurobaromeetri uurimuses meediakanalid: televisioon ja raadio (mõlemad 75%) ning kaitsevägi (64%), siis 11.2004 Eurobaromeeter näitas meedia ning kaitseväge kohtade vahetust pingereas: usaldusväärseimaks osutus kaitsevägi (76%), ning seejärel televisioon (69%) ja raadio (67%). Trükiajakirjanduse suhteliselt madalat usaldusprotsenti (44%) võib seletada ühest küljest tabloidajakirjanduse populaarsuse ja kõrgkvaliteetse poliitika ja majandusväljaannete puudumisega. Teisalt poliitilis-päevakajaliste, sealhulgas ka Euroopa Liidu teemade, suhteliselt madala kajastusega Eesti suurimates väljaannetes. Eesti ajakirjanduse taseme kohta on skeptilisemad kõrgharidusega inimesed¹⁹ Kahe vaadeldud küsitluse vahele jäänud NATO ja Euroopa Liiduga liitumine kergitas usaldusmäära neisse institutsioonidesse, mis on ka liitumisjärgne ootuspärane reaktsioon. Usaldus Euroopa Liitu kasvas 39%-lt²⁰ jõuliselt 56%-ni.

¹⁷ Eurobaromeeter 62, Oktoober-November 2004

¹⁸ Järgnevad andmed on võetud uurimusest Eurobaromeeter 61, mis viidi läbi Jaanuar-Veebruar 2004 ning Eurobaromeeter 62, mis viidi läbi Oktoober-November 2004.

¹⁹ Lk 132. Uurimus Mina, Maailm, Meedia. (Kalmus, Lauristin, Vengerfeldt 2004)

²⁰ Veebruar-Märts 2004

Toetus Euroopa Liidule on Eestis pidevalt kasvanud peale liitumist mais 2004 ning viimastel kuudel on see olnud 67-69% (EL seire, veebruar 2005). Samas enne liitumist oli Eesti üks kõige euroskeptilisemaid riike. Eestlaste negatiivne suhtumine Euroopa Liitu seadis riigi tugevalt euroskeptilisse valgusse valimiste eel. Valimistejärgsest uuringust selgus, et liikmelisuse toetajaskond on kasvanud tervelt 21%. Siin võib rääkida liitumiseelse hirmu ja negatiivsete ootuste põhjendamatusse mõistmisest elanikkonna poolt. Võimatu on ka alahinnata elanikkonna informeerituse kasvuga seoses toimunud eelarvamuste äralangemise osakaalu. Liitumisjärgne teavitustöö ja info kättesaadavuse paranemine on üheks teguriks nende arvude muutumisel. Ka Euroopa Liitu kuulumises kasu nägevate inimeste arv tõusis liitumisjärgselt 15% ja ka valdavalt neutraalne Euroopa Liidu imago on positiivseks hindajaid kogunud juurde 11% tõstes siiski neutraalselt suhtujate osakaalu (48%) poolest Eesti juhtivaks riigiks. Euroopa Liidu põhiseadusse suhtub toetavalt 64% elanikkonnast, samas kui 25% ei oska sel teemal kaasa rääkida ning pole seisukohta veel kujundanud. See näitaja on kindlasti mingil määral ka etteheiteks Eesti ajakirjandusele, mis pole suutnud piisavalt määral täita informeerija rolli, kuna avalik diskussioon kõnealuses teemas puudub pea täielikult. Teisalt ajakirjanikeintervjuudest tuli välja selge suhtumine, et ajakirjandus on äri, orienteeritud müügile ning informeerija roll peaks olema siinkohal täita riigil.

Elanikkonna teemahuvide püramiid²¹ asetab huvi välisuudiste vastu 60%-ga vastajatest kõrgele viiendale kohale. Poliitikahuvi domineeriv faktortunnus oli huvitatus riigi ja institutsioonide vastu. Kõrgendatud poliitikahuvilised olid üle 45 eluaasta (72%), neist pealinlaseid (34%) keskmiselt rohkem kõrgharidusega (29%), eestikeelseid (82%), allapoole eesti keskmist sissetulekut teenivaid (35%).

2.2.3. Eestlaste meediakasutus

Uuring näitab, et 98 % eesti elanikkonnast omab telereid ja rohkem kui pooltelt on ka satelliidi või kaabliühendus²². Vastavad näitajad on olulisemalt madalamad maapiirkondades. Elanikkonnast 52% on internetikasutajaid, neist 30% omavad kodus arvutit²³, kolmandik on võimelised kulutama raha trükiajakirjanduse tellimiseks ning ligi kolmandik on pidanud

²¹ Ptk 7. Uurimus Mina, Maailm, Meedia. (Kalmus, Lauristin, Vengerfeldt 2004)

²² Järgnevad andmed - Ptk 8. Uurimus Mina, Maailm, Meedia. (Kalmus, Lauristin, Vengerfeldt 2004)

²³ TNS Emor, 2004 kevad.

tellimisest loobuma. Mitte-eestlastest 39% on pidanud loobuma rahapuudusel ning kolmandik vastanutest ei soovigi tellida trükiajakirjandust. Pigem usaldusväärseks hindasid trükiajakirjanduse eestlased ning ebausaldusväärseks ülekaalukas osa mitte-eestlastest. Meediakasutus on arusaadavatel põhjustel väga erinev eestlaste ning mitte-eestlaste hulgas, kuna sotsiokultuuriline keskkond on samuti vähekattuv.

- Kõigi Eesti ajalehtede lõikes loeb regulaarselt vähemalt üht ajalehte 84% eestlastest. Keskmine regulaarselt loetavate lehtede arv oli 2,2 ning ajakirjade vastavad suhtarvud 81 ja 3,0.
- Telesaadete vaatamise osas on eestlased ühed innukaimad Euroopas – 96% eestlastest vaatab keskmiselt 4 t ja 13 min telesaateid päevas.
- Avalik-õigusliku ringhäälingu vastu on usaldus suurem kui erakanalite vastu ning see tendents on kasvav vanuse tõusu suunas.
- Eestlased tarbivad telekanaleid ning raadiokanaleid ühesuguse aktiivsusega kõikides piirkondades. Mitte-eestlastel domineerib Venemaa kanalite osakaal ning meediatarbimine on ka killustunud piirkonniti
- Haridustase mõjutab meediatarbimist eestlaste hulgas vähem kui mitte-eestlaste seas. Nii kodumaise kui Lääne meedia tarbimise aktiivsus kasvab mõlemal grupil hariduse ja sissetuleku kasvu suunas.
- Sissetulek ei mõjuta pea üldse Eesti raadio- ning telekanalite jälgimist eestlaste seas. Sissetulek mõjutab trükiajakirjanduse ning Lääne meedia jälgimist eestlaste seas.
- Eestlased on oluliselt homogeensem auditoorium kui mitte-eestlased. Neil on olemas ühine meediaruum raadio, tele ja trükiajakirjanduse näol sõltumata sotsiaalsetest erinevustest.

Meediakanalite usaldushinnangute korrelatsioonianalüüs²⁴ näitab, et ajalehed on Eesti ajakirjanduse usaldatavusega enim seotud ning seeläbi ka usaldatavuse mõõdupuu. Trükiajakirjanduse langev usaldusväärsus Eurobaromeetri tulemuste järgi on seega murettekitav näitaja. Peamisteks uudistekanaliteks loeti televisiooni uudistesaaeid ja ajalehti²⁵. Tervelt 62% eestlastest peab olulisimaks infokanaliks „Aktuaalset Kaamerat“. Samal tasemel on ka päevalehed ning TV3-e uudistesaaide „Seitsmesed uudised“. Ka kohaliku

²⁴ Tabel 8.2, Ptk 8. Uurimus Mina, Maailm, Meedia. (Kalmus, Lauristin, Vengerfeldt 2004)

²⁵ lisatabel 8.9, Uurimus Mina, Maailm, Meedia. (Kalmus, Lauristin, Vengerfeldt 2004)

lehe tähtsus on kõrge (väga tähtsaks peab 44%). Traditsioonilise meedia kasutajaid on meediatarbijatest 55%, uut meediat traditsioonilisele täiendavalt kasutajaid 24% ja tervelt 21% tunnistab, et uus meedia on tavapärasest välja tõrjumast nende meedikasutusharjumustes.

2.2.4. Auditooriumi osalus Euroopa Liidu avalikus sfääris

Lähtuvalt kolmest olulisest diskursiivsest dimensioonist suhtumises Euroopa Liitu, milleks on praktiline, identiteedi ning võimu dimensioon, mis määravad võimalikku osalust Euroopa avalikus sfääris on Lauristin²⁶ jõudnud uurimuse „Mina. Maailm. Meedia” andmestiku baasil kasutades klasteranalüüsi järgmise Eesti avalikkuse klassifikatsioonini²⁷:

Eesti auditooriumi võib jaotada nelja gruppi poliitilise aktiivsuse järgi:

- A. Poliitiliselt aktiivne, kultuuriliselt avatud, hästiinformeeritud, Euroopa Liitu positiivse suhtumisega grupp (31% vastanutest).
- B. Poliitiliselt passiivne, kultuuriliselt aktiivne ja võrdlemisi hästiinformeeritud, peamiselt Euroopa Liitu positiivse suhtumisega grupp (22% vastanutest).
- C. Poliitiliselt aktiivne, kultuuriliselt suletud, informeeritud, Euroopa Liitu pigem skeptilise või tasakaalustatud suhtumisega grupp (26% vastanutest)
- D. Poliitiliselt passiivne ja võõrandunud, väheinformeeritud, mittehuvitatud ning peamiselt Euroopa Liidu suhtes negatiivselt meelestatud grupp (21% vastanutest).

Meediasutuse lõikes on grupid üldiselt erinevad. Sarnasust võib märgata A ja B grupi rahvusvaheliste kanalite ja Interneti kasutamise aktiivsuses, mis on selgelt madalam teises kahes - euroskeptilises grupis. Grupp A on ka oodatavalt mitmekesisema valiku kanalite jälgija. Poliitiliselt aktiivsem, ent euroskeptiline ja kultuuriliselt suletum C grupp jälgib oluliselt vähem väliskanaleid ja eelistab kodumaist trüki- ning teleajakirjandust võrreldes eurotoetajatest A ja B grupiga. Seega võib näha teatavat sidet meediasutusharjumuste ja Euroopa Liitu suhtumise vahel.

²⁶ Dispositions and resources of audience as condition for participation in the European public sphere: empirical typology of Estonian publics. Lauristin 2004.

²⁷ Bakalaureusetöö „Eesti avalikkuse huvi Euroopa Liidu teemade vastu”. E. Pullerits. 2005.

2.2.5. Uudisruumi vaatlus

AIM uurimuse käigus teostati ka uudisruumi vaatlus A. Olesk (2004). Vaatluse abil määrati uudisruumi halduse peamised tunnused:

- Personali väiksearvulisus ning vahendite nappus. Otsustusprotsessis mängivad suurt rolli mitteformaalsed suhted toimetuse töötajaskonnas. Piiratud personalivõimaluste tõttu puudub sisemine konkurents ajakirjanike vahel. See omakorda ei sunni ajakirjanikke lugude kirjutamisel eelnevale uurimistööle aega pühendama.
- Järjekindluse ning süsteemi puudumine Euroopa Liidu teemade käsitlemisel. Kitsam spetsialiseerumine kohalikes teemades on ajakirjanikel olemas, kuid Euroopa Liidu teemades mitte. Kohalikud kuumad teemad (näiteks valitsuskriis) varjutavad välisteemasid ning sinna hulka kuuluvaid Euroopa Liidu teemasid.
- Väga vahe Brüsseli korrespondente ja välisautoreid. Puudub pidev ülevaade ja infokanal väliskorrespondentide ja kohapeal asuvate autorite näol

Uudisruumi halduse mudel:

- Toimetused on väiksearvulised ja tööülesanded ning tegevus on hõlpsasti jälgitav.
- Euroopa Liidu teemade kajastamiseks ei ole loodud eraldi osakondi. Euroopa Liidu teemasid käsitlevad erinevate valdkondade ajakirjanikud
- Uudiste toimetamise protsess on erinev eraomanduses olevas ajakirjanduses ning avalik-õiguslikus ringhäälingus. Seetõttu tuleks neid ka eraldi vaadelda.

Trükimeedia toimetamise näidismudelid (Postimees) Vaata Lisa1²⁸ ja Lisa2²⁹:

Televisiooni toimetamise näidismudelid (ETV) Vaata. Lisa 4³⁰ ja Lisa 5³¹:

Uudiste suurem mitmekesisus avalik-õiguslikus kanalis on tingitud:

- Regulaarsest uudistesisendist korrespondentide poolt (näit. I. Treufeldt)
- Toimetajate ja reporterite osalemisest toimetuse koosolekutel
- Pidev teineteise treeningprotsess reporterite, päevatoimetajate ning rezhissööri vahel.

²⁸ Postimees newsroom workflow chart. Arko Olesk. 2005

²⁹ Postimees Organigram. Arko Olesk. 2005

³⁰ ETV newsroom workflow chart. Epp Ehandi 2005.

³¹ ETV Organigram. Epp Ehandi. 2005

Uudisruumi otsustusprotsessi tavad ning vahendid

Otsustusprotsess mõlemas mudelis on reeglina:

- Vertikaalne majandus-, tehnilistes- ja inimressurssides
- Pigem horisontaalne uudislugude ja teemade valikutes
- Tööjaotus on liikunud üldhuvi ja üldistamise suunas
- Vabakutseliste ajakirjanime ja välisautorite osakaal kasvab
- Uudisteagentuuride ning eriti suurte rahvusvaheliste internetipõhiste teenuste kasutamine kasvab

Uudisruumi haldus ja tehnoloogiline areng:

- ICT on tugevalt laiendanud kiirete taustauuringute võimalusi ajakirjanike jaoks
- Sisu ning fakti jaoks (võrguuudised ja arhiivid) on tihti eraldi osakond.
- Meedia riskasutus suureneb – näiteks ETV pakub kodulehel uudiseid

Uudisruumi haldus ja uudisteagentuurid:

- Kohalik uudisteagentuur BNS toetab uudistevalikud kokkuvõtetega
- Interneti uudisteportaalid mõjutavad agenda kujunemise protsessi. Näiteks Postimehe toimetus jälgib BBC ja CNN-i kodulehte.

Uudisruumi haldamise globaliseerumine ja eurostumine:

- Kohapealse reporteritöö vähenemine ning võrguajakirjanduse tähtsuse kasv.
- Uudisruumi haldusprotsess on mõjutatud ameerikalikust uudisruumi kultuurist, kuid kohalikud traditsioonid veel siiski domineerivad.

3. PROBLEEMI PÜSTITUS, UURIMISKÜSIMUSED JA HÜPOTEESID

3.1. Probleemi püstitus

Euroopa Liidu teemad on eestlase jaoks veel kaunis värsked ja võõrad. Esimesed õrnad kokkupuuted temaatikaga olid ajal, mil Euroopa Liit loodi ning Nõukogude Liit veel oma võimsust saavutama hakkas. Tolleaegse infosulu tõttu kujunemisprotsessi jälgida oli praktiliselt võimatu, seega Euroopa Liidu sünd ja areng pole siinse kollektiivse mälu üks

loomulikke taustsüsteeme vaid hiljem juurdeõpitud teadmine. Kuna ise protsessi jälgimine või sellesse kaasatud olemine ja hilisema ajalookäsitluse omandamine pole kuidagi võrreldavad kogemuse intensiivsuse ja detailirohkuse poolest, siis on Eesti elanikkond ka Euroopa Liidu teemade valdamise poolest juba seetõttu nõrgemal positsioonil, kui võrrelda kohalike infovälja väljaspool endise Nõukogude Liidu alasid elavate rahvaste infoväljaga. Kuna iseseisvusaastate jooksul on tulnud palju vahepeal kaotsi läinud infot „järelõppida“, et riik muuta konkurentsivõimeliseks, majanduslikult edukaks ja teistele Euroopa riikidele järgi jõuda arengus, siis Eesti ametnikkond ja meedia, rääkimata tavakodanikest, ühest küljest on usinad infotarbijad ja õppijad kuid teisalt ei jõua suurt osa pakutavast haarata või ei suuda tihti laiast valikust valida olulist. Vaadeldavateks probleemideks on siinkohal esiteks eestlase vähene informeeritus ja madal huvi Euroopa Liidu teemade osas. Arusaadav, et kui auditoorium ei valda teemat, siis on raske ka meedial teemasid käsitleda ning auditooriumil endal infot soovida. Samuti ei teki taolises olukorras diskussiooni ning meedia poolt antav info jääb ilma tagasisideta. Teiseks meedia käitumine ja roll Euroopa Liitu puudutava info edastamisel. Meedia roll on informeerida ja huvi tekitada. Eesti meedia kommertslikkus ja müügile orienteeritus ei lase avalikkusele raskestimõistetavaid ja ebapopulaarseid teemasid süvitsi käsitleda või tutvustada. Tihtipeale jäävad olulised ja huvitavad teemad üldse käsitlemata või lahti rääkimata ka ajakirjanduse võimetusest pakutavat materjali läbi töötada, aastatepikkustesse protsessidesse süvenda ja taustu avada. Seda nii materjali keerulisuse, mahukuse kui ka spetsiifilise kantseliidi või võõrkeele oskamatusse tõttu. Teine peamine põhjus on ressurssides: toimetustel ei jätku vahendeid et ülal pidada erikorrespondente või eurospetsialistidest analüütikuid, kes orienteeruks allhoovustes ja nüanssides, ajakirjanikel pole aega enda sisse lugemiseks, uurimistöö tegemiseks, piisavalt inimesi et neid teemade kaupa jaotada ning erialast haridust napib tihti. Kolmandaks oluliseks momendiks on Eesti riikliku infoedastuse ja suhtekorralduspoliitika vead või kitsaskohad. Nii toorinfot, kui ka valmiskujul pakette lõpptarbijatele saabub Eestisse väga palju. Teatav osa sellest tõlgitakse ja süstematiseeritakse, valmistatakse ette ja pakutakse välja. Teatav osa kaob või jääb saadavale algses vormis. Tihti on aga ebaselge, kellele on info suunatud, kust peaks midagi otsima ja kuidas seda kasutada, palju auru läheb terade eraldamiseks sõkaldest. Kuna meediast pole usinat Euroopa Liitu puudutava info kommunikeerijat ning tavainimene ei kasuta pakutavat reeglina muudel juhtudel kui a) põletava reaalse vajaduse korral, osaledes mingil moel Euroopa Liitu puudutavates ettevõtmistes või b) olles ühiskondlikult aktiivne ning tundes huvi erinevate avalikkust puudutavate teemade vastu, siis jääbki suurem osa infost kohale jõudmata. Nii info mida on vaja üksikutel, kui ka info mis puudutab kogu elanikkonda. Nii

nendeni kes seda võibolla ei vajaks kui ka paljude nendeni kellel Euroopa Liitu puudutavast infost igapäevaselt abi või kasu oleks. Riiklikud asutused, kelle kohustuseks kõnealuse informatsiooni liigutamine on, küll teevad seda omal moel korrektselt ja järjepidevalt, kuid auditooriumi ning meedia vastuvõtt on ilmselgelt puudulik. Tagasisidest siinkohal praktiliselt rääkida ei saa. Seega on tegemist kommunikatsiooniprobleemidega, mis ootavad korrigeerimist.

3.2. Kontseptuaalne mudel Eesti infosisendi uurimiseks

Järgnevalt esitatakse Eesti Euroopa Liidu alase infoväljade skeem (allikas konsultatsioonid M. Lauristiniga, täiendused E. Pullerits'u ja autori poolt). Skeemil on näha võimalikud infoliikumise suunad erinevate sihtgruppide ja kommunikaatorite vahel ning nende omavahelised sidemed. Loetelus on ka kirjeldatud kuidas vastavat infovahetust uuritakse.

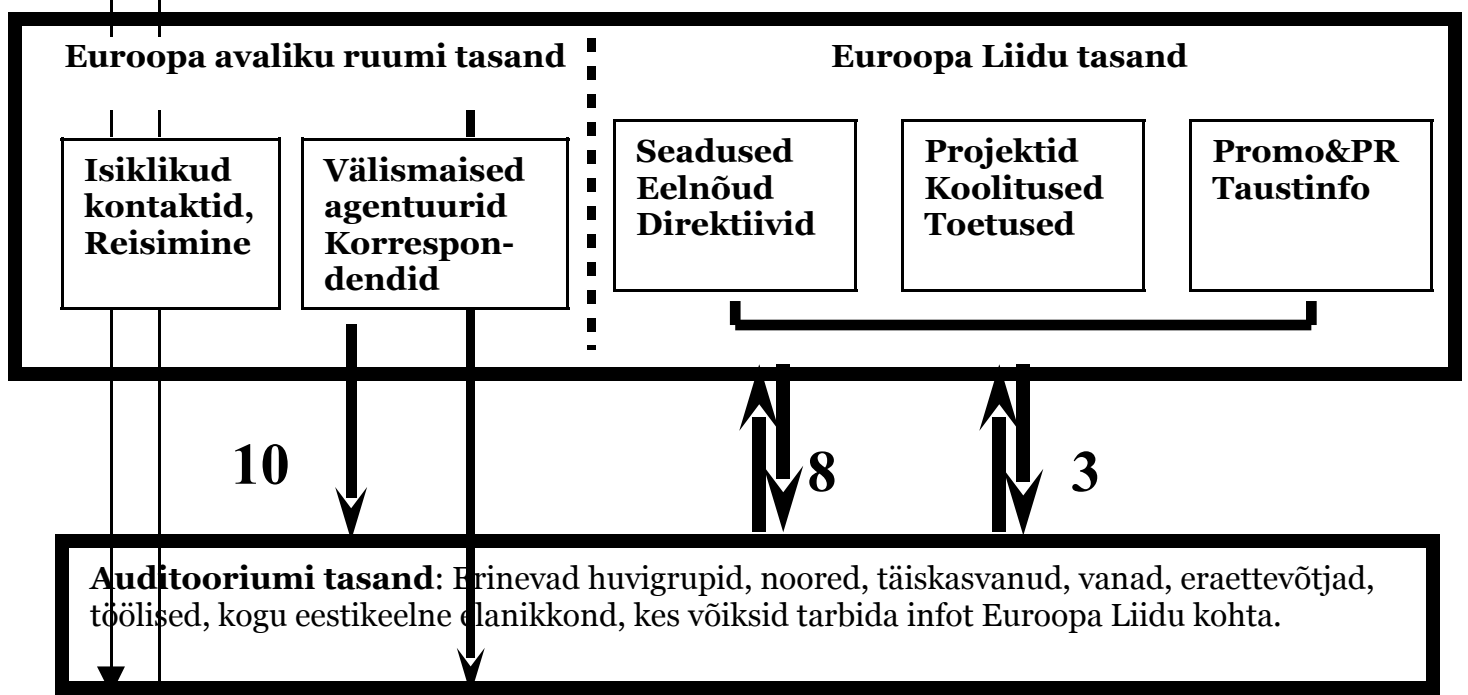
Infovoogude loetelu:

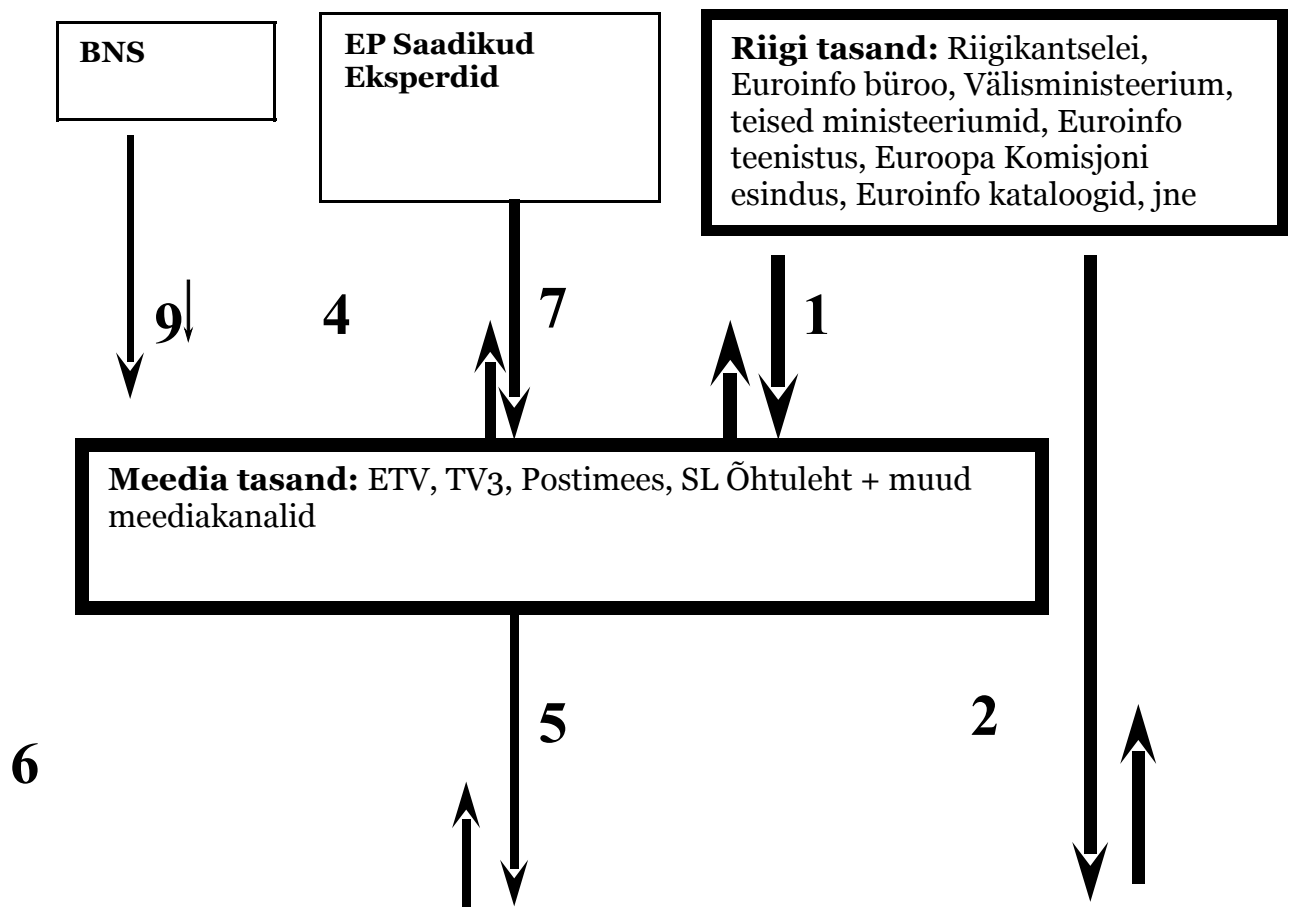
1. Riigi ja meedia vaheline suhtlus. Meedia kasutatavad allikad, info ning tagasiside. Analüüs toimub riigi tippametnike ja ekspertide intervjuude põhjal, riigi institutsioonide analüüsi, internetilehtede analüüsi ning meedia kontentanalüüsi põhjal.

2. Kodanikkonna ja riigi vaheline suhtlus. Kasutatavad allikad, info ning tagasiside. Analüüs toimub riigi tippametnike ja ekspertide intervjuude põhjal ja internetilehtedel pakutava info analüüsi.
3. Euroopa Liidu ja riigi vaheline suhtlus. Institutsioonid, funktsioonid . Analüüs toimub riigi tippametnike ja ekspertide intervjuude põhjal
4. Meedia ning Euroopa Liidu vaheline otsesuhtlus. Allikad, info ning tagasiside. Ajakirjanike intervjuude põhjal
5. Meedia ning avalikkuse vaheline suhtlus. Esitav info, tagasiside. Käesolevas töös ei vaadelda
6. Avalikkuse ja Euroopa Liidu vaheline suhtlus. Isiklikud kontaktid, otseallikad. Käesolevas töös ei vaadelda
7. Meedia ja EL ekspertide ning EP saadikute vaheline kommunikatsioon. Riigi esindajate süvaintervjuud, kodulehtede analüüs
8. EP saadikute ja EL ekspertide ning EL vaheline kommunikatsioon. Riigi esindajate süvaintervjuud
9. Kohalikud uudisteagentuurid Eesti meedia allikana. Ajakirjanike intervjuude põhjal
10. Välismaised meediaagentuurid kohalike uudisteagentuuride allikana. Ajakirjanike intervjuude põhjal

Töös vaadeldakse peamiselt loetletud esimest nelja: riigi ning meedia vahelist, kodanikkonna ning riigi vahelist, Euroopa Liidu ning riigi vahelist kommunikatsiooni ja meedia ning Euroopa Liidu vahelist otsesuhtlust, seitsmendat - Meedia ja EL ekspertide ning EP saadikute vahelist. Põgusalt antakse ülevaade ka kahest viimasest infovoost.

Joonis 3. Euroopa Liidu ja Euroopa alase infoliikumise skeem

Hetkeolukorda on palutud hinnata riigi esindajatena tipp-poliitikutel ning institutsioonide juhtidel, ajakirjandusväljaannete juhid annavad oma panuse meediapoolse pildi esitamisele ning töö autori poolt läbi viidud meediamonitoring peaks tooma selgust sellesse millisena paistab olukord meediatarbijale ehk tavakodanikule. Nende kolme vaatepunkti analüüsid peaksid tooma ka vastuseid esimesele uurimisküsimusele .

Sügavamale meedia ning avalikkuse suhetesse tungib teine uurimisküsimus, mille eesmärgiks on vaadelda normatiivsest teooriast kantud väärtuste ja reeglite toimimist Eesti meediamaaastikul.

Lõpliku hinnangu Eesti positsiooni, eestlaste integreerumise ja avaliku sfääri toimimise kohta Euroopa Liidus ning Eesti meedia rolli kohta neis protsessides püüab anda kolmas uurimisküsimus.

Nende kolme küsimuse najal saab aimu esiteks, millised on kitsaskohad ja vajakajäämised Euroopa Liidu kommunikeerimisel Eesti ühiskonnas ja kes peaks olema vastutav nende eest. Teiseks peaks tekkima selgus, kas meedia täidab oma eeldatavat rolli avalikku huvi kandjana ja Euroopa Liidu avaliku sfääri osana. Välja toodud peamiste vastuste otsinguil saab püstitada kolm allpool välja toodud hüpoteesi.

3.3. Uurimisküsimused ja hüpoteesid

Uurimisküsimused

- Millised on erinevused riigi esindajate arvamuse, ajakirjanduse esindajate arvamuse ning reaalse meediapildi vahel?
- Kas meedia täidab oma kohuseid avalikkuse ees ja endale seatud eesmärgid ning regulatsioone lähtudes normatiivsest teooriast?
- Mis soodustab ja mis takistab Eesti meedial täitmast oma vahendajarolli Euroopa Liidu institutsioonide ja kohaliku auditooriumi vahel

Hüpoteesid

- Ajakirjanike ja riigi esindajate nägemus meedia võimalustest ja tulemustest Euroopa Liidu alase informatsiooni vahendamisel on oluliselt erinev
- Meediapoolne huvipuudus ning EL-i teemade väheolulisus ei vasta avalikkuse nõudlusele ning on tingitud suurel määral ajakirjanduse vajakajäämistest
- Vahendajarolli täitmist takistab ajakirjanduse veendumus auditooriumi väheses huvis, mis omakorda on põhjuseks ajakirjanike madalale huvile EL teemade vastu.

4. UURIMISMETOODIKA

Metoodika valiku dikteeris suuremal määral osalemine rahvusvahelises AIM (Adequate Information Management in Europe) uuringus. Uuringu jaoks konstrueeriti neljast meetodist koosnev mudel ja uuring viiakse läbi nelja tsükliga³². Nendeks neljaks tsüklik on:

1. Uudiste agenda analüüs
2. Uudisruumi vaatlus
3. Kvalitatiivsed süvaintervjuud toimetajate ja ajakirjanikega
4. Kvalitatiivsed süvaintervjuud fookusgruppidega (ei kajastu käesolevas töös)

Lisaks neile neljale tsüklile tehti käesoleva bakalaureusetöö jaoks veel:

5. Tähtsaimate Euroopa Liidu infosisendi ning institutsioonide kaardistamine.
6. Kvalitatiivsed süvaintervjuud riigi kui kommunikaatori esindajatega

Esimesed neli tsükli on ehitatud teineteisele järgnema ning iga eelnev tsükkel annab järgmisele vajaliku lähtekoha. Esimesena läbi viidud agenda analüüs varustab arvestatava kvantitatiivse lähteandmestikuga luues pildi Euroopa Liidu ja Euroopa teemadest kohalikus uudisteagendas. Järgnevad kvalitatiivsed astmed täiendavad lähtekohta nii auditooriumi kui ka meedia võtmeisikute ning uudisruumi üldise pildi poolt. Lisatud kaks etappi annavad ülevaate uuritava infosisendi ülemisest osast ja riigi positsioonist info sisestamisel uudisruumi ning riigi esindajate, ekspertide ja tippametnike hinnanguid olukorrale.

4.1. Uudiste agenda analüüs

³² AIM Assignments for study

Uurimistsükli eesmärgiks on rekonstrueerida Euroopa ja Euroopa Liidu teemade esinemine rahvuslikus uudisruumis võrdlevas kontekstis. Selle tulemusena peaks selguma, kas ja millised teemad jõuavad meediaväljundisse või ei jõua. Metodoloogiline vahend on olemuselt lihtne kasutada, toimib efektiivselt ja annab uurimisküsimustele põhjalikke vastuseid.

Kontentanalüüsi tulemused peaksid andma vastused mudelis meedia tasandi kohta püstitatud küsimustele Euroopa Liidu teemade kajastamise hulga ja laadi kohta. Kontentanalüüs (AIM Manual for News Agenda Analysis) pöörab tähelepanu järgmistele aspektidele:

1. ajalehtede puhul – Euroopa Liidu uudiste esinemine esilehekülgedel, uudise formaat, uudise asukoht, uudise pea- ja kõrvalteemad, uudise modaalsus
2. televisiooni puhul – Euroopa Liidu teemade koht uudistesaaetes, uudisloos formaat, uudise pea- ja kõrvalteemad, uudise modaalsus
3. uudisteagentuur – uudise paiknemine menüükaartidel

Kontentanalüüsi perioodiks valiti kolme nädala pikkune periood 07-27.märts 2005. Antud perioodi jäi ka Euroopa Liidu tippkohtumine, millega eeldatavalt pidi kaasnema kõrgeenenud meediakajastus kõigis liikmesriikides, mis annaks hea võrdlusmomendi. Analüüsitava kanalite valikule esitati nii kvalitatiivseid kui kvantitatiivseid kriteeriume. Kokkuvõtvalt on kriteeriumid ära toodud all järgnevas tabelis 3:

Tabel 3. Kontentanalüüsi valiku kriteeriumid

	Kvalitatiivne kriteerium	Kvantitatiivne kriteerium
Ajalehed	1. üle-eestiline päevaleht 2. kohalik päevaleht 3. populaarne päevaleht/tabloid	suurim lugejaskond
Telesaated	enimvaadatud uudistesaaetes: 1. avalik-õiguslikus kanalis 2. kommertskanalis	suurim vaatajaskond
Uudisteagentuur	1. suurim eesti agentuur	Turuliider

Kriteeriumi põhjal valiti ajalehtedeks Postimees³³, Pärnu Postimees, SL Õhtuleht. Telesaadeteks ETV „Aktuaalne Kaamera“³⁴ ja TV3 „Seitsmesed Uudised“ ning uudisteagentuur BNS³⁵.

Postimees on suurima turuosaga kvaliteet leht, veebruaris 2005 oli lehe tiraaž 62 400. Päevalehtedest on suurem tiraaž ainult SL Õhtulehel (66 100), mida võib pidada suurimaks populaarseks päevaleheks ehk tabloidiks. Nii Postimees kui SL Õhtuleht ilmuvad kuus korda nädalas. 2005.aasta I kvartalis oli Postimehel 231 000 lugejat ning SL Õhtulehel 255 000 lugejat, mis tähendab, et need on Eesti suurima lugejaskonnaga ajalehed ning ainsad mille lugejaskond ületab 200 000 piiri (TNS Emor Eesti Meediauuring (EMU), <http://www.emor.ee/arhiiv.html?id=1290>).

ETV kui avalik-õigusliku telekanali osakaal kogu vaatamisajast oli märtsis 2005 17,6% ning TV3 kui vaadatuima kommertskanali osakaal 23,6% (võrreldes Kanal2 19,1%). ETV uudistesaaade Aktuaalne Kaamera on eetris igal õhtul kell 21 ning see on jätkuvalt Eesti populaarseim uudistesaaade 195 000 vaatajaga (14,9%), olles seega üldse populaarsuselt kuues telesaade. TV3 uudistesaadet Seitsmesed Uudised, mis on eetris iga päev kell 19, vaatab 144 000 inimest ehk 11% (TNS EMOR, Teleauditooriumi Mõõdikuuring, 1.03.-31.03.2005, <http://www.emor.ee/arhiiv.html?id=1331>).

BNS ehk Baltic News Service on ainus ja suurim eestikeelne uudisteagentuur, mis tegutseb kogu Baltikumis. BNS toodab päevas kuni 1000 uudist umbes 500 tellijale (BNS, www.bns.ee).

SL Õhtulehe näol on tegemist Eesti suurima tabloidilehega. Ilmub kuus korda nädalas. Lugejaskond 255 000 (Emor, I kvartal 2005) Realiseerimise netokäive eelmise aastal 114,3 miljonit krooni, puhaskasum 18,1 miljonit.

³³ Suurim kvaliteetpäevaleht, tiraaž 62,400 (Veebruar 2005)

³⁴ Aktuaalne Kaamera on 217 000 vaatajaga (16,6%) populaarseim uudistesaaade Eestis (Jaauar 2005)

³⁵ Baltic News Service (BNS) on Baltimaade suurim uudisteagentuur, mis ligi 160 töötajaga annab ööpäevas välja kuni 1000 uudist viies keeles. (www.bns.ee)

Andmete kogumine

Televisioon – mõlema kanali antud perioodi kõik uudistesaadet lindistati töörühma esindajate palvel kanali töötajate poolt videole, mis võimaldab algandmete arhiveerimise vastavalt rahvusvahelise uuringu nõuetele ning korduva üle vaatamise juhtudel, kus tekkis lisaküsimusi, täpsustusi jne. ETV poolt on saated olemas ka digitaalsel kujul. Televisiooni uudislugusid kodeeriti vastavalt rahvusvahelise uuringu kodeerimisskeemile. Uudistesaadetest kodeeriti eraldi kõik uudislood v.a. ilm ja sport, ükskõik kas uudislugu sisaldas viidet Euroopa Liidule või mitte. Iga loo kohta märgiti üles loo teema, märksõnad, olulised tegelased, uudisloo formaat ning kas tegemist oli EL teemaga või mitte. Lisaks määrati kas tegemist oli sise- või välisuudisega, kas tegemist oli puhtalt EL põhise uudisega, Eestiga seotud EL uudisega või muud uudisega, kus EL mainiti tausta, võrdluse või muu teisejärgulise viitena. Kodeerimistabeli näidis teleuudiste jaoks on ära toodud lisades.

Ajaleht – ajalehtede kodeerimine toimus nende paberväljaannete põhjal ning rahvusvahelise uuringu tarbeks arhiveeriti igast päevast kaks eksemplari. Ajalehtede kodeerimine toimus kahes etapis – esiteks kodeeriti kõik esilehekülje lood. Kuna mitmete suurte välismaiste ajalehtede esileheküljed koosnevad reklaamist või muust mitteolulisest kontendist, siis tuli iga konkreetse väljaande puhul eraldi kindlaks määrata, millist osa lehest võib tõlgendada esileheküljena. Postimehe esilehe moodustavad näiteks viited tähtsamatele lugudele kogu lehes, mis tõttu otsustati esilehena käsitleda kõiki lugusid, mida esileht viitab, kuna võib eeldada, et neid soovitakse esile tõsta kui olulisemaid. SL Õhtulehe esimene lehekülj on kõige sagedamini suur foto koos suure pealkirjaga ning lugu ennast ei sisalda, seetõttu peeti lähtuvalt rahvusvahelise uuringu reeglitest käsitleda esileheküljena teist ja kolmandat lehekülge. Kõik esilehekülje lood nummerdati pikkuse ehk tähtsuse järgi ning märgiti kodeerimislehtedele loo number, pealkiri, ajakirjanduslik formaat ning kas tegemist on EL teemaga või mitte. Edasi kodeeriti eraldi lehel ära need lood esilehelt, mis läksid kirja kui EL teemad. EL lugude kohta märgiti veel üles lühike sisukirjeldus, olulisemad märksõnad ja tegelased. Peale seda kodeeriti ära kõik ülejäänud lood lehes, mis sisaldasid viidet Euroopa Liidule sarnaselt esilehekülje lugudega ning lisati ka siin iga loo kohta lühike sisukirjeldus, märksõnad ja olulisemad tegelased ning loo asukoht lehes rubriigi ja lehekülje numbri järgi. Kodeerimistabelite näidised ajalehtede jaoks on ära toodud lisades.

Uudisteagentuur- uudisteagentuuri puhul kodeeriti nn *menu card*'id, mis on omamoodi olulisemate uudiste sisukokkuvõtted, mida väljastatakse kaks korda päevas. Igast päevast kodeeriti mõlemad *menu card*'i sarnaselt ajalehtede esilehekülgedega, kus iga uudisloo kohta märgiti järjekorra number, pealkiri, formaat ning kas tegemist on EL teemaga. Kõikide EL teemade kohta märgiti veel lisaks eraldi lehele lühike sisukirjeldus, märksõnad ja olulisemad tegelased. Kodeerimislehtede näidised uudisteagentuuri jaoks on ära toodu lisades.

Euroopa Liidu teemadena kvalifitseerusid kõik uudislööd, mis sisaldasid otsest viidet Euroopa Liidu institutsioonidele, organisatsioonidele ning tegevusaladele direktoraatide järgi. Kui loos oli ainult sõna „Euroopa” ning muud olulised viited puudusid, siis antud lugu ei kodeeritud. Selliseid juhuseid oli mõned üksikud.

Kanalite hierarhia

ETV

Uudistesaaade kestab 30 minutit koos spordi- ja ilmauudistega. Ilmateade ja spordiuudiseid ei analüüsitud. Uudistesaaade koosnes 13-16 uudisloost argipäevadel ja 9-10 uudislugu nädalavahetusel. Perioodi jooksul loetleti 271 uudislugu. Uudistesaaade tavaliselt algab kolme tähtsaima kohaliku uudisega, jätkudes välisuudistega ning tulles tagasi taas kohalike vähemtähtsate uudiste juurde. Välisuudiste osakaal kõikidest uudistest on umbes 40% ja sellest ligikaudu iga kümnenda uudise saab lugeda Euroopa Liidu teemat käsitlevaks. Euroopa Liidu teemad on reeglina välisuudiste seas.

Postimees

Postimehe esikülj koondab tähtsamaid artikleid lühikokkuvõtetega. Esiküljel asub üks põhilugu suure fotoga ning mitmeid väiksemaid kokkuvõtteid, mis viitavad põhiuudistele ja arvamislugudele. Kuna esiküljelugusid eraldi ei eksisteeri, siis tõlgendati esiküljel asuvad kokkuvõtted esiküljelugudeks. Teine lehekülg on arvamuskülg kus avaldatakse kolumneid ja juhtkirju. Ajaleht on jagatud Eesti uudisteks, Tallinna uudisteks, majanduse, välisuudiste, lugejate ja kaastööde, kultuuri, spordi, elustiili ja meediakülgedeks.

BNS

Päevakokkuvõtted tehakse kaks korda päeva jooksul 11:45 ja 17:45. Kokkuvõtte koosneb 7-10 liidist ja liid omakorda kahest kuni neljast kokkuvõtvast lausest teema kohta. Regionaalpoliitilised ja kohalikud päevauudised asuvad kokkuvõtetes tähtsamal kohal kui Euroopa Liitu puudutavad teemad. Tüüpiline Euroopa Liitu puudutav teema on kokkuvõttes asetatud 7-8ndale kohale. Ühel korral esines Euroopa Liidu teema esimesel, kaks korda kolmandal, ühe korra neljandal kohal. Euroopa liidu sise- ja välisteemad domineerisid Euroopa Liidu taustaga kohalike uudiste üle. Loetletutest 8 olid kohalikud ja 16 välisuudised. Ükski välisuudistest polnud seotud kohaliku temaatikaga.

SL Õhtuleht

Eesti suurim tabloid. Esiküljelood puuduvad, Seda asendavad esiküljefotod ja tähtsaima loo pealkiri. Välisuudiste osa minimaalne, pakutakse lühiuudiseid ja nn. kireva maailma nuppe. Tõsisem Euroopa Liidu teemade ja välisasjade käsitus puudub. Sügavalt üldhuvi leht.

TV3

Endine populaarseim telekanal on kommertsialiseerunud, keskendunud meelelahutusele, uudiste ülesehituses välisteemadel teisejärguline koht. Euroopa Liidu teemade esinemissagedus madal, puudub kohapealne korrespondent, kasutatakse välisagentuuride klippe ja uudiseid.

4.2. Uudisruumi vaatlus

Uudise tootmise protsessi ja esimese uuringu tulemuste hindamiseks on oluline mõista kuidas kohalik uudisruum on üles ehitatud ja kuidas toimub otsustusprotsess toimetustes. Teisalt, mis mõjutab agenda kujunemist ning mis/kes määrab seda. Tegemist on uudise sünniprotsessi kirjeldusega, mis selgitab, kuidas on uudisruum ehitatud ning kuidas toimub valiku- ja otsuseprotsess Eestis. Vaatlus selgitab tööruutine ja võtmeisikuid otsustusprotsessis ning aitab mõista, kuidas need rutiinid kujundavad agenda loomist.

Valim ja kirjeldus

Uudisruumi vaatlus viidi läbi osalusvaatluse teel Ene Veiksaare, Arko Oleski ja Epp Ehadi poolt Eesti Televisioonis, TV3-es ja ajalehes „Postimees“. Vaatluse tulemusena sündisid organisatsiooni tööprotsesside kaart ning ülesehitust kirjeldav organigramm .

Peatähelepanu vaatluses on a) organisatsiooni struktuuril b)otsustajate rollidel c) toimetustes reaalselt toimuval otsustusprotsessil.

Vaatluse juhtideedeks³⁶ on neli peamist küsimust:

1. Millised on meedia/uudisruumi juhtimise peamised tunnused meie ajakirjandusmaastikul ja milliseid mõjusid avaldab see uudisloome protsessile?
2. Kas on olemas uudisruumi näidismudel? Kas tegemist on traditsioonilise mudeliga või on see pidevas muutumises?
3. Kuidas on üles ehitatud otsustusprotsess käsitlemaks:
 - a) majandus-, tehnilisi- ja inimressursse
 - b) ajakirjanduslikke teemasid
4. Ratsionaliseerimise valguses, kuidas on jaotatud tööjõud toimetuses? Kas on tendents spetsialiseerumise või üldhuvide suunas? Kuidas on väärtustatud vabakutseliste ja palgaliste ajakirjanike ning uudisteagentuuride vahekord? Kas on muutuvaid trende?

4.3. Kvalitatiivsed süvaintervjuud toimetajate ja ajakirjanikega.

Süvaintervjuud meedia reaalsete otsustajatega on olulised mõistmaks meedia sisemisi seisukohti ja hoiakuid seoses Euroopa Liidu temade kajastamisega. Intervjuude eesmärgiks on mõista meedia rolli Euroopa Liitu puudutava info kommunikeerimisel, kuidas meedia näeb enda auditooriumi ootuseid, saada teada milliseid kanaleid kasutab ajakirjanik info hankimiseks, millised on Euroopa Liidu temaatika kajastamise probleemid ja kitsaskohad. Ühelt poolt peaks süvaintervjuude kasutamine andma lisainformatsiooni selle kohta, miks Euroopa Liidu temade kajastamise pilt meedias on selline nagu ta parasjagu on ning teiselt poolt andma vastuseid meedia ja auditooriumi suhte kohta nii nagu ajakirjanikud ja toimetajad seda enda poolt näevad.

³⁶ AIM Assignments for study

Kvalitatiivsete süvaintervjuude valimisse kuuluvad kõikide suurte väljaannete tegevtoimetajad ja välisuudiste toimetajad, ideaalis välisuudistetoimetuse juhatajad kui inimesed, kellel peaks potentsiaalselt olema igapäevaselt kõige suurem kokkupuude Euroopa Liidu temadega ning samaaegselt ka kõige suurem otsustusõigus nende temade kajastamisel või mittekajastamisel. Samuti kuuluvad valimisse Brüsseli korrespondendid juhul kui konkreetsel väljaandel on olemas selline inimene. Intervjuude peateemadeks (vt ka Lisa 4) on:

- Kokkupuude Euroopa Liidu ja Euroopa temadega. Kuivõrd on keskendunud, jälgib igapäevaselt ja peab tähtsaks Euroopa Liidu teemasid, millised on muutused fookuses ja huvis peale liitumist?
- Kujuteldava auditooriumi suhe Euroopa Liidu temaatikasse. Hinnang auditooriumi huvile, olemusele, infosoovile, europooldajate ja skeptikute vahekorrale, infovajaduse kaetusele eri gruppide lõikes, info piisavuse, tagasiside, ajakirjaniku objektiivsuse ning isikliku missiooni osas.
- Hinnang Euroopa Liiduga seotud infoallikatele ning infovajadustele. Millised on infoallikad, kust pärit teadmised, probleemid allikate kättesaadavusega, millist infot sooviks enam, kui palju suhtleb ametkondadega, info kvaliteet, allikate muutused ajas?
- Euroopa Liiduga seotud info kajastamine. Kas eksisteerib euroinfo poliitika toimetuses, üldine poliitika, milliseid protsesse, institutsioone jälgitakse, kes seda teeb, kui tähtsaks peetakse, temaatiline prioriteetsus, sündmuste kajastamise kriteeriumid, sündmusväärtust kujundavad tegurid, milline toimetuse tegeleb reeglina euroinfo, kas toimetuses on inimene, keda peetakse ELi alal asjatundjaks, protsess, kuidas lugu lehte/eetrisse jõuab, kas euroinfo otsustusprotsess on spetsiifiline?
- Euroopa Liidu kajastuse ideaalmudel. Milline peaks olema ideaalne euroteavitustöö, Eesti ajakirjanike käsutuses olevad täiendavad kanalid/vahendid, ühise avaliku Euroopa teabevälja vajalikkus. Kas *Euronews* peaks olema eestikeelse tõlkega erinevates keeltes ilmuva Euroopa Liidu ajalehe või euroinfo kanali vajalikkus?

Antud töö seisukohalt on toimetajate ja ajakirjanike intervjuudes kõige olulisemal kohal auditooriumiga seotud küsimuste temadeblokk, millest peaks selguma kas ja kuidas

auditooriumit teadvustatakse ning kui hästi auditooriumi teabevajadustest aru saadakse ning mil määral realses igapäevases töös seda arvesse võetakse.

4.4. Tähtsaimate Euroopa Liidu infosisendi ning institutsioonide kaardistamine.

Infosisendit andvate, Euroopa Liidu informatsiooni kommunikeerivate, töötlevate ja haldavate asutuste ning nende pakutava info kaardistamiseks viidi läbi pilootuuring, mille tulemusena valmis asutuste kodulehtede põhjal asutuste ja pakutava info kaart. Sisukaardi põhjal tehtud analüüs kirjeldab riiklike institutsioonide tegevust, avalikkusele kättesaadavat informatsiooni, organisatsiooni infoühendust, funktsiooni ning on taustaks riigi rolli määratlemisel Euroopa Liidu info liikumises ning aluseks järgnevatele riigi esindajate süvaintervjuudele

Valimiks olid kõik tähtsamad ja suuremad Euroopa Liiduga seotud, informatsiooni haldavad ja väljastavad Eesti Vabariigi asutused, infoüksused, infokandjad, -esitajad, nende kodulehed ja kodulehtede sisu nii inglise kui eesti keeles. Analüüsiks rekonstrueeriti pakutava info struktuur, järgiti esitust ning sisu.

4.5. Kvalitatiivsed süvaintervjuud riigi kui kommunikaatori esindajatega

Kuues läbi viidud uuring on kvalitatiivsed süvaintervjuud riigi esindajatega. Intervjuud selgitavad riigi rolli infosisendi andmisel, euroinfo töötlemise ja edastamise protsessi ning riigipoolset nägemust euroinfo kommunikeerimise osas. Samuti selguvad intervjuudest tippspetsialistide ja valitsusametnike seisukohad riikliku kommunikatsioonistrateegia suhtes ning meedia kui Euroopa Liidu info sihtgrupi ja avaliku diskussiooni kujundaja rolli tähtsust. Riigi esindajate intervjuudest saab teada ka kuidas näeb riik end kui Euroopa Liidu poliitika eest vastutuse kandjat ja kuidas teadvustavad nad Euroopa Liidu tegemisi ja probleeme oma valijaskonnale. Samuti paluti hinnata Euroopa Liidu avaliku sfääri moodustumist ja Eesti suutlikkust selles osaleda ning eestlast teel eurooplase-identiteedini

Valim ja kirjeldus

Riigi esindajate valimiks olid kuus retseipienti, sealhulgas riigi tippametnikke, kolm endist välisministrit, riigikogu liiget, endiseid ajakirjanikke :

Ehtel Halliste – 12 aastat Välisministeeriumi pressibüroo direktor

Villu Känd - Tartu Ülikoolis eesti filoloogia, töötas alates 1996. aastast Raadio Vaba Euroopa Eesti toimetuses, 1998 nimetati ta toimetuse juhiks. Varemalt on Villu Känd töötanud ka Raadio Vaba Euroopa Tallinna büroos ning Sõltumatus Infokeskuses ajakirjanikuna. Valitsuse kommunikatsioonibüroo Euroopa Liidu teabetalitluse praegune juht.

Rein Lang - 2001-2003 Tallinna abilinnapea. Alates 2003. aasta aprillist kuni veebruarini 2005 X Riigikogu liige. Veebruarist kuni aprillini 2005 EV välisminister. Alates 2005. aasta 13. aprillist justiitsminister. Meediaorganisatsiooni juht ning endine ajakirjanik.

Toomas Hendrik Ilves - 1984-1988 Analüütik ja uurija, Raadio Vaba Euroopa uurimisinstituut, München, Saksamaa, 1988-1993 Raadio Vaba Euroopa, Eesti toimetuse, juhataja, 1993-1996 Eesti Vabariigi suursaadik Ameerika Ühendriikides, Kanadas ja Mehhikos, 1996-1998 välisminister, 1998 Põhja-Atlandi Instituut, nõukogu esimees, 1999-2002 välisminister, alates 2002 Riigikogu väliskomisjoni liige, alates 2002 Concordia Rahvusvahelise Ülikooli Eestis rahvusvaheliste suhete ja politoloogia õppetooli juhataja 2002-2004 Riigikogu liige Euroopa Parlamendi välisasjade komisjoni esimene asepresident. Euroopa Parlamendi USA delegatsiooni liige ja Venemaa delegatsiooni asendusliige. Euroopa Sotsiaaldemokraatliku Partei fraktsiooni Eesti delegatsiooni juht. Sotsiaaldemokraatliku erakonna (Eestis) juhatuse liige. Trilateraalse Komisjoni Täidesaatva Komitee (Trilateral Commission Executive Committee) liige. Euroopa Poliisikeskuse Laienemise ja Uute Naabrite juhtgrupi esimees

Kristiina Ojuland - 1990-1992: Justiitsministeerium, Draft Legislation Department, 1992-1993 Välisministeerium Euroopa Liidu osakond, 1993-1994: Alaline Eesti esindaja Euroopa Liidu Nõukogus 1994-1996: Ringhäälingute Liidu direktor 1995-2002: Reformierakonna välisasjade sekretär 1999-2002: Euroopa Liberaalide, Demokraatide ja Reformierakonna asepresident 1996-2002: Eesti Parlamendi delegatsiooni juht (PACE), PACE asepresident 1994-2002: Riigikogu liige, välisasjade komisjoni liige, 2003-2004 Eesti Välisminister, Balti

Mere Regiooni Nõukogu eesistuja. Euroopa Liidu läbirääkimiste ja ÜRO Eesti delegatsiooni juht. 2004 - ... Riigikogu Euroopa Liidu Asjade Komisjoni esinaine.

Hannes Rumm – 2001-2004 Euroopa Liidu Infosekretariaadi juhataja, ajakirjanik, raadioajakirjanik, meediakriitik, AS Mediafocus juhataja, EPL peatoimetaja asetäitja, konverentside moderaator.

Intervjuu peateemadeks oli:

- Kokkupuude Euroopa Liidu teemadega üldiselt. Info liikumine suunal EL -> Eesti
- Riiklike institutsioonide valmisolek EL info vastuvõtuks ja kanaliseerimiseks
- Hinnang riigi tegevusele euroteavituse osas. Muutused ajas enne referendumit ja nüüd EL liikmena
- Riigi jaoks olulised sihtrühmad. Ametkonnad, ajakirjandus, kodanikud.
- Milline peaks ideaalis olema riigi kommunikatsioonistrateegia EL osas ja milliseks hindate seda hetkel?
- Probleemid, kitsaskohti hetkeseisus.
- Meedia roll Euroopa Liidu teemade kommunikeerimisel ja milline see peaks olema? Muudatused ajas
- Hinnang meedia EL kajastusele
- Riigi roll meedia abistamisel ja kajastuse suurendamisel
- Hinnang Euroopa avaliku sfääri moodustumisele ja eurooplase-identiteedile
- Tagasiside toimumine ja organiseeritus

4.6. Ülesannete jaotus bakalaureusetöö valmimisel ning AIM uuringu läbiviimisel

AIM uuringu Eesti poolset töörühma juhivad Marju Lauristin ja Peeter Vihalemm, läbiviijateks ja koordinaatoriteks on Piia Tammpuu ja Mart Raudsaar, lisaks üliõpilased Allan Adojaan (avalikkussuhted), Arko Olesk (ajakirjandus) ning Evelin Pullerits (sotsioloogia), kelle vahel jagunesid konkreetsed uurimisülesanded järgnevalt:

1. kontentanalüüs – BNS (Allan Adojaan), ETV, TV3, SL Õhtuleht (Evelin Pullerits), Postimees, (Arko Olesk, Evelin Pullerits). Kontentanalüüsi kokkuvõtted Allan Adojaan.
2. uudisruumi vaatlus (Mart Raudsaar, Arko Olesk)

3. intervjuud ajakirjanikega – ETV (Piia Tammpuu), BNS, TV3 (Arko Olesk), SL Õhtuleht (Allan Adojaan), Postimees, Eesti Päevaleht (Evelin Pullerits) . Lõplik analüüs (Evelin Pullerits)
4. intervjuud riigi esindajatega ja euroinfo ekspertidega ning analüüs (Allan Adojaan).
5. Infosisendi ja institutsioonide kaardistamine (Allan Adojaan)

Kogutud andmete analüüs käesoleva bakalaureusetöö raames teostatud autori poolt.

5. TULEMUSED

5.1. Riigi esindajate süvaintervjuud

Riigi esindajatena küsitletud endised ministrid, tippametnikud, ja pressibüroode juhid annavad käesolevale tööle ka riigi poolse vaatenurga. Läbi viidud intervjuudest tuleb välja riigi suhe meediaga, riiklikud eesmärgid euroteavituse osas, kitsaskohad ja probleemid suhetes meediaga ning institutsionaalsel pinnal. Riigi esindajad püüavad defineerida neile olulisi sihtrühmi, defineerida meedia rolli, välja pakkuda võimalikke lahendusstsenaariume olukorra parandamiseks, valgustavad riigi tagasiside kogumise mehhanisme ning lõpuks üritavad ka anda oma nägemust Euroopa Liidu avalikust sfäärist ja selle tulevikust. Esmalt on toodud ära retsepientide hinnangud teemade kaupa, misjärel analüüsitakse vastuseid lähtuvalt normatiivse teooria ootustest.

5.1.1 Vastused teemade kaupa

Hinnang info liikumisele suunal Euroopa Liit – Eesti :

- *Ilmselt infoliikumine EL-st Eestisse toimib küll, iseasi kuidas ta jõuab nagu laiemal avalikkuseni. Iga valdkonna peale ei julge ütelda et kõik on perfektne*
- *Kui me võtame näiteks EL nõukogude töö kus käivad regulaarselt meie ministrid siis meie ministeeriumid teevad selle info vahendamiseks nii palju kui peaks tegema.*
- *Rääkides laiemast infovoost EList siia poole ././, see network peaks olema tõhus, potentsiaali on-Iseküsimus kui palju see tarbijani jõuab*
- *EL infot tuleb üldiselt väga halvasti nende see DG press on üks viletsamaid DG-sid.*

- *Nende infoteenused on kallid ja mõttetud, läbi aastate olnud mingid infotelefonid mis nad on teinud, need on kohutavalt ebaefektiivsed, nad on ikka väga algelisel tasemel oma asjadega. Peaaegu kõik liikmesriigid teevad oma euroinfot paremini.*
- *Hea näide on põhiseaduse leping ka et /.../ kui on ratifitseerimine siis võiks ju teha üleeuroopalise kampaania et lihtsalt nagu asja tutvustada aga siin pudistatakse mingit raha liikmesriikidele ja mingit normaalset teavitussüsteemi ei ole.*
- *Meie roll siin EL teabetalitluses on tegelda asjadega mis otseselt ei ole mingisuguse valdkonna all nagu EL põhiseaduse leping, millega otseselt ministriumid ei tegele*

Riigi suutlikkus infot vastu võtta ja edasi anda:

- *Informatsioonipuuduse üle kurta ei saa, need kanalid on sisse töötatud ja arendatud vastavalt sellele kui palju tuntakse selle järgi vajadust olevat*
- *Põllumajandus-ministriumil /.../ on seda avalikkusele suunatud infot rohkem ja nad on ka selleks paremini valmis ja suudavad seda ka paremini majandada. Aga justiitsministriumil sellist lihtsat ja praktilist infot on vähem ja seda jõuab ka avalikkuseni vähem.*
- *No eks meil ole seal palju arenguruumi siiski sest see masinavärk on hiigelsuur. Me küll harjutasime peaaegu terve aasta enne kui liitusime aga eks meil ole seal ikka üllatusi ja me oleme...ei taha öelda et väga väike aga siiski mõjub ka väiksus et me jõuaksime kogu selle infovoe ise läbi hekseldada ja analüüsida. Meil jääb selleks ressursi väheks.*
- *Ei kellelegi ei saa midagi pähe kallata. Riigi roll on ikkagi läbi oma selle avaliku raadio ja TV midagi nagu pakkuda pluss panna veebid püsti kus kõik on kättesaadav emakeeles eesti keeles kõigile ja kes tahab see võtab kes ei taha see ei võta*
- *Euroopa Liidu Infosekretariaadil on oma infosüsteem mis on kõiki kanaleid adresseerinud ja kodanikul on ka võimalus küsida infokeskustest meil on ka üks rahvusraamatukogus /---/ kuhu saab inimene ise helistada tasuta ja kust ta saab infot.*
- *Mis praegu on aktuaalne on eestlaste Brüsselisse tööle konkureerimine. Näiteks kõik see mis käib töökohtade pakkumistest alates on kõik väga hästi internetis olemas.*
- *Komisjoni delegatsioonil on hommikused koosolekud pluss nad annavad välja kodulehekülje kaudu.*
- *Näiteks Ülemkogu on koos peale seda korraldatakse pressikonverents siis info tuleb vahetult otse osalejatelt. Või siis ajakirjanikud ise Brüsselis jälgivad ise mõnda teatud sündmust ja kirjeldavad seda toovad selle Eestisse*

- *lihtsalt viksitakse kuskilt mingi uudise pealt ja tehakse sellest oma nime all midagi. Kas üksühele päris aga seda on juhtunud ma loodan et see päris igapäevane pole.*
- *Üks võimalus on intervjuuerida poliitikuid kui toimub mingi sündmus. Näiteks Ülemkogu on koos peale seda korraldatakse pressikonverents siis info tuleb vahetult otse osalejatelt*

Riiklik teavitustöö:

- *Mis puudutab euroteavitus selle sõna laiemas tähenduses siis ma võiks küll arvata et seda ei saa kunagi küll ja kõikides riikides on sama probleem. Eriti kuna meil on selline parempoolne lähenemine et igaüks saab ise hakkama ja me ei kulutagi raha teavitamise peale... Ma usun et riiklikud institutsioonid teevad asju päris hästi arvestades palju raha meil on. Niikuinii ei lähe eestlasele peale riiklik propaganda*
- *Rootslased tegid küsitluse küsisid et kas EL kohta on piisavalt infot ja rahvas vastas ei ole ja nad kahekordistasid teavituse mahtu ja tegid uue küsitluse ja rahvas vastas jälle et ei ole ja siis tegid veel suuremaks ja lõpuks selgus et ikka ei ole ja sellel pole ka mõtet. Esimene reaktsioon inimestel küsid sa sakslase või eestlase käest et mis sa tead EL-ist ja vastus on samasugune: „Ah ei tea midagi...“ See on samasugune mine küsi külamehe käest Eestis või Baierimaal. See vastus on üsna sarnane.*
- *Riigi poolt teavituse tagasilangus peale referendumit nii suur pole ta tõusis järsult 2 aastat aga ta ei ole nii drastiliselt tagasi kukkunud..... lihtsalt rahalisi vahendeid on 4-5 korda vähem kuna mingid programmid lõppesid ära.*
- *Tegelikult ma arvan et ei ole vaiksemaks jäänud. No liitumise ajal muidugi valitsus väga massiivselt ka toppis sisse asju. Ilmselgelt oli huvi enne liitmist suurem. Praegu on see suhteliselt kaootiline see kajastus. Ega see teavituse olemus pole muutunud, mis on muutunud on see et kogu selle teavituse kõrval võis näha teatavat propagandaelementi sest eesmärk oli saada Eesti EL-i*
- *Kõik poliitilised jõud olid seni ühel meelel, peale liitumist see kadus ära, mida võis ka arvata. Pärast seda kui kõik olid töötanud selle nimel et referendum õnnestuks siis 7 kuud hiljem võtsid pea kõik erakonnad euroopa vastase hoiaku.*
- *Mina arvan et see teavituse maht on liiga suur, võibolla tuleks kontsentreeruda valdkondadele mis on meile huvipakkuvad või jagada sihtgrupiti. Üldine teavitusmaht on ju meeletult suur Muidugi kõik ununeb väga kiiresti aga mis puudutab ikka seda üldist kajastamist, kõik olulisemad asjad leiavad kajastamist ja iseasi kas me peame ikka iga mingisugust nõukogu kooskäimist kajastama - minuarust ei pea.*

- *Sellesmõttes see valitsuse poolne infoandmine kodanikele rahustamiseks oli tollel ajal prioriteetne. Praegusel ajal need aktuaalsed küsimused on suunatud parasjagu Eestit huvitavate asjade peale nagu näiteks põhiseaduse leping või siis suhkrutrahvi küsimus*

Riigi jaoks olulised sihtrühmad:

- *...kõik tööelised inimesed, kindlasti polnud sihtgrupp mittekodanikud kuna neil polnud hääleõigust ja esmane oli anda infot eestikeelsele elanikkonnale laiemas plaanis.*
- *põllumeestele näiteks oli kindlasti vähe rohkem tähelepanu*
- *Meedia oli vahendavatest sihtrühmadest kõige olulisem kuna meedia kaudu on võimalik kõige efektiivsemalt infot edastada. Meedia on see foorum kus saab diskussiooni tekitada kus kõik saavad sõna võtta ja kust kodanik saab oma info.*
- *Aga laiemad teemad ainult ajakirjanduse vahendusel ma ei näe mingit muud võimalust. ... meie kõige konkreetsem sihtgrupp on ajakirjandus ikkagi.*
- *Ajakirjanikud on kergem sihtgrupp sest nad on nageni vastuvõtlikumad igasugusele infole*
- *ametnikud pididki olema need kes esimesena selle tarkuse koguvad endale sest nendest sõltub ju kogu administratiivne võimekus Euroopa Liidus*

Meedia ja auditooriumi huvi euroteemade vastu:

- *Ajalehed on pehmeks läinud. Soft teemad hakkavad domineerima...kui esilehel on katkine lasteaiakatus. Ajakirjanike loomulik hoiak on see et kui see ei ole seksikas või ei müü siis ei pane seda sisse. Välisuudistest huvitab ainult sedavõrd kui seal on pilti mingist katastroofist või selline soft.*
- *Teine asi on see et hämmastaval kombel seda infosoovijat on hästi vähe /.../. see huvipuudus on kõige hullem mis ma olen oma tööaastatega näinud. Ajakirjandus ei jälgi absoluutselt seda mis komisjon jagab. See huvi on täiesti jõnks nagu tühja auku saata, kas ta kaob ära või põrkub tagasi see info sealt paljuski. Seda enam veel välispoliitiliste teemade kajastus on täiesti alla läinud. Kui on veel huvilisi ajakirjanikke siis toimetaja teeb veel oma töö lõpuks niiet seal ei järele peaaegu mitte midagi. Reegel ütleb seda et kui sa midagi korraldad siis keegi ei tule kohale. Hiljuti käisime Brüsselis ühe parlamendi liikme kutsel oli 15-20 ajakirjanikku aga neid kirjutisi ma küll ausalt öeldes ei ole peale seda näinud*

- *Kui ajakirjanik helistab sinna ja ütleb ta tahab ministriga intervjuu teha siis ta selle intervjuu ka saab. Ajakirjandusel on kord nädalas otse peaministrilt võimalus küsida. See lihtsalt ei läinud tööle lihtsalt ei käinud inimesed kohal. Täielik huvipuudus, isegi kui oleme pakkunud oma teemasid siis on löödud toruga ja öeldud et ei huvita. Täpselt nii ongi öeldud „see meid ei huvita“.*
- *Meil otsitakse intriigi kord teeb üks kord teeb teine lugu, mis näitab seda et ta ei jõua ennast sisse lugeda protsessi mis on kestnud 2-3 aastat ja siis tulevadki väga veidrased küsimused ja rõhuasetused tihtipeale lugedes. Ma heidan ette et Eesti ajakirjandus ei ole kuidagi süvenenud EL protsessi, pakutakse mingeid käibetõdesid.*
- *Nüüd on suhkrutrahviga hea näha et ajakirjandus elas kott peas ja ei saanud aru kui oluline teema see on. Nüüd tagantjärele on hästi lihtne ajakirjandusel kohutavalt manipuleerida igasuguste debiilsete väidetega, kui absoluutselt ei teata ajalist tausta ja seda protsessi on hakatud jälgima mingi pool aastat tagasi.*
- *Hetkel ei mäleta enam keegi kuidas see sündis, keegi ei taha mäletada seda, et see oli pretsedent selles mõttes et kui palju olid kodanikud ja kodanikuühendused kaasatud. Nüüd räägitakse, „Oi et näe valitsus võtab midagi seljataga vastu“, tegelikult käisid tohutud dispuudid ja kodanikuühendused olid väga aktiivselt kaasatud selle kujundamisse.*
- *...ja nüüd saab Streiman sõimata asjade eest mille eest ta üldse ei vastutanud ja millest ta tahtis ajakirjandusele rääkida juba 2001 aastal ja kõik arvasid et see on kusagil kaugel tulevikus, ei huvita ei puuduta ei mõjuta meie lugejaid ei pööra tähelepanu.*
- *Professionaalne ajakirjandus teab mis on inimesele huvitav ja mis mitte. Ma ei saa neid süüdistada et nad ühte või teist teemat üles ei võta./*

Meedia professionaalsus ja pädevus teemades:

- *Mis mulle hoopis rohkem muret valmistab on see et endise ajakirjanikuna saaksin ma ette heita teatavat professionaalsuse puudumist. Peab tunnistama et neid ajakirjanikke kes oleks väga professionaalsed EL küsimustes ei ole ilmselt palju - neid on tõesti ühe käe sõrmedel üles lugeda. Eestis on üldse 1 või 2 ajakirjanikku kes üldse teavad millest jutt käib, teisi ei huvita või ei taha ei kavatsegi huvituma panna*
- *See on vastutustundetu käitumine (Raadiosaatest Euroopa Põhiseaduse lepingu allkirjastamise kohta Roomas mida kommenteerima kutsuti vaid üks inimene, tuntud euroskeptik).. See on ühest küljest jällegi vastutustundetu teisest küljest*

ebaprofessionaalne. (Saatest „Aeg Luubis“, mille saatelõik rääkis aasta möödumisest Euroopa Liiduga liitumisest ning kus oli jällegi palutud saatesse kommenteerima vaid üks inimene – Ivar Raig).

- *Mis me meediast võime lugeda teate 90 % juhtudel see mis peaks leidma käsitlust ei leia käsitlust ja see mis leiab seal on nii palju vigu et seda on võimatu õiendada.*
- *Ühesõnaga ajakirjanduse ettevalmistuse, harituse tase on ikka nii häbematult nõrk, täis juhuslikke inimesi, kellel pole asjast ikka üldse mingit aimu ja peatoimetajad ei nõua ja noh mis siis ikka: kirjutame autoavariidest ja valetame muidu ja...*
- *Minuarust nende (tabloidide) häda on see et neil enamustel teemadel pole oma kirjutajat. Hommikul määratakse suvaline teema suvalisele ajakirjanikule ja nende niiöelda üldine pädevuse tase on täpselt selline mida on vaja 1500 tähemärgise nupu kirjutamiseks.*
- *See on rohkem omanike ja managementide teema et kas nad nõuavad oma töötajatelt midagi või mitte. See on ikka hästi nutune et sa palkad inimesed tööle, kes asjast mitte midagi ei tea ja annad neile võimaluse kirjutada ja valetada lihtsalt.*
- *Kõige efektiivsem viis nagu midagi muuta on see et meediaorganisatsioonide juhid muudaks oma väärtushinnanguid aga minu meelest seda ei ole toimunud. Seni kuni leheomanikud ei ole jõudnud arusaamale et nad peavad panema ühe ajakirjaniku täisajaliselt töötama EL peale /..../ Nad ei taha raha kulutada ja siis suvalised ajakirjanikud, kes üks päev kirjutavad ühte asja teisel päeval teist, nende artiklid on täis selliseid väga elementaarseid lolle vigu täis, täiesti meelevaldsete järeldustega - sisuliselt haltuura.*

Kas oleks mõtet luua või tõlkida euroinfo kanaleid:

- *Turumajanduse reegleid järgides väga mõistlik ei tundu olevat. Euronewsi puhul ma ei usu see läheks kallimaks kui see sisse tooks.*
- *Ma arvan et kindlasti parandaks olukorda... ja tänu sellele suureneks teadlikkus ka. Muidugi ma kardan et ega seal eriti palju tarbijaid poleks kui see Euronews oleks.*
- *Tal (Euronewsil) on üks eelis. Kui sa seda vaatad piisavalt kaua siis tekib selline tunne, et see mis juhtub Hispaanias on osa sinu maailmast/*
- *Paberkandjal väljaannet tekitada selleks pole turgu ja see läheb tühja, meiliajakirja on tehtud aga erilist huvi pole*

- *Pigem siis juba eesti enda riiklik uudistekanal AK võiks teha sügavamalt. Võibolla oleks mõtet mingil a la Parlament tüüpi saatel. Teles on see efektiivne. 40 000 vaatajat on tele mõistes vähe aga auditooriumi mõttes suur. Teles oleks mõtet teha.*
- *Riigi poolt doteerida, ei ei ei EI seda kindlasti mitte. Siis ma olen kuulnud ühte ogarat ideed, et riik peaks peale maksma selle eest et meie ajalehed kirjutaks EList mis on nagu täiesti haige idee. Teisalt kui mingi mingi muu tüüpi eraettevõtte ütleks et maksku riik meile selle asja tegemise eest peale et muud asjad on kasumlikud neid me teeme ise siis nad saaks ajakirjanike käest nii kõvasti peksta et see on nagu täitsa lõpp. ...et kui olid need ekstra rahad mis Euroopa Komisjon maksis Postimehele siis ilmusid spetsiaalsed sellised ülevaated ilusad värvilised, mis hiljem lõppesid koos rahadega.*

Meedia roll Euroopa Liidu teemade kommunikeerimisel:

- *Ei täida seda rolli.*
- *Minuarust üldse mitte....no pigem...marginaalselt.*
- *Küsimus on selles kas see avalik televisioon tajub üldse oma rolli mis tal täita on või mitte. 10 esimest aastat 1991-2001 polnud neil vähimat aimu ka sellest mis nende roll on. Nad lihtsalt võtsid riigieelarvest iga aasta 120 miljonit ja konkureerisid avalikul turul seebiseriaalidega*
- *Sellest ajast peale kui reklaamilitsents neilt ära võeti sellest momendist on tekkinud rahvustelevisioonis näha selged arengud.*

Riiklik strateegia:

- *Põhimõtteliselt on EL tasandil oma kommunikatsiooniplaan. Valitsusel oli oma EL kommunikatsioonistrateegia mitmes kohas kooskõlastatud aastal 2002. Tegelikult meie eesmärk praegu on siiski et mõne aja pärast saaksime endale uue kommunikatsioonistrateegia. Kui vajadus on siis seda modifitseerida aja jooksul. Ega see teavituse olemus pole muutunud, mis on muutunud on see et kogu selle teavituse kõrval võis näha teatavat propagandaelementi sest eesmärk oli saada Eesti EL-i.*
- *Ma arvan pigem et ei ole ühtset Strateegiat oleks hädasti vaja. Ei ole ja seda enam nii ei saagi teha. Tänapäeval kus kõik on pidevas liikumises eksle koguaeg midagi areneb et see on maksimum mis me teha saame on nõuda, et kõik riigiasutused oma teemad paneksid avalikult veebi välja ja kui nad seda ei tee siis tekib peaministril alati võimalus käratada kellegi peale, et miks teil pole see korras. Väga hea kui*

järgmise lihtsa asjana suudetakse teha mingi kommunikatsioonistrateegia euroraha jaoks.

- *...see on mõeldamatu et majandusminister ei läheks ECOFINi kohtumisele. Aga meie majandusminister ütleb et mul on tähtsamad asjad teha kodus. ...ainuke asi on see et sa saad osaleda diskussioonides ainult siis kui sa ise kannad poliitilist vastutust. Riigiametnik ei kanna seda, sa võid olla kuitahes tark riigiametnik.*
- *Aga kõige põhilisem asi mida poliitilisel tasandil ei taheta ma kardan on , et EL annab riigile lisakohustusi ja vastutust... see suhtumine et ega me äkki siin ise ei keera endale käru sellega et kui kõik on eriti teadlikud sellest mis toimub ja oskavad küsida, et kas see pole meile probleemiks. Kas me oleme siis rohkem luubi all? Ja ma usun et valitsused on õnnelikud kui on mingi asi mida nad teevad ja keegi ei saa aru mida nad teevad*

Tagasiside hankimine:

- *Eks me seda teeme. Ilma analüüsita ei saa mitte hakkama... Selle kohta on terve teadus Välisministeeriumis välja mõeldud nad tegelevad sellega küll. Detailidesse ei oska minna aga pressi ja infoosakond teeb igasuguseid analüüse ja küsitlusi.*
- *Tagaside peamiselt on uuringud, kõige laiemalt toetusuuring, oleme teinud ka põhiseaduslepingu kohta ka et kui palju teatakse mida teatakse. See tulemus oli päris kurb jah arvestades et me olime päris kõvasti tampinud siin vähemalt oma arvates. Aga me ei saa üle oma varju hüpata /.../ mõnes suhtes oli see tulemus ikkagi üllatav.*
- *Minuteada ei uurita peale Emori eriti midagi. See on nagu riigi poolt kõik Ajakirjanduse poolt ma küll ei tea et oleks midagi, kui siis pole need avalikud. Lugejakirjad pole adekvaatne tagasiside*
- *Enim loetud ja enimkommenteeritud artiklite numbrid tihti üldse ei kattu, mõni teema tõmbab mingid inimesed käima ja mõne teema juures nad saavad isegi aru et nad on liiga lollid et kaasa rääkida.*
- *Teine pool on see mida kõik küsitlused näitavad läbi aastate seda et eestlaste enesehinnang on väga tagasihoidlik. /.../ Küsid itaallase käest sa tead midagi, vastab muidugi tean! Küsid eestlased eestlane ütleb, ei mina ei tea midagi, ma ei ole kuulnud ja pole näinud ja kõik on halvasti. Et see on mingi hoiaku tüüp*
- *Eesti lugeja huvitub välispoliitilistest asjadest palju vähem kui näiteks skandinaavia inimesed. Lihtsalt nad ei ole harjunud ELis elama ja pole harjunud tajuma seda enda elu mõjutava asjana.*

Euroopa Liidu avalik sfäär:

- *Vanas Euroopas on selged lõhed ja väärtushinnangute uurimus paar a tagasi selgitas välja et kui euroopa jagati põhja ja lõunaosaks siis lõunaosas oli empaatiline suhtumine et olen poolt sest meil on ühine ajalugu, sarnased keeled. Põhja pool oli pragmaatiline suhtumine et olen EL poolt sest see on meie riigile kasulik või kahjulik. Laias laastus katoliikluse ja protestantismi piiri mööda jooksis. Prantslased sakslased ja hollandlased tunnetavad seda oma euroopalikkust palju rohkem kui meie aga ikka ma usun et see on paratamatu et rahvusriigi mure jääb domineerima.*
- *Ei ole. Seda on vähe, Ei usu. Kõik need katsed teha üleeuroopalist ajalehte The European oli suure rahaga üritati teha aga kõik kukkus läbi. Kui üldist meediaruumi silmas pidades siis kõik senised katsed on olnud ebaõnnestumised.*
- *...selles mõttes on Eesti ja teised uued liikmesriigid vanadest riikidest ikka kõvasti maas. Eestis on pigem see vaimne ja kultuuriline eurooplaseks olemine see pool mis on maha jäänud. Aga ma usun et on sügavam probleem et teistpool piiri on mingi muu asi ja see mind ei puuduta.*
- *Prantslased sakslased nad kindlasti tunnevad end eurooplastena väga tugevalt aga ma kardan et eestlane vist mitte eriti. Eestlane tunneb end eurooplasena keskmisest vähem. ...sõida ringi Itaalias, Prantsusmaal, Kreekas sa ei näe kunagi nende lippe üksi, alati selle kõrval on EL lipp. Tähendab minu talus on, ma ei tea kus ma näinud olen - välisministeerium on ja teederemontide ääres.*
- *Ma arvan et eestlane küll juba jah. /../ ja 70% on toetus EL eesti elanike hulgas et ma arvan küll et kui küsida mis kodanik oled siis enamus ütleb selgelt ikka et eurooplane.*
- *Põhiline on see et ta tunneks, et ta on EL kodanik et tal oleks Euroopa Indentiteet. Kui see on olemas siis on ülejäänud „djelo tehniki“. Sest siis inimene tunneb et ta kuulub sinna ühtsesse ja mitmekesisesse Euroopasse ja huvi on nende küsimuste vastu ka loomupärane.*
- *...aga EL häda on alati olnud see et see on olnud eliidi projekt. See pole aga nii suur häda, sest omariiklus on ka alati eliidiprojekt.*

Mida saaks riik ära teha olukorra leevendamiseks:

- *Ma ei usu, ei usu me oleme selles suhtes teinud kõik mis meie võimuses on /.../ Põhiseaduslik kord mis meil täna on, näeb ette et ajakirjandus on täiesti vaba ja*

sõltumatu. Me ei saa kedagi kamandada ja ka mitte paluda, rääkimata kinnimaksimisest. Mina olen kategooriliselt selle vastu et ühel või teisel viisil üldse ajakirjandust toetada.

- No mida me saame teha me saame teha seda asja lihtsamaks arusaadavamaks et ei oleks nii kantseliidis kirjutatud. Seda me võime teha ja esitatud eelnõude puhul võiks vaadata ka seda õiguskeele poolt
- Lõppkokkuvõttes on kõik üks eesti meediaruum ja omanikud on suhteliselt vastutustundega inimesed miks need tema töötajad ei ole
- Koolitamine on alati mõttekas. Teine asi on see et riik peab ja aitab ka teha koolitusseminare. Sellist asja saame me mõnikord tõesti saame nagu teha, koolituspäevi seminare või kohalesõite kasvõi aga ega rohkem küll mitte. Meie näeme oma rolli selles et ükskõik milliseid vahendeid kasutades seda teadlikkust tõsta. See ei huvita 99% juhtudest kui sellega ei kaasne sõitu huvitavasse välisriiki. Reegel ütleb seda et kui sa midagi korraldad siis keegi ei tule kohale.
- Mina olen alati pooldanud seda et riik peaks eraldama avalik-õiguslikele meediakanalitele nii palju raha et neil oleks korrespondendid olemas võtmekohtades
- Eks see EL temaatika peab olema riikliku õppekava osa muidugi aga sealt edasi ega kampaania korras ei saa teha midagi.
- See on oluline vahe kuulata ER uudiseid ja kuulata näiteks soome Yleisradio mis hommikul kella 8ne uudistesaaade on siis see nagu oleks 80 km on vahe aga need rahvad elavad nagu erinevatel planeetidel.
- Teine asi on see et tuleb jälgida seda mida kirjutab välispress. Okei seda on Eesti ajakirjanduselt palju nõuda et nad viitsiks iga päev läbi lugeda Financial Timesi ja Le Monde'i. Aga Välisministeerium teeb sellist asja nagu välisajakirjanduse kokkuvõte /.../ see ei ole üldse keeruline ja võiks küll olla läbi loetud. /.../ Kui selle vastu ka huvi ei tunne mitte vähimal määral siis on ka raske eeldada et sa midagi tõepärast suudad kirjutada.
- Mis võiks olla tugevam on inimeste nõustamine. Kus riik on erakordselt nõrk? Koolitamises - kui Prantsusmaa Suurbritannia või Soome investeerib väga palju raha sellesse et nende kodanikud võiksid osaleda või läbiksid konkursi edukalt, Siis Eesti hoiak on selline, igaüks vaatab ise.
- Aga meil hoiak on nii et sa oled riigireetur kui sa lähed EL struktuuridesse tööle.
- Emori väärtushinnangute uuring näitab selgesti et ülevalt alla infot eestlane ei võta pigem oma ringkonnast: sõbrad, töökaaslased, sugulased, tuttavad.

- *Kõik see süsteem on ehitatud et võimalikult palju britte sinna saata. See on üks koht kus meie riik on väga nõrk, kogu see hoiak on vildakas ja pikas perspektiivis väga kahjulik et seal on vähe eestlasi. Tulemus on siis see et teistel riikidel kõik info tilgub ja meie ei tea midagi. Meil on nii vähe inimesi seal struktuurides. Kui me ei koolita inimesi siis me peame leppima sellega et meile pole kohti.*
- *Ainuke mida riik saab teha on püüda survestada meediat mingite väärtushinnangute muutmise suunas kas riigi arvamusiidrid ja kaasates sõltumatuid arvamusiidreid. Meediat lükata sennapoole et kui sa sellest ei kirjuta siis sa oled sotsiaalselt vähe vastutustundlik.*
- *ETV, Postimees ja Päevaleht on viimasel ajal minuarust selgelt läinud sellise kvaliteedi poole. SL Õhtuleht, TV3 ja Kanal2 panevad jälle nagu jõudsalt kollase poole.*

5.1.2 Vastuste analüüs

Riigi esindajate läbiv seisukoht on, et rahvusriigi tasandil tehakse euroinfo edastamise tööd korrektselt ja võrk töötab. Peamisi kitsaskohti nähakse EL poolse tegevuse osas, teenused on kallid ja kasutud, informeerimistöö koordineerimata ja ebaefektiivne. Keskne teavitussüsteem ei tööta ning iga riik vaatab ise kuidas saab, toimub ressursside ja potentsiaali ebaotstarbekas kulutamine.

Infokanalid on sisse töötatud ja arendatud vastavalt vajadusele sõltuvalt iga institutsiooni tegevuse iseloomust. Arusaadav, et ühel ministeeriumil on laiemale elanikkonnale suunatud praktilist infot rohkem kui teisel. Tunnistatakse et kohati jääb ressurssi väheks kogu vajaliku info töötlemisel ja kommunikeerimisel. Probleemi nähakse pigem tarbijapoolse huvi vähesuses ning väidetakse et riigi roll on info kättesaadavaks teha mitte vägisi toppida. Info kättesaadavuse osas on retseptientidel vaid positiivseid näiteid tuua: internetiallikad on materjale täis, infokeskused töötavad, aktuaalne töökohtade teema on kaetud, pressikonverentsid toimuvad regulaarselt, poliitikud annavad meelsasti intervjuusid. Riigi esindajad näevad, et riik on teinud pea kõik endast oleneva info kättesaadavuse huvides ning suutlikkust infot kommunikeerida hinnatakse kõrgeks.

Riikliku teavitustöö intensiivsust võib vaadelda sinusoidina, mille tõusev joon jäi Euroopa Liiduga liitumise eelsesse aega, jõudes haripunkti vahetult enne liitumist ning langedes peale liitumist. Languse tingis liitumisjärgne rahaliste programmide lõppemine. Langus aga ei tähenda teavitustöö lõppu vaid orientatsiooni muutust. Praegune prioriteet on pigem hetkeküsimuste lahendamine ning edasiste teemade tõstatamine. Riigi esindajate arvamustes domineerib läbiv tees, et teavitustöö oli piisav, üksused tegid oma tööd hästi ning arvestades rahalisi võimalusi ja elanikkonna vastuvõtlikkust läks kampaania korda. Kitsaskohtadena tuuakse välja info hajutatust ja liialt suurt hulka. Teavitustööd oleks pidanud tegema sihtgrupiti ning hoolikalt selekteeritud info abil, seeläbi oleks jõudnud lähemale tavakodanikele ning kindlustanud nende osaluse. Agressiivse kampaaniamudeli kahjuks räägitakse Rootsi kogemuse ning eestlase propagandasallimatuse näitel. Tuuakse paralleel ka tavainimese osavõtmatus koht mujal EL-i riikides mis olevat läbiv trend. Häiriva asjaoluna liitumisjärgsel poliitikamaastikul, mis omab laiemat mõju avalikule arvamusele ilmselt alles tulevikus tõi üks vastajatest välja asjaolu, et ühise liitumise nimel pikka aega koostööd teinud erakonnad olid pool aastat peale liitumist sooritanud kannapöörde oma vaadetes ning võtnud kriitilise või isegi Euroopa Liidu vastase hoiaku. Millise usalduskriisi võis selline suhtumine tekitada valijates? Usun, et valijal tekkisid nii mitmedki kahtlused esiteks erakonna suhtes keda oli ta usaldanud ning laiemas plaanis ka EL-i suhtes.

Sihtrühmade osas pole vastajate seas üksmeelt, igaüks toob välja tema meelest olulisima sihtrühma ning on raske alahinnata neist ühegi rolli riigi silmis. Enim nimetati meediat kui kõige efektiivsemat, vastuvõtlikumat ning olulisemat gruppi. Ajakirjandus vahendajana ning avaliku diskussiooni ruumina on põhiline riigi abimees teemade käsitlemisel. Mainiti ka ametnikke, kuna neist sõltub riigi heaolu liitumisjärgselt. Laiem avalikkus jagunes kodanikeks ja mittekodanikeks, kellest viimastele polnud suunatud mingit huvi. Valijatest tõsteti esile põllumehi kui suurt ning mõjuvõimsat survegruppi.

Euroteavitusteema mustem pool on aga meedia ja auditooriumi vähene huvipuudus. Meedia ning laiema avalikkuse vahel on tekkinud surnud ring, kus esimene ei kommunikeeri teise huvipuuduse tõttu ja teine ei tunne huvi ja ka ei valda temaatikat teemade puudumise tõttu agendas. Lihtsamalt üteldes Euroopa Liidu teemad ei müü, sest publik ei osta neid ära ning publik ei osta neid ära sest neid pole müügil. Selle paradoksi tõttu on samasugune surnud ring välja kujunenud ka meedia ja riigi vahelisel infoväljal, mida käesolev töö analüüsib.

Ajakirjandusele heidetakse ette meelahutuslikkust ning kommertsialiseerumist, oluliste teemade käsitlemise asemel. Infot püütakse edastada aga ajakirjandus ei võta vastu ja ei huvitu pakutavatest võimalustest. Teine tõsine mure riigi esindajatel on ajakirjanike harimatus EL teemades ning viitsimatus süveneda või kursis hoida. Tuuakse mitmeid värvikaid näiteid sellest kuidas olulised teemad on arutlusel ja pakkumisel ammu olnud ning huvi pole tuntud, probleemi pole avalikule areenile toodud. Siis ühtäkki ajakirjandus avastab probleemi nähtava tagajärje ja serveerib seda kui skandaali ja suurt avastust ning tihtipeale ka valitsuse püüuna midagi tagaselja ajada, kuigi probleem on enda tegemata töös. Vastajad on kaunis üksmeelsed selle koha pealt, et meedia pole süvenenud EL-i protsessi ning teemasid käsitletud piisaval määral ning objektiivselt.

Läbiv ja üksmeelne arvamus on, et ajakirjanikud teevad oma tööd ebaprofessionaalselt. Muret tuntakse EL temaatikaga tegelevate ajakirjanike vähesuse ja huvipuuduse pärast. Tuuakse ära paar konkreetset eksimust tüüpilise arvamuste väljendamise mitmekesisuse nõude ja objektiivsuse koha pealt ning oma osa kriitkast peavad vastu võtma ka meediaorganisatsioonide juhid.. Juhtide peamine süü seisneb kvaliteedikontrolli, väärtushinnangute ja ajakirjanike elementaarse taseme puudumises ning tagasihoidlikum pole ka süüdistus, et tegeletakse haltuuraga ehk ebaoluliste teemadega käsitlemisega, rumalate vigade äratrükkimise ja ebapädevate teemakäsitlejate publitseerimisega. Muret väljendatakse, et ajakirjandusse jõuab kõik ebaoluline ja lõviosa teemadest mis peaks leidma kajastust ja diskussiooni ei tõstatu meedias. Selle põhjusena toovad vastajad välja ajakirjanike üldist nõrka harituse taset ja kaadrivalikut ning järjepidevuse puudumist teemadekajastuses.

Kodanikkonna osas on selge et kui inimene pole huvitatud siis ei saa infot talle ka peale suruda kuigi informeeritus puudutab Eesti riiklust ja ühiskonda ka üldiselt. Riigile on kasulik, et kodanik oleks informeeritud, see loob head eeldused ka kaasatusele ning kui kodanikud on kaasatud siis seda tugevam ja elujõulisem on riik. Kodanik peab teadma oma võimalusi ja Euroopa Liidu mõte ongi see et avada uusi võimalusi laiemalt inimesele geograafiliselt suuremas piirkonnas kui rahvusriik. Kõik vastajad arvasid et kõik võimalused kodanikule info saamiseks on loodud loetledes erinevaid allikaid mida saavad kätte nooremad ja vanemad inimese. Eraldi mainiti ka maavalitsuste juures töötavaid euroametnikke, kodulehti ja mitmeid alternatiivseid infosaamise võimalusi.

Euroinfo kanalite rahastamise tõlkimise ning juurde loomise osas nägid olukorda vastajad sarnaselt. Kõik tundsid, et majanduslikus mõttes oleks uute kanalite loomine ja olemasolevate tõlkimine mõttetu, kuna auditoorium taolisele tootele oleks liialt kitsas. Küll aga tunnistati et teadlikkust taoline tegevus siiski tõstaks. Euronews tooks erinevaid teemasid ilma kohaliku ajakirjanduse vahendusega koju kätte ning tekitaks kuuluvustunnet. Ainukese efektiivse kanalina toodi välja riiklikku televisiooni, kuhu võiks uudistesaaate formaadis informeeriva regulaarse saate, mille vaatajaskond poleks küll tele mõistes suur, ent regulaarse auditooriumina arvestatav hulk. Täielik vastasseis retsepientide poolt on aga taoliste ürituste riikliku doteerimise suhtes. Taolist praktikat küll rakendati enne liitumist, ent EL teemade käsitlemine katkes koos rahastamisega. Vastajad arvavad, et see oleks vastuolus igasuguse vaba ajakirjanduse põhimõtetega, käiks eetika ning ka heade äritavade vastu. Iga teine äriettevõte, kes taolist dotatsiooni noriks saaks ajakirjanduse hävitava hukkamõistu osaliseks.

Meedia ei täida vastajate arvates oma vahendaja ning avaliku areeni rolli Euroopa Liidu teemade osas. Diskussioone ei toimu ja infot ei edastata lähtuvalt avaliku huvi nõuetest. Ränga kriitikanoore osaliseks saab avalik-õiguslik ringhääling. Tunnistatakse, et on olnud muutusi ja arenguid, küll aga on nimetatud arengud pigem rahvuskultuurilised kui Euroopa Liidu ja välisteemade suunalised. Meedia eeldatavat rolli nimetatakse ka mitmete vastajate poolt avaliku sfääri loojana ja samastumise tekitajana mida viimane jällegi ei täida.

Strateegia osas jagunevad arvamused kaheks. Üks leer tunnistab, et riigil on olnud selge kommunikatsioonistrateegia, seda on järgitud ja see on andnud oodatud tulemuse ja uut strateegiat parasjagu luuakse. Teine aga väidab, et taolist strateegiat pole olnud, vaid tähtsaks on peetud paindlikkust ja reageerimist vastavalt olukorrale. Teise leeri seisukohta toetavad ka argumendid, et protsess on kiiresti muutuv ning et taolistes muutuvates oludes pole võimalik pikemaajalist strateegiat kavandada. Lisaks sellele on iga institutsiooni töö niivõrd erinev, et ühtsetesse jäikadesse raamide surumine mõjuks pärssivalt kõigile. Saab nõuda, et iga institutsioon täidaks talle pandud ülesandeid ning kommunikeeriks enda ala teemasid korrektselt. Kriitikat pälvib poliitikute ja valitsusliikmete suhtumine ning vastutuse puudumine. Spekuleeritakse ka mõttega, et võibolla riigi esindajad ei soovigi kodanike kõrget informeeritust, kuna see tekitab lisatööd ja soovimatut kõrgendatud tähelepanu avalikkuse poolt, mis segab tegutsemist oma äranägemise järgi.

Tagasiside olukorda ei kipu heaks hindama ükski vastaja. Tagasisidet küsivad vaid uuringutega tegelevad organisatsioonid ning riiklikud institutsioonid aruandluse korras. Teatakse, et Välisministeerium teeb analüüse, küsitlusi ja ülevaateid, ent täpsemalt nimetada oskab vaid seal töötav vastaja. Tuuakse välja ka põhiseadusleppes informeerituse nõrk tulemus hoolimata jõulisest teavitustööst. Tunnistatakse, et tagasisidega ei tegeleta eriti just ajakirjanduse poole pealt ning tunnistatakse, et tihti ka kodanikud ise ei kipu eriti osalema diskussioonides. Selle põhjuseks tuuakse rahvusele omast arvamuse puudumist ja tagasihoidlikkust võrreldes teiste eurooplastega. Ka märgitakse ära vähene huvitatus välispoliitikast, kuuluvustunde ja seostamiseoskuse puudumise Euroopa Liidu küsimuste osas.

Küsites hinnangut avaliku sfääri ning meedia toimimise kohta diskussiooni ruumina andsid vastused suhteliselt ühese pildi, et Euroopa-ülest avalikku sfääri kui sellist ei ole tekkinud. Vaadates siinkohal Eurobaromeetri uuringuid siis rahvusliku identiteedi domineerimine on läbiv, lihtsalt eurooplasena tundmise määr varieerub ning on korelleerivas seoses Euroopa Liiduga liitumise ajaga. Selgelt tuli välja Lõuna- ja põhjaeuroopa vastandumine huvide osas. Lõunaeurooplased peavad oluliseks ühist ajalugu ja keeli, põhjaeurooplased näevad Euroopa Liitu kui pragmaatilist majandus- ning poliitilist liitu. Ühist meediaruumi ning valiku diskussiooni välja ei ole tekkinud ning katsed seda luua on läbi kukkunud ning ilmselt ka edaspidi määratud ebaõnnestuma kuna rahvuslikud meediad on niivõrd kinnistunud ja spetsialiseerunud oma auditooriumile, et asemele pakkuda midagi sama head või paremat pole võimalik. Tunnistatakse, et teatav identiteet on moodustunud, ent vanades liikmesriikides pigem, kes ei karda oma kultuuri kadumist ja on aja jooksul näinud, et EL ei ohusta nende omariiklust. Uued liikmed ning ennekõik väikesed liikmesriigid kipuvad oma kultuuriruumist ja kitsastest nägemustest kinni hoidma allaneelamise ja rahvusliku identiteedi hirmus. Vastajad jagunevad kaheks, kellest ühed arvavad et eurooplaseks saamiseni on veel pikk maa käia nii vaimses kui ka kultuurilises plaanis ja põhjus peitub huvipuuduses selle vastu, mis toimub naabrite juures ning väljapool enda piire. Identiteedi osas läksid arvamused lahku ühed arvasid et eestlasel on enda eurooplasena tundmiseni pikk maa käia. Teine leer aga on veendunud, et suur osa eestlastest tunneb end eurooplastena ja julgeb ning oskab ka seda juba olla. Mainitakse, et enda eurooplasena tundmine on suur samm integreerumise teel, täielik assimilatsioon on sellest punktist vaid aja ja vormistamise küsimus. Lõpuks jõutakse arutluses ka levinud käsitluseneni et Euroopa Liitu ei peagi mõistma iga tavakodanik, kuna tegemist on siiski eliitide projektiga, mis on suunatud peamiselt eliitidele.

Arvestades töö eesmärki pakkuda välja ka lahendusi probleemsetele kohtadele paluti kõigil vastajatel pakkuda lahendusstsenaariume ja arutleda, mida peaks nii riik kui meedia ette võtma kitsaskohtade likvideerimiseks. Selgeid lahenduskäike ei koorunudki, pigem üksikuid soovitusi ja häid tähelepanekuid. Siiski olid need abiks kokkuvõttes sisalduvate ettepanekute koostamisel.

Ühe vastaja hinnangul on riik teinud kõik mis võimalik ja ei saa eriti kaugemale minna. Ajakirjanduse igasugune toetamine, suunamine või sundimine pärsiks meediavabadust, sõltumatust ning oleks ka vastuolus põhiseadusega. Mida saaks ära teha on temaatika arusaadavamaks tegemine ja mõistmise abistamine riigi poolt koolituste abil. Koolituste kasutust tunnistavad kõik vastajad, kuna koolitustele ei tulla kohale ja huvi igasuguse taolise eneseharimisvõimaluse suhtes ajakirjanikel puudub. Soovitatakse jälgida hoolega ka välismeediat ja õppida neilt ning viia end kurssi välismeedias toimuvaga.

Enim kohatud arvamus oli see, et meedia algab peale nende omanikest ja juhtidest ning meedia reformimine selles osas peaks algama seestpoolt. Pooldatakse isiklike väliskorrespondentide vajalikkust kõigile kanalitele. Kõlab ka arvamus, et Euroopa Liidu teavituse võiks olla põhjalikumalt ka üldhariduskavas sees.

Üks vastaja tõi välja kitsaskohana otsese nõustamise vähesed võimalused ning jõuab koolitamise vajadusest rääkides selleni et Eestil on harukordselt vähe inimesi Euroopa Liidu institutsioonides tööl ja suhtumine seal töötamisse on vale. Vastaja selgitab, et mida enam eestlased integreeruvad Euroopa Liidu institutsioonidesse ja mida enam omasid seal töötab, seda rohkem infot jõuab meieni ning seda tugevam on meie positsioon Euroopa Liidus. Informeerimise koha pealt veel tuleks eelistada ikkagi neid, kes on huvitatud ja need kes on oma seltskonnas arvamusiidrid, kes kannavad infot edasi. Vastaja toob selgelt välja, et riiklik poliitika peaks olema inimeste koolitamine Euroopa Liidu institutsioonide töötajateks Suurbritannia näitel.

Tuukse ka näiteid selle kohta, kust eestlane võtab oma väärtushinnangud ja et need kujunevad ikkagi peamiselt tutvusringkonna mõjul mitte poliitiliste eeskujude mõjul. Lahendusena pakutakse meedia suuremat kaasatust rahvalike arvamusiidrite toel diskussiooni tekitamist ning tavakodaniku kaasamist aruteludesse. Meediat tuleks mõjutada sotsiaalse vastutuse hoova abil ning rõhuda meedia kohustustele avalikkuse ees.

5.2. Meediaväljaannete juhtide intervjuude analüüs

Meedia esindajatega intervjuude läbiviimise eesmärk oli paremini mõista Euroopa Liidu teemade kajastamise tagamaid ning paremini lahti seletada mõningaid kontentanalüüsis välja tulnud momente. Valimisse kuulsid kõikide kontentanalüüsi hõlmatud kanalite ning Eesti Päevalehe välisuudiste toimetajad, tegev- ja/või peatoimetajad ning EL teemadega tegelevad korrespondendid. Kokku õnnestus läbi viia kuus intervjuud, keeldumisi põhjendati peamiselt ajapuudusega. Kõik intervjuud lindistati ning kirjutati seejärel ümber edasiseks analüüsiks.

Järgnevalt on intervjuudest välja tulnud peamiste teemade kaupa ära toodud intervjuueeritavate koondatud vastused antud alateema kohta.

1. Kokkupuude EL ja Euroopa teemadega, taust:

Isiklikult

- (1) Isiklikult väga keskendunud EL teemadele, üks peamiseid tööülesandeid.*
- (2) Kokkupuude töös praktiliselt puudub, kogu EL-i puutuv on sisuliselt delegeeritud korrespondendile.*
- (3) Ei saa öelda, et oleks keskendunud EL teemadele.*
- (4) Tuleb liiga palju, ei suuda ja pole aega jälgida, infot, mis huvitab nende lugejat, ei leia.*
- (5) EL-i temaatika on igapäevatöös täpselt nii tähtis, kui ta on selles muus, üldises kontekstis. Me ei tähtsusta seda eraldi.*
- (6) Korrespondent ei saa olla ajutiselt, võtab aega enne, kui hakkad aru saama, mis on mis. Aktiivne õppimise periood umbes 6 kuud, kokku umbes aasta enne kui aru saad, mis toimub.*

Toimetus, väljaanne

- (1) EL teemad ei ole nii palju lehes kui nad võiksid olla ja võrreldes Lääne-Euroopa ajalehtedega. Põhjus on see, et EL-i nähakse ikkagi eelkõige kui välisuudist, see on traditsioon. Ei teadvustata seda, et EL on rohkem siseuudis ja seetõttu ei tooda seda inimesele lähemale, seda ei seostata Eestiga.*
- (2) See, mida kanal EL teemal kajastab, sõltub suliselt sellest, mida korrespondent välja pakub ja saab. Korrespondendi eelised – kohapeal töötamine, mis annab parema kvaliteedi ning võimaluse näha ja kajastada teemasid, mis siia ei paista, muuhulgas väiksemad ja igapäevasemadki teemad, mis meidki võivad puudutada.*

- (3) *EL segases seisus olnud pikka aega, pole selge, millise toimetuse rida EL-s toimuv on. Pole selge ülesandega töötajat, kes ainult EL teemadega tegeleks. Kokkuvõtvalt EL ei ole väga tähtsal kohal. Jälgin pidevalt, aga lehte jõuab vähe.*
- (4) *On olnud arutusel, kas EL spetsialisti on vaja aga on loobunud, kuna EL teema ei ole nii läbiv lehes ja üldhuvi on valitsev.*
- (5) *Me kajastame kõiki Eestis toimuvaid vähegi olulisi sündmusi, eraldi ELi temaatikale me keskendunud ei ole. Aga kuna EL on olnud üheks keskseks teemaks, siis loomulikult omab suhteliselt suurt kajastatust.*
- (6) *Pole probleemi, et poleks infot, probleem on selles kuidas sa interpreteerid, seda, mis on olemas. Kõik lood, mis teen lähevad läbi, põhiprobleem on see et lood peavad väga lühikesed olema, ainult 2 minutit. Ise pakun välja, toimetuse poolt ei ole mingit initsiatiivi, tagasiside ka puudub.*

2. Kujuteldava auditooriumi suhe ELi temaatikasse:

- (1) *Ei ole huvitav teema lugeja jaoks, lugejat huvitab eelkõige väga konkreetne asi, nõ mikrotasemel, et kuidas see tema rahakotile mõjub. Tüüpiline huvitunud lugeja on noor, kes ei ole imbinud läbi nõukogude nostalgias, just nooremapoolsele, haritud põlvkonnale on EL, sest nad on EL-iga rohkem kokku puutunud.*
- (2) *Auditoorium sõltub oluliselt teemast. Üldine huvi EL-i vastu eeldab ikkagi professionaalset kokkupuudet valdkonnaga. Sotsiaaldemograafilise profiili järgi – noorem ja aktiivsem põlvkond, vanema generatsiooni jaoks liiga keeruline ja hoomamatu. Peamine kujuteldav auditoorium: keskealised, üle 30-aastased, keda huvitab välispoliitika ja kes oskavad näha sidet oma eluga. Enam huvitab oletatavalt majanduse teema.*
- (3) *Üldiselt tunneb välismaise materjali vastu huvi 50-55% lugejatest, sellest omakorda 2/3 tunneb huvi ka EL vastu, enne liitumist see tõusis pisut, kuid nüüdseks on alla läinud. Inimesi huvitab, kuidas see mõjutab nende igapäeva elu, praktiline EL, institutsionaalne EL ja mis seal Brüsselis toimub, pigem ei huvita. Lugeja on pigem keskealine, valgekrae, pigem mees ja pigem linnainimene. Noortel üldse huvi puudub, lehe vastu üldse, aga eriti poliitika ja EL vastu. Kõige hullem on teha järeldusi internetikommentaaride põhjal, sest see ei näita tegelikult midagi, kommenteerija ei ole tüüpiline lugeja.*
- (4) *Ei ole prioriteet nr 1, kajastavad jooksvate sündmuste kontekstis. Eesti on väike turg, ei saa niši minna. Peame samastuma keskmise eestlasega. Raha on kindlasti teema, seadused, mis inimeste töökohti mõjutab on huvi. Ei usu, et kedagi üldse väga huvitab. Meedia asi on teha söödavaks. See inimene on ilmselt Põhja-Tallinnas elav üle keskmise haritud ja jõukas inimene, aga neid ei pruugi see üldse puudutada, kuna ta saab oma info ise ja endaga hakkama. Need, kes elavad vaesemalt, neile, kes tarbivad abisid ja laene ja kellele võiks see*

rohkem korda minna – neile ei lähe see üldse korda, kuna neil on skeptiline halvustav ja üleolev suhtumine EL-i.

- (5) Objektiivselt võttes, on terve hulk teemasid, mis keskmisele lugejale palju enam huvi pakuvad, kui ELiga seotud teemad, kasvõi ajalehtede enda eelistuste põhjal. Meie lugejate huvi EL-i teema vastu on kindlasti oluliselt suurem kui keskmine. Kui vaatan meediat tervikuna, siis Eesti meedia, eriti televisioon pakub liiga vähe üldse teavet EL-i kohta. Haritud inimene võiks natuke rohkem teada.*
- (6) Auditooriumi huvi eriti suur ei ole. Eesti väga kodu-orienteeritud. Otsustajate tasand – toimetajate arvates EL ei ole oluline. Välisuudise-siseuudise probleem. Välisuudiste osas suur sõltuvus Lääne uudisteagentuuridest. Eesti asja peetakse olulisemaks ja välisuudisest trafaretne ettekujutus, et millest maailm räägib, sellest peaks rääkima.*

3. ELiga seotud infoallikad ja hinnang nendele, infovajadused:

- (1) Allikatest pean oluliseks korrespondente ja originaalallikaid. Uudisteagentuurid keskenduvad suurriikidele ja sealt ei saa Eesti kohta infot, põhiprobleem, et pole alalist korrespondenti Brüsselis, aga selleks pole raha.*
- (2) Põhilised: korrespondent ja agentuurid, teisi allikaid eriti ei otsi – puudub vajadus.*
- (3) Töös olulised teised väljaanded (välismaised), teiseks uudiste agentuurid. Põhilised probleemid – ei tunne hästi süsteemi, ei tea kelle poole pöörduda kommentaari saamiseks vms. Euroopa Komisjon on väga bürokratlik süsteem, võimatu on saada kõrgetasemelist kommentaari.*
- (4) Vastavalt lehe iseloomule meil on vaja infot, mida pole agentuurides, isiklikud allikad peamiselt.*
- (5) Kõige rohkem kasutame erinevaid uudisteagentuure, mis meile sisse tulevad.*
- (6) Uues komisjonis palju uusi inimesi, vanad olid väga asjatundlikud pressinimesed. Eestlased Brüsselis annavad väga palju infot off-the-record, aga keegi ei taha oma nime ja näoga eriti rääkida. Praktilisel, igapäevasel tasandil on tekkinud probleeme juurdepääsu ja turvameetmetega Komisjoni majja. Komisjoni pressitöös viimasel ajal probleeme, pressiteadet tõlgitakse terve päev, aga siis kaob selle mõte juba ära, ei huvita päev vana pressiteade. Palju ressursi raiskamist. EL kulutab meeletult raha kommunikatsioonile, aga suur osa sellest raiskamine ja jama, mida ei ole võimalik kasutada.*

4. EL-iga seotud info kajastamine:

- (1) Euroinfo poliitikat ei ole, oli süsteem enne referendumit, kus mõeldi põhjalikult läbi, mida ja kuidas kajastada. Põhiliselt EL välisuudistel, natuke ka sise ja majandus. Süsteem puudub,*

üldiselt väljaanne deklareerinud, et pooldab EL kuulumist. Tähtis juhtkirja tasandil, raskem uudistega, kardavad, et jääb igavaks ja kaueks. Uudistes jääb EL tahaplaanile, samas oluline sellest midagi arvata.

- (2) *Esmane kriteerium – eeskätt teemad, mis puudutavad Eestit/ meid. Fookuse nihe: üldine EL-i kui organisatsiooni vaade → EL & Eesti. Seotust teiste riikidega vähem – ehkki võiks olla. A la EL ei ole ju vaid organisatsioon Brüsselis.*
- (3) *Toimetusel ei ole selget poliitikat või suhtumist EL teemade osas. Tavaliselt välistoimetus jälgib neid protsesse, mis Eestit eriti ei puuduta – tippkohtumised, komisjoni üldisem tegevus. Loo lehte jõudmine on ka väga juhuslik ja sõltub sellest kui palju ruumi on, kui palju reklaami on müüdnud. Kui Brüsselist kirjasaatja kirjutab midagi, siis see lehte jõuab. Kõik mis puudutab Eesti on veelgi enam koordineerimata. Juhuslikkust on väga palju, kui kellelgi tuleb mõte siis tehakse, aga järjepidevust ei ole, jällegi, et ei ole konkreetset inimest, kes sellega tegeleb.*
- (4) *Euroinfoga tegelevad arvamustoimetused, maailmatoimetused, uudistetoimetused. Konkreetset EL spetsialistiks peetavat inimest pole. Valik toimub nii nagu kõigi uudiste kohta. Olulisemad on päev ette teada. Vaadatakse konkurendid üle ja iga toimetaja ise otsustab, mis on oluline. Kriteerium on üldhuvi. Kõigil uudistel on samad kriteeriumid – kordaminek.*
- (5) *Toimetuses euroinfo poliitikat ei eksisteeri. Meie töö kulgeb igapäevase tööplaani alusel, kus ükski valdkond ei saa mingit prioriteeti lihtsalt oma olemasolu või valdkonnaks oleku eest, vaid see hindamine toimetajate poolt toimub vastavalt uudisväärtuslikkuse kriteeriumitele.*
- (6) *Õeldakse, et EL teemad tuleb teha inimeselähedaks, aga kui keegi ei ole nõus isegi põhiseaduselepet läbi lugema, sest see on ju nii keeruline, siis ei ole vahet kui inimeselähedaseks sa selle asja teed, mingit diskussiooni ei saagi tekkida.*

5. Kokkuvõtlik hinnang teemakäsitlemisele üldiselt, peamised probleemid.

- (1) *Esiteks, üldhuvi tekkimine, tahe EL-st midagi teada saada, teadvustamine, et me oleme EL osa. Teiseks, raha. Kolmandaks, professionaalsed oskused. EL-st kirjutamiseks on vaja põhjalikke teadmisi, Eestis ajakirjanikele ei esitata väga kõrgeid nõudmisi.*
- (2) *Võiks olla rohkem kui üks korrespondent. EL ei ole ju Brüssel, sündmused siin ja seal. Võiks olla enam selgesti arusaadavat infot.*
- (3) *Esiteks, puuduvad inimesed, kes EL valdkonnaga tegeleksid. Teiseks, puudub maht, pind materjalide edastamiseks, analüüsivad, kommenteerivad materjalid. Kolmandaks, EL infole puudub piisav tarbijaskond, ei ole piisavalt informeeritud, aga ei ole ka piisavalt huvitatud. Alustuseks tuleks see huvi tekitada, kui seda üldse vaja on.*
- (6) *EL ei ole prioriteet, iseäranis mis puudutab institutsionaalset pool ja üldiseid arenguid. Kui on seotud konfliktiga siis on eelistatum. Auditooriumi natuke alahinnatakse, et inimesed pole huvitatud sellest mis Euroopas tehakse.*

Ajakirjanike intervjuudest saavad kinnitust mitmed kontentanalüüsist kooruma hakanud probleemid. Väljaannetel puudub kindel poliitika Euroopa Liidu teemade kajastamise osas ning seetõttu jääb see koordineerimatuks ja juhuslikuks. Euroopa Liidu uudiste kuuluvus ei ole kindlaks määratud ning seetõttu kirjutavad jupiti Euroopa Liidu teemadel peaaegu kõik toimetused, mis aitab veelgi kaasa kajastuse juhuslikkusele.

Ilmselt on väga oluline osa ka inimfaktoril ehk uudiste valik üldse ja Euroopa Liidu uudiste valik veelgi tuntavamalt sõltub konkreetsete ajakirjanike isiklikest eelistustest ja huvidest ning sellest, mida nad ise oluliseks peavad – läbiv motiiv Euroopa Liidu teemade puhul oli see, et teemast kirjutatakse, kui mõni ajakirjanik selle välja pakub ning toimetuse ehk peatoimetaja, tegevtoimetaja või toimetuse juhataja suunamine ning ülesannete jagamine sel teemal on harv nähtus. See aga ei tähenda veel, et kontroll meedia sisu üle on paljude inimeste käest, pigem viidatakse sellele, et lõplikud otsused selle üle, mis läheb lehte ja mis ei lähe, teevad toimetuse juhataja ja peatoimetaja / tegevtoimetaja. Inimfaktori teine aspekt on konkreetsete väljaannete juures töötavate inimeste Euroopa Liidu alased teadmised – korduvalt käis läbi mõte, et Euroopa Liidu teemad on mahukad ja keerulised ning nendest kirjutamine (eriti juhtkirja tasandil) nõuab põhjalikke eelteadmisi, mille tõttu seda ei saa teha igaüks. Ajakirjanike sisuline ettevalmistus üldse on nõrk ning nõudmised, mida ajakirjanikena töötavatele inimestele esitatakse on madalad. Mõnedes toimetustes on Euroopa Liidu ekspert olemas, teistest mitte, seejuures aga on oluline tähele panna, et isegi kui selline ekspert on olemas, siis tegeleb ta ikkagi ka mitme teise teemaga, millega kursis olemine on samuti lehe jaoks oluline. Raske öelda, kas osadel väljaannetel on asjatundja välja kujunenud selle tõttu, et väljaanne üldiselt peab Euroopa Liidu temaatikat suhteliselt oluliseks või mingitest muudest asjaoludest lähtuvalt, aga kahtlemata on märgatav, et väljaanded, mille toimetustest töötavad inimesed on Euroopa Liidu alal suurema kogemusega, peavad teemat oluliseks ning tunnevad ka isiklikult huvi, kajastavad võrreldes teiste väljaannetega, kus tõsise suhtumisega inimene puudub, Euroopa Liidu teemasid siiski teatud määral rohkem ja kvaliteetsemalt. Tihtipeale ei ole tõsisema suhtumisega toimetajad ka ise rahul Euroopa Liidu kajastamise seisuga oma väljaandes, kuid tegureid on veel teisigi. Inimfaktori olulisuse kolmanda aspektina võib välja tuua inimressursside piiratuse ehk toimetuses töötavate inimeste arv on suhteliselt väike, mis tähendab, et spetsialiseerumist kindlatele teemadele ei toimu, vaid ajakirjanikud peavad olema suutelised kirjutama ja kirjutavadki mitmel teemal ning kuna Euroopa Liidu teema on keerulisem kui mõni teine, siis jääb see ka seetõttu

tahaplaanile. Toimetajad ise tunnistavad, et inimene, kes tegeleks pidevalt Euroopa Liidu temaga oleks toimetuses vajalik ning mitmed väljaanded on ka (korduvalt) arutanud sellise inimese tööle võtmist, kuid millegi konkreetseni ei ole jõutud. Tulemus on senini olnud, et väljaandel kas pole piisavalt rahalisi ressursse sellise inimese palkamiseks või on leitud, et teema ikkagi ei ole nii prioriteetne, et selle jaoks eraldi inimene leida.

Oluline on ära märkida, et seni on ainsana Eesti meediakanalist oma korrespondent Brüsselis ainult ETV-l (Indrek Treufeldt). Postimehel ja Eesti Päevalehel on olemas nn kaasautorid, kelle põhitöö on muu, kuid kellel on vastava väljaandega kokkulepe kirjutada lugusid ainult sellele väljaandele. Nimetame neid kõiki selle analüüsi raames korrespondentideks selguse huvides. Korrespondentidel on tähtis roll Euroopa Liidu temade kajastamisel nagu tuli välja kontentanalüüsist ning nendele toetumine tuli selgelt välja ka toimetajate intervjuudest. Korrespondentide panust hinnatakse kõrgelt ja sellist uudist väärtustatakse. Leitakse, et korrespondentidel on kohapeal parem ligipääs rohkemale ja huvitavamale infole, mis tuleb informaalsetest suhtest ja informaalsetest allikatest. Selline vaatenurk aga muudab toimetajate arvates muidu suhteliselt kuiva ja igava Euroopa Liidu teema lugejale huvitavamaks, loetavamaks ja seeditavaks ning korrespondentide lood on seetõttu väga oodatud. Samas tuli ka välja, et suures osas korrespondendid ise pakuvad välja teemasid ja lugusid ning koostöö toimetusega on pigem nõrk, nende panus aga Eesti meedia Euroopa Liidu temalise kajastuse ilmselt kõige sisulisem osa. Intervjueeritavate hulka kuulus ka Brüsseli korrespondent, kes pidas oma töö üheks suurimaks probleemiks just nõrka sidet toimetusega – puuduvad Eesti toimetuse juhtnöörid, mis võiks enam huvi pakkuda ja puudub ka tagasiside, kuidas materjal vastu võeti, kuigi käiku lähevad kõik välja pakutud lood.

Meedia vähene proaktiivsus EL temade käsitlemisel on üldiseks probleemiks ja ei puuduta ainult korrespondente. Meedia suhtumine Euroopa Liitu on pigem passiivne ja /või ükskõikne. Ise otsitakse teemasid ja planeeritakse EL temade käsitlemist vähesel määral või üldse mitte. Teemat ennast peetakse võrdlemisi igavaks, kuivaks ja keeruliseks. Allikate osas on lisaks korrespondentidele olulisel kohal välismaised uudisteagentuurid, mis aga annavad infot väga üldistatud kujul ja ei seo konkreetse uudise konteksti Eestiga, mis oleks aga üks oluline aspekt EL uudiste kvaliteetse kajastuse juures. Olulise piirava tegurina märgitakse ära veel lehe maht ehk ruumi on väga piiratult ning see sõltub ka müüdud reklaami hulgast ning muude oluliste temade hulgast konkreetse päeval. Seetõttu võivad EL teemalised lood ka välja jääda, sest hinnatakse vähemoluliseks.

Auditooriumist puudub väljaannetel sageli selge pilt vaatamata arvukatele lugejauuringutele. Üldiselt arvatakse, et EL temaatika ei paku ka lugejale eriti huvi just sel samal põhjusel, et tegemist on suhteliselt kuiva, igava ja keerulise valdkonnaga ka auditooriumi jaoks. Väga üldistatult võib öelda, et toimetajad näevad auditooriumina pigem nooremaid, kui vanemaid, pigem linnainimesi kui maal elavaid inimesi ning pigem rohkem haritud kui vähem haritud inimesi. Paljud väljaanded peavad lähtuma ennekõike sellest, et uudis peab ka müüma ning väljaanne on kasumit teeniv äriettevõtte. Nagu ütles üks intervjuueeritav - riik ei saa teavitamise kohustust ajakirjanduse peale lükata, et ajakirjandus on kohustatud, süsteemne teavitus ja ajakirjandus on kaks erinevat asja. Leitakse, et EL alasele infole puudub piisav tarbijaskond, kuna auditoorium ei ole piisavalt informeeritud ning seega pole ka piisavalt huvitatud. Vajalik on üldhuvi tekkimine ja laiem teadvustamine, et Eesti on EL liige ning see on oluline teema. Seega, kas siin on tegemist kana ja muna tüüpi probleemiga? Meedia ei kirjuta, sest puudub teadlikkus ja üldhuvi, samas laiem teadlikkus ja üldhuvi ei saa tekkida, kui meedia nii vähe käsitleb EL teemasid. Ka ühes intervjuus esines arvamus, et meedia alahindab auditooriumi.

5.3. Uudiste agenda analüüs

Uudiste agenda analüüsis vaadeldakse Eesti meediat viie kanali ja kolme nädala lõikes. Üldised tendentsid langesid kanalite lõikes kokku. Eurouudiste madal kajastus oli iseloomulik kõigile kanalitele. Samuti torkas silma uudiste valiku juhuslikkus, süstematiseerimatus ning kolmandajärguline tähtsus tähtsushierarhias. Euroopa Liitu puudutavad uudised olid enamjaolt kas välisuudised, kus subjektis, ehk tegija rollis EL ja mille seostatus Eestiga oli madal või siis kõrge seostatusega kohalikud uudised, kus Euroopa Liit esines vaid tausta, võrdluse või viitena. Teisisõnu võib väita, et kohalikke uudiseid seostatakse Euroopa Liidu taustaga kuid välisuudiseid kohaliku taustaga ei kiputa seostama. Ajakirjanike tõlgendusvõime teistpidisel suunal on madal, kuna ei osata näha välisuudises toimuvat sündmust kohalikus kontekstis, ehk siis suunal mujalt Eestisse juhul kui ei vaadelda olukorda väljastpoolt. Kohalikule uudisele konteksti leidmine on ilmselt lihtsam ja mõistetavam. Kuna enamus Eestiga seostatud välisuudiseid olid pärit ETV uudistesaaatest või Postimehe väliskorrespondentidelt siis selleks et taolisi seostusi teha on kanalil vaja oma väliskorrespondenti või Euroopa Liidu temade analüütikut. Kanalid, mille koosseisus taoline

inimene töötab käsitlevad Euroopa Liidu teemasid palju oskuslikumalt, süstematiseeritumalt ning ka arvuliselt rohkem.

Uudised võib jaotada peamiselt kolme kategooriasse:

1. Uudised kus Euroopa Liit on subjekti rollis
2. Uudised kus Euroopa Liit on objekti rollis
3. Uudised, kus Euroopa Liit on taust muule uudisele.

Teemade järgi võiks jagada uudised neljaks:

1. Uudised mis käsitlevad Euroopa Liitu taustana muule uudisele
2. Uudised Euroopa Liidust ja selle arengutest Eestis
3. Uudised Euroopa Liidu enda arengust ja siseasjadest
4. Uudised Euroopa Liidu välissuhetest

ETV

Kuupäev	EL teemasid	Kohalik	Välis	Teemasid	Hierarhia
7.03.2005	1	1	0	16	3
8.03.2005	3	1	2	13	6,7,11
9.03.2005	1	0	1	14	8
10.03.2005	1	1	0	15	13
11.03.2005	1	0	1	13	6
12.03.2005	1	1	0	9	2
13.03.2005	0	0	0	10	0
14.03.2005	1	1	0	14	10
15.03.2005	1	1	0	11	8
16.03.2005	1	0	1	16	6
17.03.2005	1	1	0	15	8
18.03.2005	4	2	2	16	4,5,7,8
19.03.2005	2	0	2	12	4,5
20.03.2005	0	0	0	10	0
21.03.2005	0	0	0	13	0
22.03.2005	1	0	1	13	5
23.03.2005	2	0	2	11	4,8
24.03.2005	1	1	0	15	12
25.03.2005	0	0	0	11	0
26.03.2005	2	2	0	13	2,10
27.03.2005	1	1	0	11	8
Kokku	25	13	12	271	

Loetletud 271-st uudisloost Euroopa Liitu puudutavaid lugusid oli kolme nädala peale kokku „Aktuaalses Kaameras“ 25 ehk veidi alla 10%. Neist välisuudiseid 12 ja siseuudiseid 13. Seega välis- ja kohalike EL uudiste vahekord oli võrdne. Ühel korral esines ühes saates 4 ja ühel korral 3 EL teemat, ülejäänud kordadel esines 2 või vähem EL teemat. Ühes AK-s on reeglina 9-16 uudislugu, sõltuvalt nädalapäevast ja oluliste päevateemade arvust.

Ajakirjandusliku formaadi järgi jagunesid lood järgnevalt:

Formaat	A	B	B1	C	C1	C2	E	F
Lugusid	1	8	1	6	9	0	0	0

Tugevalt domineeris C1 kategooria, mille sisuks olid Eesti Televisiooni Brüsseli korrespondendi Indrek Treufeldti poolt valmistatud lood. Tugevas ülekaalus olid ka B-kategooria, ehk diktori uudisklipile loetud lood ning C-kategooria ehk kohalike korrespondentide tehtud ning diktori sissejuhatatud lood. Teiste kategooriate EL teemalised lood kas puudusid üldse või olid esindatud ühe looga. Selle põhjal võib järeldada, et Eesti Televisioon toetub EL-teemalistes uudistes suuremal määral oma Brüsseli korrespondendile.

Euroopa Liidu rolli ja Eestiga seostatuse järgi uudises toimus järgnev jaotumine:

Roll uudises	Subjekt	Objekt	Taust
Lugusid	13	5	7
Eestiga seostatud	8	3	5

Enamikel juhtudel esines Euroopa Liit uudises tegijana ehk subjektina ning välisuudises. Tüüpiline subjektina esinemise näide: „EL välisministrid otsustasid edasi lükata Horvaatia liitumiskõnelused“. Ligi kolmandikul juhtudel esines EL-i kui tausta kasutamist. Näitena võib tuua 7 Märtsi uudise president Arnolt Rüütlist, kes arutleb Moskvasse mineku üle 9ndal Märtsil ning artiklis on ka kommentaar poliitikutelt, kes arvavad, mida võiks Euroopa Liit meist arvata minematajätmise puhul. EL kui objekt oli tugevas vähemuses Aktuaalse Kaamera uudislugudes.

Seoseid Eestiga oli loodud võrdselt kõikides kategooriates. Nimelt kaks kolmandikku kõigi kolme kategooria lugudest olid seostatud mingil moel kohaliku kontekstiga. Kohalike korrespondentide ning uudisklipi lood mainisid pooltel juhtudel EL-i vaid taustana või viitena. Välisuudiste ja Eestiga seostatuse sidet võib lugeda Brüsseli-korrespondendi töö tulemuseks. Taustas esinev kõrge seostatus on läbiv pea kõigis vaadeldud kanalites ning seletatav kohaliku uudise puhul tihti kasutatava EL taustaga või viitega.

Euroopa Liidu teemades sõltub ETV suuremalt jaolt oma Brüsseli korrespondendist. Seda näitab tugev teemadekäsitus ja pidev uudistevoog ning teemade madal end järjepidev ja süstemaatiline esitus kanalis võrreldes suurima kommertskanali TV3-ega. Kõnealuse korrespondendi tähtsus paistab välja ka kui võrrelda Postimehe ja BNS-i teemasid ETV teemadega. Kui BNSi ja Postimehe teemade vahel võib märgata veel nõrka seost, siis ETV-ga ei kattu kumbki omavahel.

TV3

Kuupäev	EL teemasid	Kohalik	Välis	Teemasid	Hierarhia
7.03.2005	0	0	0	16	0
8.03.2005	1	0	1	21	9
9.03.2005	1	0	1	12	3
10.03.2005	0	0	0	18	0
11.03.2005	1	0	1	16	11
12.03.2005	0	0	0	8	0
13.03.2005	0	0	0	13	0
14.03.2005	1	1	0	15	5
15.03.2005	1	0	1	14	7
16.03.2005	2	0	2	16	8,1
17.03.2005	0	0	0	19	0
18.03.2005	1	1	0	16	8
19.03.2005	0	0	0	7	0
20.03.2005	0	0	0	10	0
21.03.2005	0	0	0	15	0
22.03.2005	0	0	0	15	0
23.03.2005	1	0	1	18	4
24.03.2005	0	0	0	16	0
25.03.2005	0	0	0	14	0
26.03.2005	1	1	0	7	1
27.03.2005	0	0	0	12	0
Kokku	10	3	7	298	

Kokku vaadeldud 298st uudisloost TV3-e uudistesaares „Seitsmesed uudised“ oli Euroopa Liiduga sead teemasid vaid 10. Taoline suhe teeb teemade osakaaluks kanalis vaid 3%, mis on kõigist vaadeldud kanalitest madalaim. Teemad esinevad mitmepäevaste vahedega, juhuslikult ning koordineerimatult. Välisuudiste ja kohalike vahetegur oli 7:3, mis muudes kanalites jaotus tavaliselt pooleks. Enim Euroopa Liitu käsitlevaid teemasid, mis ühte saatesse jõudis oli 2 tükki. Kahel korral asus Euroopa Liidu temaatika hierarhias esikohal, ehk

esimese uudisena. Uudislugude arv varieerus samuti suuresti alates 7 uudisloost saate peale kuni 21 looni. Lugude arv sõltus ka nädalapäevadest.

Ajakirjandusliku formaadi järgi jagunesid lood järgnevalt:

Formaat	A	B	B1	C	C1	C2	E	F
Lugusid	0	6	4	0	0	0	0	0

Uudislood TV3-s jaotusid kaheks 6 lugu mis kuulusid B-kategooriasse, mille sisuks olid diktori poolt klippidele loetud uudised ning B1-kategooria, ehk diktori sisse juhutatud ning toimetaja poolt uudisklipile loetud uudised. Teiste kategooriate Euroopa Liidu teemalised lood kas puudusid kanalis täielikult. Euroopa Liidu teemaliste uudislugude vähesuse peapõhjuseks võib siinkohal lugeda oma kohapealse korrespondendi puudumist ning ka toimetajate leiget suhtumist Euroopa Liidu teemaatikasse.

Euroopa Liidu rolli ja Eestiga seostatuse järgi uudises toimus järgnev jaotumine:

Roll uudises	Subjekt	Objekt	Taust
Lugusid	5	3	2
Eestiga seostatud	4	1	1

Enamikel juhtudel esines Euroopa Liit uudises jällegi tegijana ehk subjektina ning välisuudises. Näitena täpselt sama uudis, mis ka ETV-s oli kajastatud: „EL lükkas edasi Horvaatia liitumiskõneluste alustamise“³⁷. Vaid kahel juhul esines EL-i kui tausta kasutamist: „Kosovo president pääses atentaadikatses eluga. Oli teel kohtumisele EL välispoliitika koordinaatori Solanaga“³⁸ EL kui objekt oli esindatud kolme uudislooga, näitena: „Ukraina on veendunud et saab EL liikmeks juba enne 2016“³⁹.

Seoseid Eestiga oli loodud peamiselt subjekti kategoorias, mis erineb teiste kanalite tavapärasest taustauudise seostatuse kõrgest tasemest, ent oli samal tasemel ETV-s. Teleuudises loetakse ilmselt kohaliku temaatikaga seostamist olulisemaks ka välisuudiste puhul. Objekti ja tausta puhul oli seostatus madal. Kuna kohalik korrespondent TV3-el puudub, siis subjektuudiste kõrge seostatuse võib lugeda toimetajatöö tulemuseks.

Postimees

³⁷ „Seitsmesed Uudised“, TV3, 16.03.2005

³⁸ „Seitsmesed Uudised“, TV3, 15.03.2005

³⁹ „Seitsmesed Uudised“, TV3, 09.03.2005

Kuupäev ja kellaaeg	EL teemasid	Kohalik	Välis	Teemade üldarv esilehel
7.03.2005	3	2	1	12
8.03.2005	3	0	3	13
9.03.2005	3	1	2	7
10.03.2005	5	0	5	7
11.03.2005	3	1	2	7
12.03.2005	1	1	0	7
14.03.2005	2	1	1	6
15.03.2005	6	5	1	9
16.03.2005	4	2	2	7
17.03.2005	3	2	1	9
18.03.2005	4	2	2	9
19.03.2005	2	1	1	11
21.03.2005	7	4	3	9
22.03.2005	8	3	5	8
23.03.2005	2	2	0	9
24.03.2005	6	4	2	7
28.03.2005	6	3	3	8
Kokku	68	34	34	

Euroopa Liitu puudutavaid lugusid oli kolme nädala peale kokku „Postimehes“ 68. Neist välisuudiseid 34 ja siseuudiseid 34. Seega välis- ja kohalike EL uudiste vahekord oli täpselt võrdne. Enim esines ühel korral 8 teemat, ühel korral 7 teemat ja kolmel korral 6 teemat. Esilehel on reeglina 7-13 teemat.

Ajakirjanduslike zhanrite järgi toimus jaotumine alljärgnevalt:

Kategooria	A	B	C	D	E	F
Lugusid	47	15	5	4	1	1

Selge ülekaal oli A-kategooria (faktipõhine uudis) lugudel, mis näitab Euroopa Liidu faktipõhise uudise domineerimist kõigi teiste žanrite üle. Tegemist on siinkohal uudisteagentuuridest pärit uudistega peamiselt. Arvestatavalt suur osa oli ka B-kategooria (arvamusartikkel) lugusid, mis peamiselt kuulusid kohalike uudiste temaatikasse.

Euroopa Liidu rolli ja Eestiga seostatuse järgi artiklis toimus järgnev jaotumine:

Roll uudises	Subjekt	Objekt	Taust
Lugusid	20	16	38
Eestiga seostatud	11	10	33

Postimehe puhul võib näha selgelt pigem taustana, võrdlusena ja viitena kasutamise tendentsi. Põhiteema asetus oli reeglina mujal. Näitena võiks tuua siinkohal uudise „Kinopiletid on Eesti

kallimad kui teistes Euroopa Liidu liikmesriikides“. Sellega kogu viide Euroopa Liidule piirdubki. Tegemist on tavalise kodumaise teemaga, Euroopa Liidu taustaga.

Subjektina esines Euroopa Liit artiklites ligikaudu 50% vähem kui taustana muule uudisele. Objektina ning subjektina esineb Euroopa Liit enamvähem võrdses arvus artiklites. Subjektina esitatavates artiklites oli tegemist reeglina välisuudisega, tüüpiliseks näiteks võib tuua siinkohal: „Euroopa Liit külmutas eile liitumiskõnelused Horvaatiaga“.

Olukordi kus EL oli Eestis mingi tegevuse taga ehk objektina esines kolmandikul juhtudest ning näitena sobib siinkohal ära märkida: „Euroopa Liit tuvastas Eestis palju sallimatust“. Objektina esitavate artiklite seas oli tegemist peamiselt välisuudistega: „Iraan nõuab ELilt tuumakõnelustel järeleandmist“.

Taustaartiklite gruppi kuuluvad artiklite seas oli valdav ülekaal kodumaistel teemadel. Seda näitab ka tihe seostatus. Vaid üksikutes välisteemalistes artiklites esines EL kui viide või taust. Seostatus Eestiga oli madalaim subjekti gruppi kuuluvate artiklite seas, kus oli ka enim välisuudiseid. Seega välisuudiseid ei seostata Eestiga eriti, samas kui kohalikele uudistele otsitakse Euroopa Liidu tausta enamikel juhtudel. Taoline Euroopa uudiste sinise tegevusega seostamise puudulikkuse võib kanda Brüsseli-korrespondendi puudumise arvele. Ehk siis kohaliku probleemi vaatenurgast välistausta osatakse leida aga välisprobleemi Eestiga sidumine jääb nõrgaks.

SL Õhtuleht

Kuupäev	EL teemasid	Kohalik	Välis	Esilehel
7.03.2005	6	1	5	0
8.03.2005	0	0	0	0
9.03.2005	2	1	1	0
10.03.2005	1	0	1	0
11.03.2005	3	3	0	0
12.03.2005	1	1	0	0
14.03.2005	0	0	0	0
15.03.2005	1	1	0	0
16.03.2005	0	0	0	0
17.03.2005	0	0	0	0
18.03.2005	1	0	1	0
19.03.2005	1	0	1	0

21.03.2005	4	4	0	1
22.03.2005	1	0	1	0
23.03.2005	1	1	0	0
24.03.2005	1	1	0	0
Kokku	23	13	10	1

Vaadeldud perioodi jooksul SL Õhtulehes leidis Euroopa Liidu teemasid 23. Neist välisuudiseid 10 ja kohalikke 13. Jaotumus samuti peaaegu pooleks nagu ka „Postimehe puhul“. Esilehele jõudis SL Õhtulehes euroteema vaid ühe korra Tegemist oli kohaliku teemaga ja EL esines artiklis vaid taustana (Eesti läheb nädala pärast üle suveajale). Antud faktile ei ole siiski mõtet eristist tähtsust omistada, kuna SL Õhtulehe esikülj ei ole Postimehe esiküljega võrreldav uudisteülevaate poolest. Enim jõudis perioodi jooksul 6 teemat korraga ühte lehte (Moldova valimised, Gorbatshoviga intervjuu, EL majanduskasv, EL kulutused, Hiina relvateema, ning Enn Eesmaa intervjuu). SL Õhtulehe peatoimetaja väitel on lehe puhul EL teemade käsitlemise kriteeriumiks üldhuvi. Võrreldes kvaliteetpäevalehe Postimehega, on SL Õhtulehe teemade üldarv ning kajastus muidugi kaks korda madalam, samas tuleb arvestada, et tegu on siiski tabloidiga.

Ajakirjanduslike zhanrite järgi toimus jaotumine alljärgnevalt:

Formaat	A	B	C	D	E	F
Uudiseid	14	5	4	0	0	0

Formaadi osas domineeris selgelt A-formaat ehk faktipõhise uudise edastamine. Siingi domineerisid välisuudised. Teisel kohal oli arvamuskirjandus, mis jällegi edastas kohalikke EL-teemasid. Taoline teemadejaotumine vastab samuti Postimehe vastavatele jaotumise suurusjärgudele. Euroopa Liidu teemaliste arvamuskirjanduste osakaal tabloidlehes oli antud juhul positiivseks üllatuseks.

Euroopa Liidu rolli ja Eestiga seostatuse järgi artiklis toimus aga järgnev jaotumine:

Roll uudises	Subjekt	Objekt	Taust
Lugusid	6	4	13
Eestiga seostatud	4	1	11

Subjektina esines Euroopa Liit artiklites poole vähem kui taustana muule uudisele. Objektina ning subjektina esineb Euroopa Liit enamvähem võrdses arvus artiklites, subjektipõhised

artikleid on veidi enam.. Subjektina esitatavates artiklites oli jällegi tegemist reeglina välisuudisega, „Euroopa Liit rahustas Türgit“⁴⁰ on klassikaline näide.

Olukordi kus EL oli tegevuse objektiks vaid kuuendikul juhtudest ning näitena sobib siinkohal ära märkida: „Hiina ei vaja EL relvi“⁴¹.

SL Õhtulehes võib näha Postimehele sarnaselt Euroopa Liidu info pigem taustana, võrdlusena ja viitena kasutamise tendentsi. Taoline jaotus arvamuskirjelduste puhul on mõistetav. Näitena võiks tuua arvamuskirjelduse „Reklaamiuputus“⁴². Jutt erakanalite reklaamipausidest ning sisaldab viidet eurodirektiividele „Meilgi kehtib euroliidu piirideta televisiooni direktiiv, mis ütleb, et telereklaam peab olema selgesti äratuntav ja seda tuleb muust programmist täiesti lahus hoida ning varjatud reklaam on keelatud“⁴³. Formaadilt taustaartikkel oli valdavalt kodumaiste teemadega, kus EL esines tausta või viitena, ehk seostatus Eestiga esines arvamuskirjelduste grupis peaaegu kõigis.

BNS

Kuupäev ja kellaaeg	EL teemasid	EL teema positsioon	Välis	Sise	Teemade üldarv
7.03.2005 11:45	1	4	0	1	8
7.03.2005 17:45	0	0	0	0	9
8.03.2005 11:45	1	3	0	1	9
8.03.2005 17:45	0	0	0	0	10
9.03.2005 11:45	1	7	1	0	7
9.03.2005 17:45	1	8	1	0	9
10.03.2005 11:45	0	0	0	0	7
10.03.2005 17:45	0	0	0	0	9
11.03.2005 11:45	1	8	1	0	8
11.03.2005 17:45	2	7,8	2	0	9
14.03.2005 11:45	0	0	0	0	9
14.03.2005 17:45	1	7	1	0	9
15.03.2005 11:45	0	0	0	0	8
15.03.2005 17:45	1	7	1	0	10
16.03.2005 11:45	0	0	0	0	10
16.03.2005 17:45	1	8	1	0	10
17.03.2005 11:45	1	5	0	1	7
17.03.2005 17:45	0	0	0	0	9
18.03.2005 11:45	3	1,3,6	1	2	9

⁴⁰ „EL rahustas Türgit“ SL Õhtuleht 18.03.2005

⁴¹ „Hiina ei vaja EL relvi“ SL Õhtuleht 07.03.2005

⁴² „Reklaamiuputus“ SL Õhtuleht 12.03.2005

⁴³ „Reklaamiuputus“ SL Õhtuleht 12.03.2005

18.03.2005 17:45	1	6	0	1	10
21.03.2005 11:45	2	5,7	2	0	8
21.03.2005 17:45	0	0	0	0	8
22.03.2005 11:45	2	5,8	1	1	9
22.03.2005 17:45	0	0	0	0	9
23.03.2005 11:45	1	7	1	0	9
23.03.2005 17:45	3	6,9,10	2	1	10
24.03.2005 11:45	0	0	0	0	9
24.03.2005 17:45	1	9	1	0	9
Kokku	24		16	8	

Igas kokkuvõttes on 7-10 teemat. Ühe kokkuvõtte kohta esineb tavaliselt 1 Euroopa Liidu teema, kolmel korral esines kaks teemat ja kahel korral kolm teemat. Kokku vaadeldud 28s kokkuvõttes esines 24 Euroopa Liidu teemat. Neist 16 välis- ja 8 siseuudist. Hommikuste ja õhtuste kokkuvõtete võrdluses Euroopa Liidu teemade lõikes seost ei esinenud ehk Euroopa Liidu teemasid valiti võrdselt nii lõunastesse kui õhtustesse kokkuvõtetesse.

Vaadeldud zhanrid BNSi uudiste puhul jagunesid järgnevalt:

Formaat	A	B	C	D
Uudiseid	24	0	0	0

Esines vaid uudisloo formaadis lugusid. Taoline jaotumine on meie ajakirjanduskultuurile iseloomulik ning antud uudisteagentuuri ei saanud paigutada AIM-uuringu poolt ette seatud žanrikategoriatesse.

Euroopa Liidu rolli ja Eestiga seostatuse järgi artiklis toimus aga järgnev jaotumine:

Roll uudises	Subjekt	Objekt	Taust
Lugusid	12	8	3
Eestiga seostatud	4	1	3

Teemade jaotumisel rolli järgi domineeris Euroopa Liit kui subjekt, mis on ka vahendatud uudistevoo puhul loomulik. Loomulikult oli tegu ka reeglina välisuudistega, ning umbes veerandil juhtudest ka siseuudisega, kus Euroopa Liit oli tegija rollis. Need uudised, kus Euroopa Liit esines objektina olid samuti peaaegu kõik välisuudised. Seostatus Eestiga seetõttu ka madal, isegi madalam kui subjektuudiste kategoorias. Taustana esindatud Euroopa Liidu uudiseid oli valimis üksikuid, mis on seletatav ka toimetajatöö iseloomuga, ehk toimetajad ei täienda uudiseid omapoolse panusega.

Seostatus annab samuti aimu uudisteagentuuri uudiste valmistamise protsessist. Nii subjekti kui ka objekti kategooriasse kuuluva uudise madal seostatus näitab uudisteagentuuri poolse toimetajatöö iseloomu. Subjekti puhul oli seostatus vaid ainult kodumaiste uudistega,

välismaiste puhul puudus see täielikult. Seega välisuudistele ei otsita seoseid ning taustaks kodumaist pilti, ei subjekti ega objektina esineva Euroopa Liidu viite puhul. Tausta puhul esines seostatus kõigil juhtudel. Tegemist oli valmiskujul siseuudistega, millele oli juba eelnevalt taustaviide Euroopa Liidule juurde lisatud: 2004 aastal tõusis järsult Tallinna külastavate ööbivate turistide arv.“.

Kanalite kontentanalüüsi järeldused:

- Euroopa Liidu temade kajastus oli tagasihoidlik ning leige. Suur osa uudislugudest kvalifitseerusid Euroopa Liidu teemaks vaid võrdluse, tausta või viite tõttu Euroopa Liidule.
- Euroopa Liidu temades jagunesid kanalites välisuudised ja siseuudised enamasti pooleks. BNSis domineerisid välisuudised tugevalt. Siseuudistest enamus aga kasutasid Euroopa Liitu kui tausta, viidet või võrdlust. Seega välisuudis on selgelt suurema Euroopa Liidu kontendiga kui siseuudis.
- Nii ajakirjandus kui televisioon sõltuvad suuresti välisautoritest ja korrespondentidest mis puudutab Euroopa Liidu teemasid.
- Euroopa Liidu teema on pigem täitematerjaliks kui tähtis ja iseseisev temaatika, võrreldes kohalike temadega. Väärtushierarhias on Euroopa Liidu teema ilmselt teise- või kolmandajärguline.
- Euroopa Liidu teemaderingi kajastamine on koordineerimata ja juhuslik. ETV ja Postimees olid parima järjepidevusega Euroopa Liidu temade käsitlejad. Välisuudiste allikana kasutatakse agentuure, kohalike uudiste allikana isiklikke allikaid.
- Seostatus Eestiga esineb telekanalitel välisuudiste osas rohkem, trükimeedias peamiselt artiklites, kus Euroopa Liit esineb tausta, viite või võrdlusena. Kui trükimeedia oskab anda kohalikule uudisele Euroopa tausta ja jääb häta välisuudiste kohaliku konteksti paigutamisega siis televisioonis on tendents pigem välisuudise kasuks, peamiselt tänu ETV Brüsseli korrespondendile

5 DISKUSSIOON JA JÄRELDUSED

Teostatud töö annab vastuseid püstitatud uurimisküsimustele, heidab valgust hüpoteeside paikapidavusele ning avab ka uusi tahke käesolevas teemas. Alljärgnevalt vaatleme tulemusi ning üritame leida ka lahendusi kõnealustele kitsaskohtadele.

Riigi esindajate, ajakirjanduse juhtide ja meediapildi analüüsimisel tuli välja üllatav tulemus. Püstitatud hüpoteesi kohaselt peaksid riigi ning meedia nägemused Euroopa Liidu alase info vahendamise võimalustest ning tulemustest olema erinevad ning see peaks ka olema üks olulisi kitsaskohti. Intervjuude tulemusel võib aga väita, et riigi esindajate ja meedia esindajate arusaamine toimuvast langeb paljuski ühte ning riigi esindajate kriitika meedia suunal peab suuresti ka paika meedia esindajate sõnade kohaselt. Nende seisukohtade sarnasust toetavad ka kanalite analüüsi tulemused. Toon siinkohal mõned näited põhilistest väidetest:

- Mõlemad pooled tunnistavad, et toimetustel puudub kindel poliitika ja tööjaotus Euroopa Liidu temaatika kajastamises osas ning see on ka koordineerimatuse põhjuseks. Täpselt samasisulisele järeldusele viis ka kontentanalüüs, milles selgus uudiste valiku juhuslikkus ja süsteemitus. Euroopa Liidu temaatika on pigem täitematerjaliks ja väärtushierarhias teisejärguline.
- Riigi esindajad rõhutavad ajakirjanike nõrka ettevalmistust ja järjepidevuse puudumist. Ka ajakirjanduse leer tunnistab, et lugude valik sõltub ajakirjanike isiklikest eelistustest ning lehte jõudmine toimetaja hetkeotsusest. Tunnistatakse ka Euroopa Liidu alaste teadmiste puudulikkust mille põhjenduseks on teemade liigne mahukus ja eelteadmiste puudumine. Need mured on aga otseses seoses nõrga ettevalmistuse ja madalate nõudmistega, mis ajakirjanikele seatakse. Inimressurss on selgelt kõigi toimetuste mure. Ka neis, kus vastav ekspert on olemas, tegeleb ta veel paljude muude asjadega. Kanalite analüüsis oli näha, et kohalikke uudiseid EL-iga osatakse seostada, vastupidi mitte. Teisisõnu ajakirjanike võime Euroopa Liidu infot tõlgendada ja seostada kohaliku eluga on madal, kuna ajakirjanikul puuduvad piisavad eelteadmised, et näha välisuudistes toimuvat kohalikus kontekstis suunal väljast sisse. Kohalikule uudisele väliskonteksti leidmine on lihtsam ja haaratavam kui vastupidi.
- Nii riigi esindajate kui ka ajakirjanike intervjuudest selgus, et Euroopa Liidu uudise tähtsus ja edastamise kvaliteet on suurem kanalis kus töötavad teemat valdavad spetsialistid. Taolise inimese vajalikkust tunnistavad kõik vastajad ning toovad välja ka konkreetsete inimeste panust ning kasutegurit kanalite kaupa. Kanal, mis

ootuspäraselt andis meediamonitooringu tulemustes uudise kvaliteedis ja esinemissageduse osas teistele silmad ette oli spetsiaalset Brüsseli korrespondenti omav ETV. Mainiti ka Postimehes kirjutavat E.Bahovskit ning veel mõnda teemat valdavat ajakirjanikku⁴⁴.

- Riigi esindajad ja toimetuste esindajad ning intervjuueeritud korrespondent tunnistasid kõik korrespondentide töö kvaliteeti ja tänuvärsust, ent nentisid töö ebaefektiivsust ja juhuslikkust koostöö nõrkuse tõttu toimetusega. Uudiste valik on juhuslik ning korrespondentide poolse initsiatiivi tulemus, selget kajastamisplaani ja tellimusi üles seatud pole. Taoline juhuslikkus ja teemade kirju valik torkas samuti silma meediaanalüüsis.
- Meedia passiivsust info otsimisel ja teemade käsitlemisel rõhutavad jällegi üksmeelselt mõlemad pooled ning kanalite analüüsist lähtuv vaid toetab seda. Ajakirjanike sõnul on peamised allikad välisagentuurid ning saadav info ja teemad kuivad ja keerulised. Riik väidab jälle, et on kogu info teinud kergestimõistetavaks ja kättesaadavaks, ent selle vastu ei tunne keegi huvi. Siinkohal on näha selge koostöö puudumine info vahendamisel. Koostöö puudumist rõhutavad riigi poolsed info andmisega tegelevad inimesed korduvalt.
- Nõustatakse ka auditooriumi osas kuigi vähe erinevate põhjustega. Meedia näeb huvipuuduse põhjusena auditooriumi puudumist teema ebahuvitavuse ja keerulisuse tõttu. Riigipoolne seisukoht on, et suur osa kodanikke vajab kõnealust infot igapäevaselt ning näilise huvipuuduse põhjuseks on hoopis meedia oskamatus teemat huvitavaks teha ja leida üles igale sihtgrupile vajalik info. Meedia oponeerib jällegi väitega, et riik ei saa teavitamiskohustust ajakirjanduse kraesse lükata, kuna süsteemne teavitus ja ajakirjandus on kaks erinevat žanrit. Kokkuvõtvalt jõuavad mõlemad taas samasse punkti, et huvi ja teadlikkus kasvavad kui auditoorium hakkab nägema end Euroopa Liidu kodanikuna ja meedia käsitleb rohkem neid huvitavaid teemasid.

Eelpool välja toodud punktide põhjal saab väita, et esimene hüpotees arvamuste erisusest ei pea antud juhul paika ning välja joonistus hoopis üksmeelne pilt kitsaskohtadest ja probleemidest riigi ja meedia vahelises suhtluses, ajakirjanduse töös ja auditooriumi huvipuudusest. Riigi esindajate ning meediajuhtide intervjuudest selgunud seisukohti toetas ka meediamonitooringu analüüs mis näitas kohati sõnasõnalt samu tulemusi kanalite vaatlusel.

⁴⁴ Riigi esindajate intervjuud. Ehtel Halliste.

Ettepanekutena välja toodud kitsaskohtade lahendamiseks julgeksin välja pakkuda järgmisi mõtteid. Kanalite toimetused peaksid mõtlema selge strateegia peale Euroopa Liidu alase temaatika käsitlemisel. Teemade olulisuse määramine, sihtgruppidele suunatus, korrespondentide töö planeerimine ning järjepidevus võiksid olla prioriteet igal toimetusel. Eksperdi palkamisele seab piirid rahaline ressurss, kuid laenaksin ühe intervjuueeritud osakonnajuhataja mõtet, kes imestas kuidas pole võimalik väljaande kõrgete kasumite juures pidada täie kohaga korrespondenti või vähemalt toimetajat ning pani selle omanike suhtumise süüks. Seda enam, et eksperdi olemasolu parandab selgelt uudiste kvaliteeti, järjepidevust ning esinemissagedust kanalis. Intervjuudest tuli ka välja taoline vastuolu: ajakirjanik ei taha näha pressiesindajat oma sõbra ja kolleegina ning pressiesindaja ei usalda ajakirjaniku kui skandaalihimulist ja info väärkasutajat. Ajakirjandusel jääks ära materjalidesse uppumise mure ja riigil olulise info tühja tootmise häda kui need kaks poolt suudaksid efektiivselt koos töötada ja teineteisele oma soovid selgeks teha. Raske on siin pakkuda mingit lahendust või vormelit, ent USA-s ja Lääne-Euroopa riikides taoline usalduslik suhe toimib efektiivselt. Auditooriumi huvi kasv on võimalik vaid läbi: esiteks teemade järjepideva ja professionaalse esitamise, teiseks sihtgruppe huvitava info selekteerimise ja kolmandaks teema huvitavaks kirjutamise ning seostamise kohaliku temaatikaga. Kõige eelneva eelduseks on aga jällegi koostöö riigi ja meedia vahel.

Teine uurimisküsimus vaatles problemaatikat normatiivse teooria valguses. Küsimuse all oli meedia kohused avalikkuse ees, meedia eesmärgid ja regulatsioonid üldisemast plaanis. Hüpoteesina sai üles seatud väide, et avalikkuse nõudlus pole kooskõlas meedias kajastuvaga, mis ka leidis kinnitust. Teemade väheolulisus ning teisejärgulisus ja meediapoolne huvipuudus info andmisel ei vasta auditooriumi infovajadustele ja meedia on jätnud tegemata olulise töö Euroopa Liidu alase info kommunikeerimisel huvigruppidele. Avaliku huvi nõuete hulgas massimeediale⁴⁵ on märgitud avalikkusele kättesaadava info mitmekesisus, arvamuste mitmekesisus, informatsiooni kvaliteet. Paraku tuleb tunnistada, et Eesti ajakirjanduse praktika ei vasta loetletud punktides avaliku huvi nõuetele. Sama võib väita ka McQuail'i (2000) järgi meedia panuse kohta poliitiliste ja riiklike institutsioonide töös. Nimelt meedia peaks avaldama täielikku, usaldusväärset ja õiglast infot avalike asjade kohta, abistades erinevate vaatekohtade väljendamist andes juurdepääsu paljudele häälele, hõlbustades

⁴⁵ „McQuaili massikommunikatsiooni teooria” lk. 129, D.McQuail (2000)

kodanike osalemist sotsiaalses ja poliitilises elus⁴⁶. Riigi esindajate kibe tõdemus on siinkohal see, et eelpooltoodu asemel on märgata hoopis sensatsioonihimu ja triviaalsust ning tegelastest ja poliitilistest protsessidest negatiivse imago pakkumist ja küünisel toonil esitamist, mida seostatakse meedia äärmusliku kommertsialiseerumisega⁴⁷. Võib väita ka, et tänase Eesti ajakirjaniku professionaalne identiteet on määratletav kolmedimensiooniliselt: millise positsiooni võtab ajakirjanik poliitilisel lahinguväljal, kuidas ta defineerib oma kohta meediatööstuse kommerts ja meelelahutuse liikumises ning milliseid kohustusi näeb ta avalikkuse ees (Lauk & Harro 2003). Poliitilisest kontrollist vabanemise järel on Eesti meedia võtnud tugeva suuna kommerts suunas ja pälvinud süüdistusi sotsiaalse vastutustunde puudumise kohta ning ajakirjanike sõltuvuse kohta meediakompaniide ning reklaamiandjate ärihuvidest (Lauristin 1996: 4). Ajakirjanduse kommertsialiseerumine on üks peapõhjuseid miks pressis usaldusväärsus (52%) on näidanud langusetrende võrreldes tele ja raadioga (75%) kõigi Eesti elanike hulgas⁴⁸. Nagu ka eelnevatest aruteludest selgus, on meediapoolne huvipuudus tingitud kaadriprobleemidest, kommunikatsioonihäiretest riigi ja meedia vahel ning auditooriumi harimatusest. Usun, et nende probleemide lahendamine peaks algama ennekõike meedia enda initsiatiivil ja eestvedamisel. Selge on see, et avalik huvi on suurem, teemade käsitus kanalites minimaalne ja koordineerimata ja huvigrupid infonäljas. Meedial tuleks teha vajalikud investeeringud töötajatesse, seada korda oma suhted riigi esindajatega ja õppida kasutama olemasolevaid infoallikaid, selle asemel et üritada end läbi närida välismaalt tulevast toorinfost, mida peaks kasutama pigem tausta ja viitena. Eesti on Euroopa Liidu liige olnud juba mitu aastat, ent siiani pole suudetud end temaatikaga kurssi viia ja tagada süsteemne kajastus ja auditooriumi kaasatus diskussiooni. Veelgi enam, ka diskussioone ei tõstatu ajakirjanduses olulistel teemadel. Selle probleemi lahendamiseks on palju tööd tegemata ning suured summad investeerimata. Oma roll on siin ka muidugi riigi esindajatel teha meedia abistamisel ja auditooriumil diskussioonis osalemisel ning oma õiguste eest võitlemisel loomaks avaliku huvi kriteeriumitele vastavat meediat, mis ei põhineks vaid meelelahutusel ja kasumit taotlevatel kommertsalustel.

Kolmandale uurimisküsimusele on eelneva kahe vastused juba suures osas vastanud, ent vaataks siiski üle mõned punktid. Peamiste takistustena nähakse personali ja vahendite nappust, süsteemi ja järjekindluse puudumist, kommertsialiseerumist ja meelelahutusele orienteeritust. Takistava tegurina tuuakse välja ka tagasisidemehhanismi puudumist ja meedia

⁴⁶ „McQuaili massikommunikatsiooni teooria” lk. 130, D.McQuail (2000)

⁴⁷ „McQuaili massikommunikatsiooni teooria” lk. 130, D.McQuail (2000)

⁴⁸ Saar Poll, Eurobaromeeter 2004.1

passiivsust auditooriumi käest selle kogumisel. Selle töö tegemata jätmist tunnistavad ka väljaannete juhid.

Positiivsete punktidenäga aga tuuakse välja meedia riskasutuse suurenemist, uue meedia jõulist kasvu ja kasutatavust, mis on lisandunud klassikalistele meediakanalitele (kodulehed, kui operatiivsed lisakanalid) kui lisaväärtus, tausta ja faktiuuringute kiirust, uudisruumi haldusprotsessi arengut, levi universaalsust ja auditooriumi haaratavust, sihtgruppide kättesaadavust ja selget segmenteeritust. Soodustaksid kindlasti ka kanalite reaalsed majanduslikud võimalused, mida küll ei kiputa reinvesteerima niipalju kui võiks tulevikku vaatavatelt, edukatelt meediaettevõtetelt eeldada.

Hüpoteesina ühest võimalikust põhjusest sai välja pakutud ajakirjanduse veendumus auditooriumi madalas huvis teema vastu, mis omakorda on põhjuseks ajakirjanike huvipuudusele EL teemadesse süvenemisel, rääkimata nende jõulisest ja süstemaatilistest käsitlemisest oma kanalil. Ühe suure ajalehe peatoimetaja loeb Euroopa Liidu infot nišiinfoks, mida tarbib Põhja-Tallinnas elav üle keskmise haritud ja jõukas inimene ning ta ei usu et Euroopa Liidu info üldse kedagi huvitab⁴⁹. Selline suhtumine peaks ütlema probleemi kohta kõik. Auditooriumi huvipuudus on samasugune paradoks ümberpööratult, sest ei saa osta kaupa mis pole müügil ja teistpidi müüa kaupa millele arvatakse turgu mitte olevat. Initsiatiiv ja esimene samm selle olukorra muutmisel on jällegi meediapoolne, kuna auditoorium jääb siin selgelt nõrgema ja passiivsema rolli, kelles huvi tuleb äratada ja teadmistejanu sütitada. Hüpotees leidis kinnitust ning selgusid ka eelpool loetletud teised kaaspõhjused.

Järgnevalt tooksin ära veel mõningaid soovitusi ja ideid arutatud probleemide lahenduseks ning riigi ja meedia vahelise kommunikatsiooni hõlbustamiseks ja meedia töö kergendamiseks, mis peaks teenima avalikkuse huvide esindatuse ja auditooriumi harimise ning informeerimise huve. Riigi esindajad soovitasid endiselt võtta osa koolitustest, neid nõuda ja küsida infot huvipakkuva temaatika kohta. Suurt abi taustainfo osas ning eneseharimise seisukohalt leiab ka välismeedia pideval jälgimisel. Meediakanalite suhtumise ja töökorralduse muudatused peaksid algama kanali omanikest ja juhtidest ning reformimine seestpoolt. Iga kanali vajadust korrespondendi või eritoimetaja järele tunnistavad mõlemad pooled. Riigi esindajad pakuvad välja rahvale lähedaste arvamusiidrite toel diskussiooni

⁴⁹ Bakalaureusetöö, 4.2. Meediaväljaande juhtide intervjuude analüüs, Auditooriumi suhe EL temaatikasse, A. Adojaan (2006)

loomist ning tavakodanike laiemat kaasamist arutelusse, kus erinevad arvamused saaksid sõna. Samuti soovitatakse tihedamini lausuda „sotsiaalse vastutuse” võlusõna meedia taltsutamiseks ja kohustuste meeldetuletamiseks. Meediapoolse soovitusena riigi esindajatele kõlas idee, et Euroopa Liidu temaatika alused võiksid kuuluda keskkooli ühiskonnaõpetuse juurde, mis suurendaks pealekasvava põlvkonna haritust sel teemal tublisti.

Riigi esindajate vastuste põhjal nähakse meediat avaliku sfääri loojana ning EL kodanikuga samastumise tekitajana ning info vahendajana mõlemal suunal. Euroopa-ülese avaliku sfääri olemasolust on antud hetkel vara rääkida ning suhteliselt tume on ka selle tulevik arvestades põhiseaduse leppe ümber toimuvat ja üldist poliitilist ning majanduslikku olukorda Euroopa Liidu sees ja väljaspool. Samas andsid intervjuud kui ka uuringud selge signaali, et Euroopa Liidu temaatikale on Eestis auditooriumi ning eestlane on saamas üha enam Euroopa avalikkuse kandjaks ja Euroopa Liidu kodanikuks. Avanenud tööturg ning otsekontaktide suurenemine, majandussidemete sõlmimine, euronormide ja regulatsioonide rakendumine ja välismeedia sissetung toovad toob päev-päevalt eestlast Euroopa Liidule lähemale ning vastupidi. Usun, et avaliku sfääri moodustumine on loomulik, iseeneslik ja vältimatu protsess pikemas perspektiivis, ent meedial tuleb võtta tõsist vastutust nii selle protsessi edenemise kui ka takerdumise puhul. Veelkord tuleb rõhutada koostöö olulisust meedia ning riigi esindajate vahel. Praegusel hetkel on reaalselt olemas ühel info ja teisel vahendid selle edastamiseks, ühel probleem edastamise ja teisel info hankimisega ning mõlemad vajavad üksteist samapalju selle info viimiseks tarbijani. Tundub nagu lihtne, loogiline ja töötav skeem? Paraku on töötamisest asi täna veel kaugel. Loodetavasti andsid eelnevad seisukohad mõlemale poolele esiteks toimuvast pildi akadeemiliselt positsioonilt ning kellegi teise silmade läbi, teiseks vastuseid esitatud küsimustele ja kolmandaks lihtsustatud lahendusi kitsaskohtade märkamisel, raskustest ülesaamisel ning kompromisside saavutamisel teineteisega.

7 KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö teema on avaliku sfääri moodustumine Euroopa Liidus ning infoliikumine suunal Euroopa Liit – Eesti riik – Meedia – Auditoorium, riigi ja meedia vaheline infoväli,

selle problemaatika. Veel vaadeldakse meedia rolli avalikkuse kandjana ja kohuseid avalikkuse ees lähtudes normatiivsest teoriast. Vaatluse all on ka Eesti meedia vahendajaroll ning selle problemaatika. Töö teoreetiline osa annab ülevaate Euroopa avaliku sfääri teoreetilistest käsitlustest kolmelt tuntud teadlastelt –Thomas Risse, Cathleen Kantner ning Ruud Koopmans, kes näitavad rahvuslike avalike sfääride euroopastumist kui Euroopa avalikku sfääri moodustumise üht varianti, antud juhul ainuvõimalikku. Arutlust toetab Jürgen Habermas'i avalikkuse teooria. Normatiivse meediateooria kokkuvõte on Denis McQuail massikommunikatsiooni teooriate põhjal. Empiiriliste uuringute nimekiri koosneb ülevaadetest Eesti infopoliitika ning institutsioonide kohta, eestlaste hoiakute Euroopa Liidu suhtes, eestlaste meediakasutuse kokkuvõttest, auditooriumi osaluse Euroopa Liidu avalikus sfääris refereeringust ning uudisruumi vaatlusest.

Töö järgmine etapp on uurimismudeli loomine, mis koosneb kolmest peamisest osast: riik, meedia ja meediaväljund. Intervjuud ja uuringud annavad ülevaate riigi tööst info vahendamisel, meedia rollist info vahendamisel, nende kahe vahelisest infoväljast, selle problemaatikast ning mõlemapoolsest nägemusest tekkinud probleemide lahendamisel. Kanalite monitooring kolmenädalasel perioodil näitab seda, milline oli tegelik seis meediakanalites, milline info jõudis lõpptarbijani, kuidas seda valiti ja esitati. Uurimusküsimused oli seatud esiteks sooviga leida erinevusi riigi ja meedia ning meediapildi vahel, teiseks saamaks teada kas meedia täidab oma kohuseid ja eesmärged avalikkuse ees lähtudes normatiivsest teoriast ning kolmandaks mis on takistavaks teguriks Eesti meedial oma rolli täitmisel.

Järgmisena loodi metoodika, mis koosneb viiest osast: Uudiste agenda analüüs, uudisruumi vaatlus, kvalitatiivsed süvaintervjuud toimetajate ja ajakirjanikega, tähtsaimate Euroopa Liidu infosisendite ning institutsioonide kaardistamine, kvalitatiivsed süvaintervjuud riigi kui kommunikaatori esindajatega.

Bakalaureusetöö põhitulemused on järgmised:

Ajakirjanike ja riigi esindajate nägemus meedia võimalustest ja tulemustest Euroopa Liidu alase informatsiooni vahendamisel ei ole erinev vaid langeb pea kõigis punktides ühte.

Toimetustel puudub inimressurss, ettevalmistus, kindel poliitika ja huvi EL teemasid käsitleda. Uudiste kvaliteet on kõrgem ja uudiseid rohkem kanalis kus töötab spetsialiseerunud inimene. EL-teemade valik on juhuslik ja koordineerimata. Koostöö riigiga puudub. Auditooriumiga ei tegelda, tagasidet ei koguta ning neid ei harita, seetõttu ka näiline huvi väike ja diskussioon puudub. Avalikkuse nõudlus ei ole kooskõlas täna meedias kajastuvaga. Teemade väheolulisus ning teisejärgulisus ja meediapoolne huvipuudus info andmisel ei vasta auditooriumi infovajadustele ja meedia on jätnud tegemata olulise töö Euroopa Liidu alase info edastamisel huvigruppidele. Vahendajarolli täitmist takistab tõepoolest ajakirjanduse veendumus auditooriumi väheses huvis, mis omakorda on põhjuseks ajakirjanike madalale huvile EL teemade vastu. Tekkinud surnud ring ootab lahendamist meedia poolt seda enam, et huvi ja nõudlus Euroopa Liidu info ning avaliku diskussiooni järele on selgelt olemas. Lahendus peitub riigi ja meedia vahelises avatud suhtumises, koostöös ja eesmärkide kooskõlastamises, vältimaks mõlemapoolset tühja tööd ja asjatuid jõupingutusi saavutamaks üksi seda mis teisel olemas ja mida saaks jagada ühise eesmärgi saavutamise nimel.

Bakalaureusetöö on osa rahvusvahelisest uurimisprojektist Adequate Information Management in Europe, mille Eesti poolne läbiviija on Tartu ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond Marju Lauristini juhtimisel. Tegemist on algusfaasis jätkuva projektiga, ning töö kajastab käimasoleva uurimuse esialgseid tulemusi.

8 SUMMARY

The paper is titled "European Union in Estonian Media: Comparison of information input & output" and it focuses on the possibility of an emerging European public sphere among the

Estonian publics. Also it covers the topics of information movement from European Union to Estonian media and recipient, communication problems between the state and media. The first part of the paper describes some of the most important theoretical models by D. McQuail, T. Risse, R. Koopmans, J. Habermas, as well as empirical results of European public sphere and related identity issues. Also it gives an overview of some important research regarding overview of information politics and institutions, attitudes towards EU, media usage statistics, participation in EU open sphere and newsroom survey.

On the theoretical basis a model is constructed for further research on the topic. Model consists of the three main steps: first media news agenda content analysis, second in-depth interviews with journalists and third in-depth interviews with government officials. Research questions were put up to find out differences between views of state, media and media output, to find out if media fulfils its role and obligations in front of publics issuing from normative theory by D. McQuail and to find out what could be preventing Estonian media to fulfill its roles and obligations.

The main results are as follows:

The vision of media and state representatives considering the ability to intermediate EU information is surprisingly identical. Editorials lack people, qualification, politics, strategy and interest to cover EU topics, selection of the topics is random and not coordinated. The cooperation with state is minimal, not to say nonexistent, consumer feedback is not collected, discussion over EU topics does not exist.

Public demand does not respond to what we see in the media, media has left a lot of work undone and information offered today does not satisfy public needs.

Mediating role of press is slowed down by media's belief about consumers low interest about EU topics, that causes journalists low interest about EU topics. That forms a dead circle that has to be broken by media initiative. Need for EU information is clear and visible. The key to success in communicating EU information effectively to publics is in cooperation between media and state, sharing their resources and overcoming dissensions to gain their common goal.

This paper is part of an international research program Adequate Information Management in Estonia in the 6th EU Framework Programme which in Estonia is conducted by Tartu University Department of Journalism and Communication with Professor Marju Lauristin as the head of workgroup. The author of this paper was also a member of this workgroup.

10 KASUTATUD KIRJANDUS

Adequate Information Management in Europe. (2005) Project Description. <http://www.brost.org/index.php?text=96%20>.

AIM Country Report: Estonia. (2005) Adequate Information Management in Europe. M.Lauristin, P.Vihalemm, M.Raudsaar, P.Tammpuu.

AIM Manual for News Agenda Analysis. 2005.

A. Adojaan, A. Olesk, E. Pullerits. 2005. NAA Analysis March 7-13, 2005. First Results for Kaunas Workshop.

BNS. www.bns.ee.

Bond M. Dr. (2003) Europe,Parliament and the Media

Candidate Countries Eurobarometer. http://europa.eu.int/comm/public_opinion/cceb_en.htm
CCEB 2001, CCEB 2002, CCEB 2003.2, CCEB 2003.4, CCEB 2004.1.

Habermas J. (2001a). Avalikkuse struktuurimuutus : uurimused ühest kodanikuühiskonna kategooriast : eessõnaga 1990. aasta uusväljaandele. Tallinn, Kunst.

Eurobarometer. (2005). The Future Constitutional Treaty. http://europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm

Eurobarometer (2004). Standard Eurobarometer 62. http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb62/eb62_en.htm

Eurobaromeeter. (2004). Standard Eurobaromeeter 62. Rahvuslik raport: Eesti. http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb62/eb62_ee_nat.pdf

Kalmus V., Lauristin M., Pruulmann-Vengerfeldt P. (toim.). (2004). *Eesti elavik 21.sajandi algul*. Ülevaade uurimuse Mina. Maailm. Meedia tulemustest. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kantner C. 2003. Waiting for an European „Progressive Era“.The European Public and Its Problems.

Kevin D. (2003) Europe in the Media

Koopmans R. (2004). The Transformation of Political Mobilisation and Communication in European Public Spheres. Integrated Report. <http://europub.wz-berlin.de>

Koopmans, Neidhardt, Pfetsch. (2000). Conditions for the Constitution of a European Public Sphere.

Lauristin M. (2004). Dispositions and resources of audience as condition for participation in the European public sphere: empirical typology of Estonian publics. Paper presented at the ESA Media Research Network Conference "New Directions in European Media", Thessaloniki, 5-7 November 2004.

Maier M., Risse T. (ed.). (2003). Europeanization, Collective Identities and Public Discourses (IDNET). Final Report.

McQuail D., Windhal S. (1995). Communication Models for the study of mass communication

McQuail D. (2000). McQuaili massikommunikatsiooni teooria.

Raudsaar M, Kasemets A. 2004. Osalusdemokraatia proovikivi: poliitiline aktiivsus ja usaldus. *Eesti elavik 21. sajandi algul*.

Risse T. (2003). An Emerging European Public Sphere? Theoretical Clarifications and Empirical Indicators. Paper presented to the Annual Meeting of the European Union Studies Association (EUSA), Nashville TN, March 27-30, 2003

Risse T. (2002). How Do We Know a European Public Sphere When We See One? Theoretical Clarifications and Empirical Indicators. Prepared for the IDNET Workshop "Europeanization and the Public Sphere", European University Institute, Florence, February 20-21, 2002

Past A., Vihalemm P. 2004. Euroopa Liidu imago Eestis enne ja pärast referendumit. *Eesti elaviks 21. sajandi algul*.

TNS Emor. Euroopa Liidu seire. Veebruar 2005. <http://www.emor.ee/downloads/general/EL05veebr.pdf>

TNS Emor, Eesti Meediauuring (EMU), <http://www.emor.ee/arhiiv.html?id=1290>.

TNS Emor, Teleauditooriumi Mõõdikuuring, 1.03.-31.03.2005, <http://www.emor.ee/arhiiv.html?id=1331>.

Vihalemm P. 2004. Maailm Eestist väljaspool: kogemus ja kontaktid, huvid ja hoiakud. *Eesti elavik 21. sajandi algul*.

P. Vihalemm, M. Lõhmus, V. Jakobson. 2004. Ühiskond meediaruumis: traditsiooniline meedia. *Eesti elavik 21. sajandi algul*.

11 LISAD

Lisa 3 Ajakirjanike Intervjueerimise kava

Ajakirjanike, toimetajate esindajad: info pakkuja ja vahendaja vaatenurk		
<p>Eesmärk: soojendus, intervjuu teema ja sihi tutvustus – mis, kuidas, milleks; intervjueeri enda ja oma uurija positsiooni tutvustus; süvaintervjuu/kvalitatiivuuringu reeglite tutvustus – ei ole õigeid ega valesid vastuseid, olulised oma sõnad ja mõtted, konfidentsiaalsus, jms.</p>		
Sissejuhatus		<ol style="list-style-type: none"> 1. Intervjueeri tutvustus 2. Kvalitatiivuuringu reeglite tutvustus, info uuringu ja intervjuu sihi kohta 3. Vestluse teema tutvustus 4. Intervjueeritava lühike enesetutvustus – milline on tema roll toimetuses.
Kokkupuude EL ja Euroopa teemadega: taust		<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuivõrd keskendunud EL teemadele? 2. Kuivõrd ise jälgib EL temaatika kajastamist meedias? (Siin võiks lasta intervjueeritaval rääkida mõne loo, mis puudutab tema isiklikku suhet ja huvi EL teemade vastu) 3. Kuivõrd tähtsaks peab EL temaatikat oma ajakirjanikutöös? 4. Kui palju tegeleb EL temaatikaga? (iga päev, 2-3 korda nädalas jne) 5. Millised on olnud muudatused fookustes, huvis, teemade tähtsustamisel? (rajajooneks 1. mai 2004, aga ta võib ka ise muud pakkuda.)
Kujuteldava auditooriumi suhe ELi temaatikasse		<ol style="list-style-type: none"> 1. Hinnang auditooriumi huvile? Valdkonna aktuaalsus, prioriteetsus? 2. Keda näeb euroinfo kujuteldava auditooriumina? 3. Millisele auditooriumile on info peamiselt suunatud? Kirjeldage tüüpilist huvitunud lugejad. Miks just tema? 5. Milline võiks olla euroskeptikute ja europooldajate vahekord selles auditooriumis? (protsentide suhe) 5. Kas mõne konkreetse või erihuviga rühma infovajadus on katmata? 6. Kas auditoorium saab piisavalt infot ELi tulenevate võimaluste ja ohtude kohta? (Tagasiside?) 7. Kuidas ajakirjanik arvestab euroinfot edastades mõlema poolega? Kuidas suhestab end europooldaja ja euroskeptiku 5-pallisel skaalal? 8. Milline on tema mission (mida tahab saavutada)? <ul style="list-style-type: none"> - teavitav, - meelelahutav, - hariv - tasakaalustav, analüüsiv, mõtestav (kõik need 5-pallisel skaalal)
ELiga seotud infoallikad ja hinnang nende, infovajadused		<ol style="list-style-type: none"> 1. Millised on tema informeerituse allikad, s.t. kust kogunud oma EL alased teadmised? (Ajalehed, dokumendid, isiklikud allikad?) 2. Milliseid allikaid ta kasutab oma töös? Miks? (Paluda tal järjestada tööallikad pingeritta lähtuvalt nende olulisusest tema jaoks – vt tabel lõpus) 3. Probleemid infoallikate kättesaadavusega?

		4. Millist infot ja millistest allikatest enam sooviks? 5. Kui palju suheldakse euroteemal Eesti ametkondadega? 6. Kuidas hindab info kättesaadavust ja kvaliteeti (selgus, arusaadavus operatiivsus jms.) erinevaid allikaid silmas pidades? (Tabel lõpus) 7. Millised on sellest lähtudes parimad/halvimad allikad? 8. Muutused ajas? (Allikate kättesaadavuse ja eelistuste osas)
ELiga seotud info kajastamine		1. Kas toimetuses eksisteerib euroinfo poliitika? - üldine poliitika (kui on?) – milliseid EL protsesse, institutsioone jälgitakse, kes seda teeb, kui tähtsaks peetakse - temaatiline prioriteetsus? - sündmuste kajastamise kriteeriumid (mis põhjustel ilmub/lükatakse tagasi) - sündmusväärtust kujundavad tegurid (ressursid, reeglid, traditsioonid, prioriteet, huvitavus jms.) - milline toimeetus tegeleb reeglina euroinfoga. Miks? - kas toimetuses on inimene, keda peetakse ELi alal asjatundjaks. Kes? 2. Protsess, kuidas lugu lehte/eetrisse jõuab (mõni näide!) - toimetaja kriteeriumid? - kes otsustab? - kas euroinfo otsustusprotsess on spetsiifiline?
ELi kajastuse ideaalmudel		1. Kui intervjueeritaval oleksid vajalikud vahendid ja võimalused, siis milline peaks olema ideaalne euroteavitustöö? 2. Millised peaksid olema Eesti ajakirjanike käsutuses olevad täiendavad kanalid/vahendid? 3. Kas ühise avaliku Euroopa teabevälja olemasolu on vajalik? (ühised probleemid ja kõneaine ELi teemal?) 4. Kas <i>Euronews</i> peaks olema eestikeelse tõlkega? Kas peaks eksisteerima erinevates keeltes ilmuv Euroopa Liidu ajaleht või eraldi üldine euroinfokanal? Kas Eesti riik peaks selle eest hoolt kandma?
Kokkuvõtlik hinnang teemakäsitlusele üldiselt		1. Kokkuvõtted räägitust. Mida peab kõige olulisemaks? 2. Küsimused ajakirjaniku hariduse, keelteoskuse, karjääri (nt eurotöökohad) ja ELi alase koolituse kohta
		Intervjueeritava tänamine

Allikas	Olulisus (pingerida)	Kättesaadavus (5-p skaala)	Operatiivsus	Selgus	Täpsus
Uudisteagentuurid					
Pressiteated					
Muud väljaanded ja kanalid					
Internetiportaaliid					
Korrespondendid					
Originaalallikad (dokumendid, isikud)					
Muud allikad					

Lisa 4 ETV Organigramm

Newsroom of Estonian Television

Editor in chief/Head of News

Anchor

Duty editor (rotating)

Director

Reporters/Editors

Correspondents (5 in Estonia, Brussels, New York)

Irregularly contributing freelancers

Student apprentices

Lisa 5 ETV *workflow*

Newsroom Workflow

Reporters/Editors	Wire services	Freelancers
Correspondents	Press information	Members of the newsroom
Reporters/Editors of Russian News	Other media outlets	Viewers

initiate item

Editorial conference

Editor in chief/Head of News (not present always)
Duty Editor
Anchor
Reporters/Editors
Reporters/Editors of Russian News
Student apprentices

Majority decision, but final decision by duty editor/sometimes editor in chief

Duty editor decides about the hierarchy and format of topics

Duty editor assign stories to reporters/editors, correspondents, freelancers

Reporters/editors, correspondents, freelancers produce stories

Anchor prepares presentation

Duty editor corrects stories

Director makes his/her corrections

Lisa 6 Kodeerimistabelid**Data Collection Form – Part A (Newspaper – Front Page)**

Name of the newspaper: _____

Date: _____ Issue: _____

Name of coder: _____

Number of topic	Headline (incl. subtitles)	Journalistic format	Mark, if it is an EU topic (X)
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			

Annotation Form – Part A (Newspaper – Front Page)

Please annex this paper to the respective data collection form!

Number of topic	Short description of topic (slugs and catch words) and further remarks

Lisa 7. Intervjuud riigi esindajatega (transkriptid)

Esindaja A.

Hinnang infoliikumisele EL-Eestis?

Komisjoni delegatsioonil on hommikused koosolekud pluss nad annavad välja kodulehekülje kaudu välja. Ühte osa meie ei kajasta, eelkõige kajastame me enda seisukohti läbirääkimistel ja see on juba Nõukogu tasand, ütleme kui meil on minister väljas või kõrgemad ametnikud ja ega rohkem ju... Ma oletan et infomaht on suurenenud aja jooksul

Teavitustöö intensiivsus on vaikselt jäänud ?

Tegelikult ma arvan et ei ole vaikselt jäänud sest me üritasime vältida seda mida tegid sõbrad soomlased ja sõbrad asuterlased peale liitumist nende kogemus oli väga valus sest nemad tegid just seda mis te enne kirjeldasite. Et enne referendumit nendel oli referendum mis läks nibin nabin läbi ja peale seda kui nad liitusid siis nad arvasid et oh me ei peagi enam midagi tegema ja seejärel EL populaarsus langes koheselt mis teeb valitsueele toimetamise raskemaks, pärast seda käivitasid nad kogu süsteemi uuesti mis läks neile tohutult rohkem maksma sest nad olid lasknud osa struktuure seal hingusele. Ja pärast oli palju vaevlisem seda vankrit uuesti vedama hakata. Enne liitumist hoitatakse meid ELis on selline töögrupp nagu infotöögrupp kus käivad pressiesindajad ja just seal ühel koosolekul käidi üle best practices ja üksiti ka worst nii austria kui soome hoiatasid seda mitte tegemast. Meil on olemas EL infosekretariaat. VM aktiivne osalus infokordineerimises lõppes ära sellega kui läbirääkimised otsa said 2002 sügisel. Kuna läbirääkimiste peakordinaator oli VM siis kogu info oli seal kohtal meil. Meie kordineerisime kogu infot mis avalikkuse ette läks. Pärast on see ära nihkunud. EL sekretariaat loodi juba enne. Soomlaste mudel oli teistsugune, ikka vaatame naabrite pealt, neil oli VM all ja on siamaani neid on umbes 20 inimest EL teavituse pressiosakonnas. Tol ajal ei tundunud meile siia juurde teha bürood kuna meil ei oleks olnud jõudu uut struktuuri käivitada ja mis seal salata ka raha. Väikese riigi juures on see peaministri juures mõttekam hoida. Nemad vahendavad ka raha ja teevad ettepanekuid kes võiksid saada ning millised projektid on vinged. Meie katame ainult seel mis katab välispoliitikat, meil on küll ka kordineeriv EL osakond mis kordineerib kogu EL tegevust. Kuna välimistrid tegelevad kõigega ELis siis meil on see kordineeriv roll. Infoedastus on antud laiali igale poole iga ministeerium annab nüüd oma nõukogude ja haldusala kohta ise infot. Meile on jäänud selline suhteliselt kitsuke ala. Meie kui VM osaleme töögruppides see paberimajandus on kohutav. Ka need millele on punane tempel peal.

Hinnang riigi euroteavitusele enne ja praegu...

Räägiksin ühe loo euroteavitamisest. See oli 96-97 kui käisime rootsis kogemuist vahetamas. Rootslased tegid küsitluse küsisid et kas EL kohta on piisavalt infot ja rahvas vastas ei ole ja nad kahekordistasid teavituse mahtu ja tegid uue küsitluse ja rahvas vastas jälle et ei ole ja siis tegid veel suuremaks ja lõpuks selgus et ikka ei ole ja sellel pole mõtet. Mina arvan et see teavituse maht on liiga suur, võib-olla tuleks kontsentreeruda valdkondadele mis on meile huvipakkuvad või jagada sihtgrupiti. Üldine teavitusemaht on ju meeletult suur ja EL koduleheküljel tehakse jupphaaval kogu aeg eesti keelde ju. Teine asi on see et hämmastaval kombel seda infooovijat on hästi vähe ja kui vaadata kuidas ajakirjandus peaks kajastama seda asja siis, kui me räägime ajakirjandusest sest ega ma ei oska hinnata kuidas avalikkus hindab, sest meie kõige konkreetsem sihtgrupp on ajakirjandus ikkagi, see huvipuudus on kõige hullem mis ma olen oma tööaastatega näinud. Selle 4 aastaga mis ma ära olin 99-2003 on toimunud üldse mingi suur muutus ajalehtedes ja seda just eelkõige välis ja EL teemade kajastamisel mis on nüüd ka sisetemad, sest kui midagi vastu võetakse ELis siis see mõjutab meid koheselt ja ajakirjandus ei jälgi absoluutselt seda mis komisjon jagab. See huvi on täiesti jõnks nagu tühja auku saata, kas ta kaob ära või põrkub tagasi see info sealt paljusk. Seda enam veel välispoliitiliste teemade kajastus on täiesti alla läinud sest välispoliitika on toimunud suur muutus, kuna meie välispoliitika on EL välispoliitika ja EL on 25 liikmesriiki ja nende riikidega ei ole meil enam nii palju välispoliitikat ajada kuna oleme yhise laua taga ja ajame koos omi asju. Meie suhtlus liikmesriikidega on nagu me ise armastame öelda 85% EU-driven mis tähendab seda et me ei räägi välispoliitilistest teemadest vaid me nüüd vaatame EL piiride taha ja need asjad on kõik väga kaugel. Venemaa poliitika, see on minimeeritud täiesti haige kuidas kuuldus sõna venemaa siis hakkavad kõigil käed värisema ja tekib selline ma isegi ütleks aziataazhi laadne asi. Okei Ukraina pakub natuke huvi võib-olla Gruusia natuke kuigi vähem aga kõik see kus EL hästi aktiivselt toimetab ja mis on lähis-ida see ei paku kellegile huvi rääkimata juba sudaanist mis on EL südameasi praegu, midagi ei jää üle seal on asjad nii käest ära see on ÜRO see on EL see on NATO probleem. See on viljatule pinnasele kuna enamus inimesi ei ole viitunud vaadatagi kus on Suur Järvistu aga ometi ka see on info EL suunal ja me toimetame ka seal. Mitte et meil oleks väga suur ressurss aga natuke midagi ikka me teeme kasvõi et me andsime jälle Sudaanile abi. Vastuvõtja pool on ka nagu hästi õnnetu et kui on veel huvilisi ajakirjanikke siis toimetaja teeb veel oma töö lõpuks niiet seal ei järele peaaegu mitte midagi.

Mis on see muutus meedias selle aja jooksul mis on toimunud?

Ajalehed on pehmeks läinud. Soft teemad hakkavad...kui esilehel on katkine lasteaiakatus, ma saan aru et see on ühiskonna probleem /telefonikõne/ Üldse poliitika teemade kajastus on läinud tahaplaanile. On tekkinud mingisugune vint peale välispoliitika kajastustest et otsitakse intriige aga pole praktiliselt ajakirjanikku kes jälgiks uudisvoogu. Välispoliitika puhul kui vaatame muu maailma praktikat siis on diplomaatilised koosrespondendid kes katavad ainult välispoliitikat ja hoiavad näppu peal sellel ja kes saavad aru mis toimub. Meil otsitakse intriigi kord teeb üks kord teeb teine lugu, mis näitab seda et ta ei jõua ennast sisse lugeda protsessi mis on kestnud 2-3 aastat ja sisi tulevadki väga veidrased kysimused ja rõhuasetused tihtipeale lugudes. Ma julgeks olla küll olla suhteliselt ajakirjanduskriitiline sest on olemas ka kogemus teistsuguse meediaga töötamisel (välismeedia). Siin on kõlanud arvamusi et kes on välispoliitika huvilised loevad FT-d või siis lehte millele elus pole esilehel pilte. Aga ma arvan et ka minul on õigus emakeeles lugeda välispoliitikat. Mitte et ma ei loeks neid väljamaa lehti aga kodumaine aspekt jääb seal kirjeldamata. Eesti aspekti seal keegi ei kirjelda ju. See muutus toimus just seal ajal kui ma ära olin ja ei pannud seda muutust ise tähele. Kui tagasi tulin siis avastasin et kõik oli muutunud rõhuasetused, küsimused, huviobjektid ka.

Kui suutlik riik on infot vastu võtma ja edasi andma?

No eks meil ole seal palju arenguruumi siiski sest see masinavärk on hiigelsuur. Me küll harjutasime peaaegu terve aasta enne kui liitusime aga eks meil ole seal ikka üllatusi ja me oleme...ei taha öelda et väga väike aga siiski mõjub ka väiksus et me jõuaksime kogu selle infovoole ise läbi hekseldada ja analüüsida. Meil jääb selleks resurssi väheks. Või on see ka oskamatus küsimus eks aastaga ole asjad paremaks läinud aga eks meil ole ka arenguruumi ka nende infovoogude haldamisel või enda jaoks selgeks tegemisel mis on meie jaoks kõige olulisem mis vajab veel rohkemat teadvustamist meist veel edasi, ja mis pole võibolla nii oluline, me peame endal ka seda selgeks tegema.

Et kes kes on olulised sihtrühmad info andmisel?

Üks on info mida ametkonnad saavad igapäevases töös. Teine on info mida EL toodavad kolm suurt sammast ise. Ametkondadel on infot vaja et oma tööd teha. Elisil on oma infosüsteem mis on kõiki kanaleid adresseerinud ja kodanikul on ka võimalus küsida infokeskustest meil on ka üks rahvusraamatukogus /---/ kuhu saab inimene ise helistada tasuta ja kust ta saab infot. Mina aga tähtsustaks ajakirjanduse osa info vahendajana just nimelt sellepärast nemad on minu leib ja või. Meedia on see foorum kus saabn diskussiooni tekitada us kõik saavad sõna võtta ja kust kodanik saab oma info. Mina usun et meedial on suur roll inimeste teavitamisel ja kuigi usaldus meedia vastu on madal selles hoolimata peab just neid viia selleni et nemad rohkem kajastaks neid teemasid. Kuigi inimene ütleb et ei usalda ajakirjandust siis oleme ikka ilmast ilma silmitsi sellega et keegi ütleb et televiisoris räägiti ja see on nagu aamen kirikus niiet seda usaldatakse väga. Ma paneksin ajakirjanduse ettepoole sest kodanik on ka tähtis aga neile tuleb ka vahendada laiemate teemade puhul sest kui inimest huvitab midagi konkreetselt siis maei tea palju seda reklaami tehakse ma ei tea ma ei näe siit majast palju välja, et teha rohkem infot et inimene oma üksikule hädale saaks abi. Aga laiemad teemad ainult ajakirjanduse vahendusel ma ei näe mingit muud võimalust (Halliste koer haugub minut aega) Ma olen sunnitud oma koera tööle kaasa võtma muidu ta ei tunne mind ära kui ma koju lähen.

Milline peaks olema EL strateegia ideaalis ?

Kas meil on mingi strateegia praegu? Ma isegi ei tea minuarust meil ole seda. Elil on üks hästi üldine ja nyid nad töötavad uut välja ELis küll ja mis pidi olemas valmis 1 maiks kuigi mina pole seda veel näinud kuigi oleks pidanud. Mina arvan et kõige tähtsam kogu teavituses on see constant flow või see pidev voog. Tevituse alus on see et yhtlaselt tuleb kogu aeg infot. Me oleme püüdnud seda ka kogu aeg hoida seda tasandid et me kogu aeg anname välja. Osalt ajakirjanduses kerkivad teatud probleemid hüppavad üles aga kogu seda tausta ei ole. Kui inimene tahaks, mina usun et inimesed pole nii lollid kui lugupeetud ajalehed kipuvad arvama et inimesed on peast miilits, mina arvan et ei ole et ta tahaks ka sellist sisukamat infot saada või teda huvitab mingi teema sügavamalt. Ja Vot seda ei ole. Ma ei oska teisi riigiasutusi hinnata enda puhul ma näen et meil on mingi probleem aga ma ytlengi täiesti ausalt et ma yritasin sisse viia briifingute süsteemi. Teeme korra kuus 1 briifingu kus me räägime, võtame aluseks olgu see sisi välisminisitrite nõukogu ja üksiti räägiks kõik need teemad ära. Kui oli alguses eimene 2003 siis käis ligi 10 ajakirjanikku, mis on jumala tore seltskond, rohkem ma ei tahagi siis see vajus ära niiet ma päädisime Ain Tootsiga Raadio 4jast kahekesi. Nüüd tehti mingi uus struktuur sinna Eesti Raadiosse ma ei saa muhvi aru. See lihtsalt ei läinud tööle lihtsalt ei käinud inimesed kohal. Kui olime paar korda Ain Tootsiga kahekesi jumala häid intellektuaalseid vestluseid pidanud, tema jälgib Vene asju hoolega, mis pole minu kõige tugevam külg ja minul oli ka huvitav aga ma mõtlesin et me võime neid kohtumisi teha mõnes teisel moel et me iei pea selleks kinni panema suurt seminarisaali. Täielik huvipuudus, isegi kui oleme pakkunud oma teemasid siis on löödud toruga ja öeldud et ei huvita. Täpselt nii ongi öeldud „see meid ei huvita“. Ma arvan et ei ole õigustatud ajakirjanduse poolt kui ütlevad et ei ole infot antud. Ega polegi

ajakirjanikku kes pidevalt finantsasju kataks. Huvi finantsperspektiivi vastu mis on EL järgmine eelarve ja mida praegu arutavad välisministrid. Huvi on marginaalne vähemalt VM koha pealt. EL on veider moodustis kuna kõik käib välisministrite tasandil. See on meie raha aastateks 2007-2013 ja keegi ei ole seda üles nokkinud. Kuidas meil õnnestub omi asju meil pole suuri asju aga üks põhimõtteline asi seal on. Me oleme korduvalt seda välja öelnud kas BNS on uudise teinud, oled sa näinud mõnda finantsperspektiivi alast kirjutist välja arvatud Bahovski kes kirjutab raske ohkega mingisuguse käntsaka valmis. Vabandust, nüüd läks halvasti... See oli korralik artikkel aga muidugi ta oli igav sest finantsperspektiivist ei saagi seksikalt kirjutada sellest saab asjalikult kirjutada ja see oligi asjalik artikkel. (Otsib analüüsi) Tegime analüüsi eesti ajakirjandusest oma töö koha peal. Ja seal tuli välja et 30% olid haldusteed, millise autoga sõidab keegi kui palju miski maksab, kui palju välislähetusi, iga aasta üks kord küsib Äripäev meilt mitu ruutmeetrit koristab meie koristaja miks me pole võtnud koristajafirmat mis oleks odavam. Täna küsiti mis värvi on väliministri auto mark mudel. Kui palju on telefoniarved, kui palju maksab saatkond pariisis, kui palju renooveerimine, kui palju maksti arhitektile. Palgad, lähetused, preemiad põhiline lähetused kuhu miks ja palju maksab. 29% on haldusasjad, konsulaar 22% ja välispoliitika on 22% ja me oleme välisministeeriumi pressiesindajad.

Milliseid kitsaskohti veel teil endal võib olla?

No vot ma ei saa öelda et oleks muid kitsaskohti me toodame oma mahu täis niipalju kui saame proaktiivselt teha need asjad me teeme ise ära. See et need asjad sisse ei lähe see on asja teine külg. Info liikumine ja kättesaadavus, pigem on seda infot liiga palju ja kui iga päev tuleb virmade kaupa dokumentatsiooni siis see eeldab 500 lk päevas lugemist mis on võimatu. Üks viga siiski et meil on tõesti see ainus õnnetu Treufelt ametlikult Eesti kanalitest seal ja kusjuures seal ka ETV pani Mikko kinni ja siis oli paus ja siis nad taaskäivitasid selle mis on alati tobedam ja raskem ja keerulisem kui seda on...(Telefon) Üks kitsaskoht on see et meil pole rohkem korrespondente. Iga ametkond kajastab oma vaatevinklist meie saadame ka meie seisukohaga asjad välja aga mis on ajakirjanduses põhiline nipp ELi kohta peaks olema see et kajastada seda kogu asja kogu taustaga. Mis on tegelikult ja Läti arvab nii ja Rootsi naa ja tegelikult peaks see 25 olema nagu kogu aeg silme ees kuki me räägime E Nõukogu tegevuses. Kuidas see sinna tausta läheb. Seda teeb ligi 1000 ajakirjanikku Brüsselis. Me teeme Ülemkogudelt veebipressikonverentse see oli 2003 ja tulim Brüsselist ja tundus et EL on nii huvitav ja oli tunne et teeks ainult. Tegelikult mis võimalused on ajakirjanikul seal: peale selet et ta saab kätte oma peaministri ja ministrid saab ta ka kätte nende teistega pidevalt suhelda ta teab ka mida teised pidevalt arvavad sellepärast muidu läheb ju kajastus kiibakaks. Sest meil võib olla oma seisukoht aga me muudame oma seisukohti sõltuvalt seletst kuidas me saame optimaalsema tulemuse. Meil on kyll oma punased liinid aga keegi ei lähe välja oma punaste liinidega vaid kysitakse rohkem et siis oleks diilimisruumi. Minuarust see on katastrofaalne olen lasnud rääkida ka Reio Krempisel endisel Komisjoni pressiesindajal, kes tegi ka soomlaste liitumiskampaaniat kes oli lõpuks ka Prodi pressiesindaja. Kempinen on seda rääkinud niivõrd paljudele mul oli kohe lausa tellimus ma viisin ajakirjanikud sinna, soomlastel oli sama lugu, peale liitumist tõmmati ajakirjanike korpus kokku tulid ära kõik ja pärast hakasid nad uuesti oma poste sinna tegema. Praegu on neil m10-12 ajakirjanikku pluss freelancerid mis on väga hea Soome kohta, oleks meil 5-6 oleks ka täiesti kepsakas. Sest info asub ikkagi eelkõige Brüsselis sest ministrid lähevad sinna otsustavad asjad seal. Kui minister tuleb tagasi siis pole mõtet enam pressikonverentsi teha sest see on yesterdays news juba. Mina näen et meil oleks ka parem kajastatus siis meil pole neid ülevaatelugusid aga mina ei saa rääkida. Mina tean kõiki neid asju, ma tean mida arvavad teised riigid, aga ma ei saa neid rääkida ma saan rääkida seda off the record. Ma ei saa rääkida Hollandi riigi seisukohast: „Holland on seisukohal... ütles Eesti välisministeeriumi pressiesindaja“. Püha jumal ma ei saaks elus enam diplomaatias edasi töötada. Sest hollandil on oma pressiesindaja kes seda ütleb. See on nagu tõsine kitsaskoht meil on oma presisinimesed seal, seal on suursaadikud, briifitakse kõikidel riikidel on suured pressikorpused, neile antakse enne iga suursaadikute kogu briifi. Nad teavad kogu aeg mida nende riik toimetab. Meie ajakirjanik saab siin kätte ainult üksiku otsuse. Me ei saa teha töögrupis pressiteadet sest töögrupp on sellise astmehga et me ei saa seda infot avalikustada. Me ei saa seda infot ise avalikustada. Nagu ütlevad ajakirjanikud Brüsselis et 80% on see mis nad teavad ja iial ei kirjuta. 20% on see mida saab kirja panna. Aga nad saavad ainult oma tööd teha teades seda 80%. Kuidas ja millal see laheneb ma ei tea sellest räägivad juba kõik aga ETV on ainsana teinud selet investeringuna ja tegelikult Vmis me saboteerime nende investeringut sest me teeme oma veebipressikat et inf oleks samal päeval olemas. Nemas on võtnud raha ja saanud inimese sinna ja meie toome selle koju kätte. Mujal hoitakse ka lehti kinni on alati need mängimisvõimalused sest EL teeb oma otsused öösel, meil seda võimalust polnud. Isegi kui möödunud aastal oli see põhiseaduslik lepe siis Kadri Liikiga hoidsime lehte nii kaua kinni aga mina ka ei saanud poolteist tundi enne kohtumise lõppu Kadrile öelda, kuigi ma olin selet peaaegu veendunud et otsus tuleb ära aga ma ei julgenud seda öelda sest muidu oleks olnud PM esilehel tohutu vale ja mina oleksin olnud süüdi. Ka nendega peab arvestama, seal töötavad lehed teavad nad jätavad oma augud lahti ja hoiavad kaua saavad. Kui oli Genfi tippkohtumine südaööl ja ei olnud praktiliselt kanalit kus poleks näidatud niipalju kui minul neid kodus kätte tuli kõik panid pressika eetrisse. Aga meil seda isegi kui Bulgaaria ja Rumeenia kirjutasid alla liitumisleppe siis ei kajastanud minuarust ükski telekas seda. Sest nad on nii KAUGEL meist. BNS on meie kõige parem koostööpartner, tema oma nupu ikka treib. Ja

me ei tee isegi uudist kui me tunneme et see ületab BNSi taluvuskünnist. Aga niukest tausta meil pole adressaati kellele toota, briifingud jätsime sellepärast aasta alguses ära. Kui saaks kogu aeg rääkida et oleks pilt ees, mis teeb minu töö ka keeruliseks siis ma räägin igaühele eraldi mis muutub täiesti kurnavaks kuna ma räägin ühte ja sama juttu uuesti see raiskab minu aega ja ma muutun lohakaks lõpuks.

Kuidas riik peaks aitama kaasa ja kas saab teha midagi ?=

Ma ei tea kuidas need suhted on ETV punkt on tehtud riigirahadega. Mis eraldaldatai kunagi ammu ammu valitsuse mingist fondist raha ja tehti Erile korrespondentpunkt ja kui see rahahäda nii suureks läks siis pñadi mõlemad kinni aga see raha jäi sujuvalt osaks nende eelarvest. Nende puhul me oleme korra seda teinud riigina, pigem me anname ikka niipalju infot et anname infot käsikäs. See on ka üks asi mis on hästi veider ja mis nagu seal pole nii, et pressiesindaja on sõber seltsimees ja vend sest perssiesindaja valdab tohutult informatsiooni ja ta ta jagab seda ajakirjandusele. Siin on pressiesindaja hunt vaenlane ja ämm ajakirjanikule sest et mina nagu seisaksin tropina ees kogu sellele kuldsale infovoole mis minu taga on. Mis on ka veider suhtumine sellepärast et tegelikult on pressiesindaja selleks et anda infot ja rääkida ja ajakirjanik peab aru saama kustmaalt pole mõtet vaipa alt ära tõmmata ja kust maalt see off the record ka teda aitab ja ta otsib endale teise allika kes on nõus ja ta saab oma info kätte. Kui ministrite kohtumine käib siis annab infot pressiesindaja kes saab minna tuppa sisse ja kuulata ja tulla alla ja rääkida pressikeskuse baaris kõik need ajakirjanikud seal lebotavad ja sisi tuleb mingi pressiesindaja alla ja siis nad korjavad nendest erinevatest juttudest, kui sa keeli oskad siis sad kuulata kõiki. Mina vahel räägin meie omadele inglise keeles puhtalt et teised sõbrad saaksid ka kuulda mis meil siin toimub. Ma arvan et riigi puhul ei jää ka muud üle kui rohkem seda infot hästi pidevalt anda. Ega me aidata rohkem ei saa ...lusikaga suhu veel saame pista aga ära mäluda ju meie ei saa. See on täiesti veider ja vale suhtumine – üks on teise abimees. Üks pühuseid võib ju olla et ega ma kõike rääkida ei saa ja ei taha. Seal tekib see et nigunii ta kõike ei räägi, see töötab usalduse pinnal sest et näiteks (Ära plärtsu ole viisakas koer, Anneli paku koerale juustu, Mine anneli juurde) et kui välisajakirjanik helsitab ja sisi on nii et me räägime pika jutu ja ta küsib millist osa ma seelst tsiteerida tohin. Ta eeldab et ma räägin talle rohkem ja sisi me lepime kokku seel mida ta võib mu nime taha kleepida. Siin ma juba nagu midagi ütlen sisi ma juba kardan

Küsimus on ka eetiliseses?

Just ja ma olen juba mõnele välisajakirjanikule öelnud ka mõne asja juurde et seda sa minu suhu panan ei saa muidu ta mõtleb et ma ei andnud midagi väärtuslikku. See on kohe selline trikk mida ma loodan et nad nydd teada ei saa. Eestis panevad kõik lehte mida sa ütled, ma ise olen nii vilunud 12 a olnud välisministeeriumi pressiesindaja. Aga ikka olen orki lennanud, ükskord vabandasin Äripäeva ees et ma jäin hiljaks sest peaministri korteezh sõitis üle mu varvaste oli see lause lehes pärast. Kõik kolleegid said palju nalja minu arvelt. Eesmärk on ju tegelikult üks, minu ülesanne pole infot varjata. (Off the record: Ma ei saa muidugi öelda Marjustini üliõpilasele et ajakirjanike koolitamine on täiesti mõttetu et ajakirjanikud peaks omandama mingi asjaliku kõrghariduse ja siis tuleks teha ühe tehnikakooli neile, kus nad õpivad uudist treima et nad hakkavad uudisel vahet tegema et mis on uudislugu mis on olemuslugu ja mis on kommentaar ja siis see on õpitav, ma ei tea mis amet on ajakirjanik. Siis tulevadki siuksed kes kysivad mu käest et mitu inimest läheb Brüsselisse tööle 2003 aasta sügisele, kui aus vastus on sest mina ei tea, ma pole adressaat)

Tagasiside

Eks me seda teeme. Ilma analüüsita ei saa mitte hakkama aga me oleme aastas korra püüdnud teha ikkagi yhe aastase, jooksev analüüs, meil on terve meediamonitooringu üksus meie vaatame kõike ja vaatame ja lindistamine, mis on väga ebapopulaarne tegevus riigiametis, lindistada pole küll popp ja lõikame välja ja meil on nii kodu kui välisajakirjanduse arhiiv. See jookseb meil aastate taha ja välisajakirjanduse arhiiv aastat 96. Me teeme anlüüsi. Inimesi me ei küsitle, pole selleks resurssi. Ajakirjanduse puhul on meil pilt ka selge. Meil on õhkõrn piir selle vahel mis on avalik ja mis on templiga. Pahandused on tulnud sellst et oleme öelnud et me ei kommenteeri. Minu isiklik seisukoht on see et on ebaprofessionaalne käitumine öelda me ei kommenteeri. Aga on asju mille puhul me ei saa midagi öelda sest siis me läheksime juba teiste riikide kallale. Seal on tekkinud pahandusi ja teine suur asi on konsulaarasjad ehk vastavalt rahvusvahelisele praktikale me ei ütle miks inimene viisat ei saa ja seda ei avalda ükski riik. Mina kahjuks ei tee siin majas ainuisikuliselt otsuseid. Kuigi ma arvan et ma olen kõige tähtsam aga elu paraku tõestab mulle kogu aeg vastupidist. Nato traditsiooniliselt on väga kidakeelne. Neil seal menüü sööklas pole templiga – ma ei tee nalja. Kõik meie pressitöö dokumendid on templiga. Eks me püüame seda avalikustamist teha, numbrite suhtes oleme väga ausad. /---/ Lihtne tekst siis aju enam ei omasta keerulisemat teksti kui inimene on harjunud lugema midagi a la õhtuleht siis tal on tõesti raske midagi lugeda sisi ma usun et inimene harjub tagasi inimene on ikkagi nutikam. Mul oli ka vahepeal alguses peale tagasitulemist kole lehti lugeda. Mul on nüüd täielik tõrge, tahaks palgalisa saada kahjustava töö eest. Samas kui inimesel taset tõsta sisi inimesed lähevad kaasa. Tele ja raadio on lihtne teha. Raadiote tase on ikkagi vanad tegijad kes räägivad sisulist juttu a ülejäänud ajavad lihtsalt loba. Saab teha ka keerulist aga ma eitea kas see on omanike tasandilt. Lehed ei peaks olema orienteeritud kitsale sihtgrupile. Leht on kõigile kuna meil pole

spetsialiseeritud lehti. Kuna ärileht on ka asjatult roosa kuna võiks ju midagi muud vahetevael olla. Ja ka küsimuste kvaliteet ja tasand on läinud palju kehvemaks. Ajakirjanik ei süvene absoluutselt ta ei mõtle mida ta küsib ja ei saa aru kellelt. Põhiline viga mida kogu aeg tehakse on see et meile helistatakse ja küsitakse millal Venemaa hakkab üht või teist asja tegema. See pole küsimus EV VM ile see on küsimus Venemaa välisministeeriumile. Samuti helistatakse meile ja kysitakse meile ja kysitakse kes on Kilkenny linnapea, sõber võta net lahti ja vaata. Ja teiseks ka neti kasutamisel on tõesti raskusi. Nagu armastab öelda kolleeg endine ajakirjanik Toomas Matson „alusdokumentidega tuleb tutvuda“ ta tegi seda ka ajakirjanikuna ja tema oli üks väheseid kes esitas selliseid küsimusi mille peale ma pidin väga tõsiselt mõtlema ja mul läks ikka aega sest ta oli alusdokumentidega tutvunud ja see tegi natuke elu keeruliseks.

Esindaja B

Infoliikumine kuidas liigub mis on kitaskohad ?

EL infot tuleb üldiselt väga halvasti nende see DG press on üks viletsamaid DG-sid. Nede infoteenused on kallid ja mõttetud läbi aastate olnud mingid infotelefonid mis nad on teinud on kohutavalt ebaefektiivsed, nad on ikka väga algelisel tasemel oma asjadega. Peaegu kõik liikmesriigid teevad oma euroinfot paremini. Mis on nagu erinevad kohad on see et eestis oli euroopa komisjoni delegatsioonil eraldi eelarve kuni liitumiseni see oli väga hea. Aga nüüd tõmmati pärast liitumist see kokku ja nüüd ei tule sealt ka eriliselt ka mitte midagi. Mis lisaks on tippkohtumised aga sealt tuleb info juba eesti enda ametnike ja poliitikute kaudu. Hea näide on põhiseaduse leping ka et ega siin EL keskselt ei tule enam midagi selles mõttes on see väga nõrk süsteem et kui on ratifitseerimine siis võiks ju teha üleeuroopalise kampaania et lihtsalt nagu asja tutvustada aga siin pudistatakse mingit raha liikmesriikidele ja mingit normaalset teavitussüsteemi ei ole

Kui suutlik on riik infot vastu võtma EL-st

Seal olid üleminekuprobleemid kogu asjaga, sealt tuleb tohutult igasugust infot ja seel keskel ei ole see avalikkusele suunatud info esimesel ega isegi mitte teisel kohal sest mingi riigiasutuse seisukohalt on olulisem on see et kuidas nad suudavad vastu võtta info mis on seotud mingi seadusandliku protsessiga mille reageerimistähtaeg on hästi kiire ja millel maht kasvas ruttu. Teine probleem on see et erinevatel institutsioonidel on seda avalikkusele suunatud infot erinevas mahus et põllumajandusministeeriumil millele on hästi palju toetusraha ja üksikisikust toetuse saajaid et seal on seda avalikkusele suunatud infot rohkem ja nad on ka selleks paremini valmis ja suudavad seda ka paremini majandada. Aga justiitsministeeriumil sellist lihtsat ja praktilist infot on vähem ja seda jõuab ka avalikkuseni vähem.

Kas teavitus oli väga intensiivne enne ja nüüd on tagasi langenud ?

Riigi poolt teavituse tagasilangus peale referendumit nii suur pole ta tõusis järsult 2 aastat aga ta ei ole nii drastiliselt tagasi kukkunud. Siiski selle tegevust riigikantselei ja EL infotalitus töötavad süsteemselt ja pidevalt edasi lihtsalt rahalisi vahendeid on 4-5 korda vähem kuna mingid programmid lõppesid ära. Põllumajandusministeeriumis on see kasvanud kuna toetuste hulk kasvas ja toetusliikide kasvas seal on see ülespoole kasvanud. Rahandusminis ka kasvab kuna ta valmistub eurorahale üleminekuks. VM on alati olnud väga suletud institutsioon ja läbirääkimiste lõpuni sealt tuli mingit infot ja peale seda on nad nagu väga vähe infot pakkunud suhteliselt vähe avalikkusele ja meediale ja sealt nagu ei ole midagi tulemas. Kui seda riiki vaadata tervikuna siis ELis on erinevad tömahud et seal väga ühe lauaga lüüa ei saa.

Üks vastajatest väitis et neile oli suur üllatus madal protsent kui paljud olid kuulnud põhiseadusleppest.

Erinevad põhjused. Kui mõelda millest üldse EL infot tulnud põhiseaduse kohta on välisuudiste kontekstis hästi palju infot lihtsalt eestlased väärtustavad rohkem pragmaatilist infot ja seda ei oska eestlased üldse väärtustada. Teine pool on see mida kõik kysitlused näitavad läbi aastate seda et eestlaste enesehinnang on väga tagasihoidlik. Seda tüüpi küsitlustes tuleb välja ka mingi rahvuslik iseloom: küsid itaallase käest sa tead midagi, vastab muidugi tean! Küsid eestlased eestlane ütleb ei mina ei tea midagi ma ei ole kuulnud ja pole näinud ja küik on halvasti. Et see on mingi hoiaku tüüp.

Kes on riigi jaoks prioriteetsed sihtgrupid?

Otseseid on raske määratled kõik tööelised inimesed, kindlasti polnud sihtgrupp mittakodanikud kuna neil polnud hääleõigust ja esmasne oli anda infot eestikeelsele elanikkonnale laiemas plaanis. Oligi suunatud kogu elanikkonnale ja põllumeestele näiteks oli vähe rohkem tähelepanu. Meedia oli vahendavatest sihtrühmadest kõige olulisem kuna meedia kaudu on võimalik kõige efektiivsemalt infot edastada.

Kas meedia oli tollal proaktiivsem ka või te lihtsalt surusite jõuga?

Pole ühest vastust proaktiivne oli meedia kui negatiivne kui leiti mingi negatiivne informatsioon. Asjaliku ja rahulikuma väärtusega info puhul tuli hoolega mõelda kuidas seda refereerida, pakendada niiet oleks meediale huvitav. Hea näide on võibolla liitumisrääkimiste osa kus VM või Alo Streiman praktiliselt isiklikult korraldas pärast iga läbirääkimistevooru briifingu kus käis mingi 3-6 ajakirjanikku ja nüüd saab Streiman söimata asjade eest mille eest ta üldse ei vastutanud ja millest ta tahtis ajakirjandusele rääkida juba 2001 aastal ja küik arvasid et see on kusagil kaugel tulevikus, ei huvita ei puuduta ei mõjuta meie lugejaid ei pööra tähelepanu. Nüüd on suhkrutrahviga hea näha et ajakirjandus et ajakirjandus elas kott peas ja ei saanud aru kui oluline teema see on nüüd tagantjärele on hästi lihtne ajakirjandusel kohutavalt manipuleerida igasuguste debiilsete väidetega, kui absoluutselt ei teata ajalist tausta ja seda protsessi on hakatud jälgima mingi pool aastat tagasi. Aga pöördumatud otsused tehti juba 2002-2003 alguses

Kas seda saab kuidagi vältida?

Kahepoolne. Eesti lugeja huvitub välispoliitlistest asjadest palju vähem kui näiteks skandinaavia inimesed. Lihtsalt nad ei ole harjunud ELis elama ja pole harjunud tajuma seda enne elu mõjutava asjana Ajakirjandus tunnetab seda ja teisalt EL on ka igast muud teemad on asju milelst kirjutamine nõuab palju suuremat kompetentsi ja kompetentsi tekitamine endale nõuab aega ja vaeva ja üldse on lihtsam valida teemad mis on lihtsamini käsitletavad. Ja seetõttu ongi ELi võimatu üksüheselt tutvustada sest üksüheseid teemasid pole palju riike palju teemasid. Ei ole nii et üks poliitik ütles teisele riigikogus halvasti ja teine vastas talle ka.

Kas teie hinnangul Eestil on kommstrat?

Ma arvan pigem et ei ole ühtset. Iga insitutsioon panem ikka oma rada mööda mitte ainult euroinfo osas vaid üldse Eestis on olnud se probleem et ministeeriumite erihuvid on nii suured vahepeal enne liitumist oli kõigi prioriteetides kõrgemal nyd jälle alalpoole kukkunud. Väga hea kui järgmise lihtsa asjana suudetakse teha mingi kommunikatsioonistrateegia euroraha jaoks Aga laiemalt ja üldisemalt seda küll ei usu.

Aga millisena näete riigi ja meedia vahelise suhtluse peamisi kitsaskohti?

Ma arvan küll et ei ole. Riik on kohustatud infot andma alati eksole. Riigil peab alati on alati selles mõttes raske aktiivselt infot pakkuda sest see on suhteliselt kallis ja kui sa midagi teed ja see kedagi ei huvita kui sa suunad midagi meedia kaudu avalikkusini siis see raha on nagu tulde lastud. Kõige efektiivsem viis nagu midagi muuta on see et meediaorganisatsioonide juhid muudaks oma väärtushinnanguid aga minu meelest seda ei ole toimunud. Ainukene Eesti korrespondent on IT ja selles mõttes Eesti on ikka uskumatu riik et Läti Leedu, Moldova kõigil neil on seal inimesed, mitu inimest ei sa öelda et me oleks palju vaesemad või väikesed. Kui PM teenib 10M kasumit Äripäev, SLOL 20M ei saa nüüd öelda et me oleme vaesed et me ei saa saata korrespondenti et 1 maksab ligi miljon krooni aastas. Et sisi organisatsioon pigem maksab omanikule kasumina välja.

Uudiste seostatus kohalik vs välisuudis?

No see näitabki sellist mõtlemisvõime piiratust ja maailmanägemisue piiratust. Meie siin oleme ja teeme siin oma asja ja et mingi välisasi võiks nagu meiega seotud olla või meid mõjutada seda ei nähta. Praegu ELis suur vaidlusteküsimus teenuste direktiiv mis mõjutab enamuse eesti ettevõteteid ja enamusi eesti tööandjaid aga allikad on kuskil kaugel keeruline ja kaugel, netis on samas olemas. Ajaperspektiiv on eesti meedia jaoks liiga pikk 3-4 aastat siis võibolla. Hakkame kirjutama kuskil aastal 2009 kui see juba kuskil on jõustunud.

Hinnang meediakajastusele hetkel EL osas

Meedia hoiak on tegelikult toetav ja tunnustav ning väärtustav mingid teemad on ära kukkunud nagu läbirääkimised. Järjepidev teema on muidugi raha, kõige mõistetavamamaks tehtud, palju raha huvitav ,mingi kindel objekt euroraha eest jälle selge ja mõistetav. Uusi ja üldisemaid asju kas ei taheta või ei osata leida. Neid tegelikult on küll aga osa on tagasihoidlik näha on EL välispoliitika, Eesti Vene suhted ja siis nii palju kui palju EL sind mõjutab. Mis nagu EL muu maailmaga suhetes on ja muud probleemid väga minimaalselt. Oma rahvuslikud eelistused

SL Õhtulehe peatoimetaja ütles et lähtume üldhuvist ja kirjutame asjadest mis inimesi huvitab ja EL ei huvita väga.

Sõltub mida sa võtad ja kirjutad. SL Õhtuleht on üldse end väga selgelt end määratlenud. Põhiline mis alati uudiskünnise ületab on europarlamenti saadikute palgad ja pensionid isegi nagu sellist lugejat kui tarbijat puudutavad asjad neid sageli ei huvita ni ELis kui Eestis. MA ei ole märganud et näiteks pakendiaktsiisi vastu väga huvi tunneks kuigi kõik SLO lugejad ostavad asju mis on pakendis. Neil on omad väärtushinnangud seal pole vippe ja mustvalgeid konflikte ta ongi nagu nende hierarhias tagapool. Ja see et neil pole oma kirjutajat, minuarust nende häda on see et neil enamustel teemadel pole oma kirjutajat hommikul määratakse suvaline teema suvalisele ajakirjanikule ja nende niioelda üldine pädevuse tase on täpselt selline mida on vaja 1500 tähemärgise nupu kirjutamiseks.

Kas igale inimesele on üldse euroinfot pakkuda ja viia?

Põhimõtteliselt oleks muidugi hea et võimalikult palju inimesi oleks teavitatud selge on et huvitatuteni on lihtsam jõuda. Prioriteetide rida peaks olema paigas et need kes on huvitatud ja need kes on passiivsed ja on need kes on oma seltskonnas arvamusi liidrid kes kannavad infot edasi. Emori väärtushinnangute uuring näitab selgesti et ülevalt alal infot eestlane ei võta pigem oma ringkonnast sõbrad töökaaslased sugulased tuttavad. Kui need aktiivseteni jõuda on see mõistlik. Põrsis välksitada kedagi pole ka mõistlik.

Mida saaks veel riik ära teha ?

Koolitamine on alati mõttekas aga meil on selline üldine hoiak et kõigist huvirühmades kõige rohkem pakutakse tasuta koolitust ajakirjanikele ja see ei huvita 99% juhtudest kui sellega ei kaasne sõitu huvitavasse välisriiki. See ei ole EL küsimus EL on heas seisus olnud kuna on olnud palju raha. Mida Europarlament praegu teab on veab 10te kaupade ajakirjanikke Strasbourgi a see on täpselt selle tasemega et näete siin on see hoone ja siin need inimesed ja nad teevad sellist tööd – nagu väga basic. Tavaliselt nad kunagi ei jätka. Siis ma olen kuulnud ühte ogarat ideed riik peaks peale maksma selle eest et meie ajalehed kirjutaks EList mis on nagu täiesti haige idee. Siis miks EL eest peaks peale maksma, äkki peaks riik sisi ka peale maksma et kirjutataks et kirjutataks pensionäridest. Ja et riik peaks kinni maksma korrespondentide saatmist Brüsselisse, see läheb juba vastuollu juba elementaarsete meediasõltumatuse põhimõtetega. Siis milleks meile erameedia, riik võiks siis asutada mingi meediakanali mis tegelebki nende asjadega mida riik tähtsaks peab miks siis mingisugust osaliselt erameediat toetame. Teisalt kui mingi mingi muu tüüpi eraettevõtte ütleks et maksu riik meile selle asja tegemise eest peale et muud asjad on kasumlikud neid me teeme ise siis nad saaks ajakirjanike käest nii kõvasti peksta et see on nagu täitsa lõpp. Ainuke mida riik saab teha on püüda survestada meediat mingite väärtushinnangute muutmise suunas kas riigi arvamusi liidrid ja kaasates sõltumatuid arvamusi liidreid. Meediat lükata sennapoole et kui sa sellest ei kirjuta siis sa oled sotsiaalselt vähe vastutustundlik. Vähemalt mõned kanalid on siin areng mingis suunas ETV PM ja Päevaleht on viimasel ajal minuarust selgelt läinud sellise sellise kvaliteedi poole. SLÕ, TV3, Kanal2 panevad jälle nagu jõudsalt kollase poole niitk ui nagu neid väärtushinnanguid püüda tekitada siis inimesed saavad sealt lehest selle ja sellega kohta teada.

Kas oleks mõtet mõnd eurokanalit eesti keelde tõlkida

Ainuke oleks võibolla Euronews kuna seda oleks suhteliselt odav teha. MA ei tea mis see uudiste kvaliteet on peale vene firma ostu. Paberikandjal väljaannet tekitada selleks pole turgu ja see läheb tühja, meiliajakirja on tehtud aga erilist huvi pole.

Aga raadio?

MA ei tea kas oleks midagi tõlkida. Võibolla oleks mõtet mingil a la Parlament tüüpi saatel. Teles on see efektiivne 40 000 vaatajate ikka on tele mõistes vähe aga auditooriumi mõttes suur. Teles oleks mõtet teha.

Kas auditoorium annab tagasisidet?

Minuteada ei uurita peale Emori eriti midagi. See on nagu riigi poolt kõik. Ajakirjanduse poolt ma küll ei tea et oleks midagi, kui siis pole need avalikud. Lugejakirjad pole adekvaatne tagasiside. Enim loetud ja enimkommenteeritud artiklite numbrid tihti üldse ei kattu, mõni teema tõmbab mingid inimesed käima ja mõne teema juures nad saavad isegi aru et nad on liiga lollid et kaasa rääkida et see teema pole nagu et mille peale ennast tühjaks karjuda aga loevad ikka.

Kas ühtne avalik sfäär on Euroopa Liidus tekkinud?

Vanas euroopas on selged lõhed ja väärtushinnangute uurimus paar a tagasi selgitas välja et kui euroopa jagati põhja ja lõunaosaks siis lõunaosas oli empaatiline suhtumine et olen poolt sest meil on yhine ajalugu sarnased keeled. Põhja pool oli pragmaatiline suhtumine et olen EL poolt sest see on meie riigile kasulik kahjulik. Laia laastus katoliikluse ja protestantismi piiri mööda jooksis. See on ka erinev uued ja vanad riigid. See kuidas seda tajutakse on ikka erinev ühelt poolt on see abiraha ja võimalus minna tööle ja õppima ja teisalt pigem nagu vaimset väärtuse ruum ja et tuleb odav tööjõud. See on ühtlaselt siiski olemas ei saa öelda et USAs see nii ühtne on kuigi on yhine keel ja ühtne infoväli on tugevam üleriiklik meedia jne. See pole iseenesestm idagi traagilist. Eestis on pigem see vaimne ja kultuuriline eurooplaseks olemine see pool mis on maha jäänud aga see on kogu ida-euroopa eripära võibolla ungari on erand. Eestlane tunneb end eurooplasena keskmisest vähem.

Vastaja C

Hinnang infoliikumine suunal EL Eesti.

Oleneb mis mätta otsast vaadata. Kui sa vaatad VM ametniku mätta otsast siis on seal on omad kanalid. Kui sa vaatad kodaniku mätta otsast siis põhiliseks kanaliks on meedia kes seda vahendab ja see n meedia poolt juba

enda valiku tegemine. Üks võimalus on intervjuuerida poliitikuid kui toimub mingi sündmus. Näiteks Ülemkogu on koos peale seda korraldatakse pressikonverents siis info tuleb vahetult otse osalejatelt. Või siis ajakirjanikud ise brüsselis jälgivad ise mõnda teatud sündmust ja kirjeldavad seda toovad selle Eestisse. Ja ka kolmas asi mida aegajalt tehase on see et lihtsalt viksitakse kuskilt mingi uudise pealt ja tehakse sellest oma nime all midagi. Kas üksühele päris aga seda on juhtunud ma loodan et see päris igapäevane pole.

Riigi ja meedia vaheline infovahetus.

Ma arvan et Eesti on hästi avatud ja läbipaistev ka valitsus vis a vie oma kohalik meedia. Kõik mida saab avalikustada teatud hetkel see ka avalikustatakse et ilma põhjusega infot kinni ei hoita.

Et riigi poolne euroteavitus on efektiivne?

Mis puudutab euroteavitus selle sõna laiemas tähenduses siis ma võiks küll arvata et seda ei saa kunagi küll ja kõikides riikides on sama probleem. Esimene reaktsioon inimestel kysid sa sakslase või eestlase käest et mis sa tead EL-ist ja vastus on samasugune Ah ei tea midagi. See on samasugune mine küsi külamehe käest Eestis või Baierimaal. See vastus on üsna sarnane.

Riik kommunikeerib aga auditoorium ei võta vastu ?

Jah ma arvan küll, kuni külaraamatukogudeni välja tegelikult kõik võimalused on olemas. Igasuguseid broshüüre mida tehakse eesti keeles värviliselt ka vanematele inimestele mõeldud. Noored võivad internetist kui nad tõesti tahavad teada saada otsida. Pluss siis kõik need ametnikud igas maavalitsuses on spetsiaalne euroametnik töö olnud juba 6-7 aastat. Kui inimene tegelikult tahab midagi konkreetselt teada saada siis ta teada saab. Üldiselt laiaadesse massidesse ei peagi nii olema et iga üpäev propagandaasutus töötab valitsuse juures ja pillub rahvale euroteavet. Kui ettevõtja maal tahab põllumajandustoetuse kohta teavet saada siis ta ka saab selle kätte.

Kui suutlik riik on infot vastu võtma ELis

Iga valdkonna peale ei julge ütleda et kõik on perfektne. Mis praegu on aktuaalne on eestlaste Brüsselise tööle konkureerimine. Näiteks kõik see mis käib töökohtade pakkumistest alates on kõik väga hästi internetis olemas. Ma ei välista et on võibolla tõesti mõni valdkond kus oleks mingeid raskusi.

Euroteavitus enne ja pärast?

See on kindlasti õige et enne oli rohkem. See info mis oli enne huvitav inimeste jaoks on nüüd muutunud võrreldes selle infogamis praegu on tähtis ja oluline. Ennem igasugused hirmud ja kartused ja kõõsimused misasi see ikkagi on millega me liitume, see oli täiesti mõistetav et tavakodanikega vesteldes need ettekujutused ELis olid ikka hoopis teistsugused kui EL tegelikult on. Sellesmõttes see valitsuse poolne infoandmine kodanikele rahustamiseks oli tollel ajal prioriteetne. Praegusel ajal need aktuaalsed küsimused on suunatud parasjagu eestit huvitavate asjade peale nagu näiteks põhiseaduse leping või siis suhtkrutrahvi küsimus et misasi see on miks see on ? kui rääkida infimeerimisest siis siin võib ka natuke kritiseerida natuke ka meediat et räägitakse trahvist enesest aga millest see tuleb seda ei valgustata et miks suhkur miks mitte jahu. Keegi ei räägi sellest et ELis on aegade hämarusest saadik spetsiaalne resolutsioon suhkrus osas nagu riisi või banaanide osas. Seda infot oleks kodanikel küll vaja teada et nad nagu õieti aru saavad milles probleem on.

Kas tegemist on pigem meediapoolse suhtumisega et näidatakse ainult pinnapealset?

Muidugi üks igatüki püüab kergemini läbi saada, aga ma tean seda väga hästi et põllumajandusministeerium on teinud briifinguid spetsiaalselt meediale et seletada seda tausta mis asi seal on miks see on tulnud ja mis on need reeglid. Kui keegi pole viitsinud sellesse süveneda sellest kirjutada et seal on ilmselt väikesed ?palgad?.

Kes on riigi jaoks olulisimad sihtrühmad olnud euroinfo jagamise osas?

Kui vaadata aastaid kestnud infopäevi. Peamine kuuljaskond on riigiametnikud ja KOV ametnikud. Võibolla ma eksin aga nemad on olnud põhiline sihtrühm. See on olnud ka vajalik sest kõik koolitused mis on tehtud mis on läbi viidud ametnikud pididki olema need kes esimesena selle tarkuse koguvad endale sest nendest sõltub ju kogu administratiivne võimekus ELis. Kodanikest ütleks seda et kõige intensiivsem kodanikega suhtlemine toimus referendum eel. Siis sai tehtud kahepoolne projekt Eesti Euroopa Liikumine ja siis Infobüroo koos tegime üleestilise 3 kuud kestva kampaania kõigis eesti suuremates linnades ja väiksemates ka kus toimusid avalikud debadid mis tõesti tõi rahvast kohale lausa sadadega.

Aga kas praegu on huvi langenud või on riik tagasi tõmmanud.

Tundub et väike risk on olemas et valitsus on natuke tagasi tõmbunud eriti kui see põhiseaduslik leping parlamenti jõuab. Isiklikult arvan seda et tuleks teha väike teavituskampaania, kuna põhiseadust ei jõua ära ratifitseerida nii ehk teisiti enne suve. Sügisel enne kui parlament hakkab arutama siis oleks just hea suvel paras

aega selline teavituskampaania lbi viia. Mitte nii jõuline kui referendumil aga võiksid olla mingid korrapärased saated Eris ja ETV-s. Meedia vahendusel tänapäeval jõuab kõige kiiremini ja lihtsamalt kodanikeni.

Suhtlus ajakirjandusega?

Ajakirjandusel on kord nädalas otse peaministrilt võimalus küsida . See on iseenesest üks väga hea asi mis annab ajakirjanikule võimaluse esitada küsimuse peaministrile kui tao n ise mingi probleemiga tutvunud. Selle üle me oleme mõtteid vahetanud erakonna sees. Meil on erakonna sees mitteametlik välispoliitika töörühm ja me oleme arutanud kuidas teavitada ja selle töö tegijaks võiks olla küll valitsuse infosekteriaat.

Kus võiks olla peamised probleemid meedia ja riigi vahelsies suhtluses.

Meedia ja riigi vahel ma ei tea.... ma a olen ise kahes valitsuses ise osalenud ma ei oskaks küll öelda et oleks kitsaskohti. Tegelikult see 1 kord nädalas pressikonverentsid, samas ka valdkonnaministrid. Kui igas ministeeriumis on suured pressiinfoosakonnad, kui ajakirjanik helistab sinna ja ütleb ta tahab ministriga intervjuu teha siis ta seel intervjuu ka saab. Võibolla välisministriga on veidi raskem sest ta on tihti aga üldreeglina ta seel intervjuu saab. Mis puudutab valitsuse ja kodanike vahelis siis pole selle üle väga mõelnud. Mina ikka usun sellesse et inimene ise otsustab kui kodanik on aktiivne ja ta tahab saada seda infot kui ta on näiteks erakonna liige sisi ta saab seda oma erakonna kaudu. Oleneb kui suure erakonna liigei nimene on, suurtel erakondadel on igas maakonnas üle eesti vähemalt üks esindaja valitud riigi poolt, väikestel seda luksust muidugi pole praegu. Ka näiteks seel saddiku käest või erakonna piirkondliku organisatsiooni kaudu või kui pole erakonna liige siis oleneb kodanikust endast, mõni kodanik ei loe aastas mitte ühtegi lehte.

Aga mida teha nendega?

Selle kohta kui me üleile lugesime e-valimiste seadust riigikogus siis mina kaitsesin seda põhiseaduskomisjoni nimel kaitsesin ja kui opositsioon väitis seda et inimesel peab olema iga 4 aasta tagant vähemalt kord puhtad riided selga panna ja hääletama minna, mille peale üks kolleegidest kes elnõud toetas ütleb et teate mina arvan sellel inimesel polegi puhtaid riided kui ta ükskord nelja aasta jooksul ainult need selga paneb. Et no vot mida teha siis nende inimestega, mis sa siis teed? Ei olegi midagi teha?

Meedia roll EL teemade kommunikatsioonil milline peak olema ja kas täidab?

Vahendaja. Ei täida seda rolli. Kuna ilmselt see valdkond omanikele ei ole võibolla tulutoov siis seda on palju ka kritiseeritud. Tegelikult ajalehed ongi muutumas kollasemaks , see on realane elu, etk ui olid need ekstra rahad mis Euroopa Komisjon maksios Postimehele siis ilmusid spetsiaalsed sellised ülevaated ilusad värvilised. Seda siis ilmselt otstarbekas väga teha ja no nii on..

Kas seda saab üldse meediale huvitavaks teha?

Ega head retsepti ilmselt pole. Hiljuti käisime Brüsselis ühe parlamendi liikme kutsel oli 14-15-20 ajakirjanikku aga neid kirjutisi ma küll ausalt öeldes ei ole peale seda näinud. Ja sellest on tubli 2 nädalat möödas. Alates maalehest kuni teisteni... Kui ei ole tegelikult seda müüvat teemat ega sisi ei ole mõtet seda igavat peale suruda. Ma võiksin iga reede teha peale euroopa asjade istungit kell 1 pressikonverentsi. Ma usun et seeo n selles mõttes ajaraiskamine et kui me arutame väga tehnilisi asju millega keskkonnaminister läheb brüsselisse siis see ei müü. Kui arutatakse mingit väga vinget reeglit mis eestit hakkab mõjutama siis on need pressikonverentsid täiesti võimalikud. No nüüd finantsperspektiivi arutame lähiajal, see võiks olla teema mis müüks järgnevalt et mida see eesti majandusele tähendab.

Kas Euronews eesti keelde panna oleks mõtet või lehti ?

Turumajanduse reegleid järgides väga mõistlik ei tundu olevat. Kui tõmmata paralleel nõukogude liiduga siis isegi Vremjat ei pandud rahvuskeeltesse tulid üleliidulised uudised kõigile. Muidugi euronews on suuremates keeltes küll. See on jälle see küsimus et kes tahab see saab selle kätte. Ma võtan ühe niisuguse näite: ühes külas naine kes töötab kuskil famris ta ei hakkagi tal pole vaja seda üks detailsed mingit euronews teavet. Tema jaoks on see ilmselt mõttetu informatsioon ta ei saa sellest aru ja ta peaks hakkama pingutama. Pigem siis juba eesti enda riiklik uudistekanal AK võiks teha sügavamalt. Treufeldti klipid on täiesti OK mis tulevad, see on seem ida eesti inimene tajub ja näeb et tuttav poiss ja see toob kuidagi lähemale ka.

Tagasiside?

Selle kohta on terve teadus Vmis välja mõeldud nad tegelevad sellega küll. Detailidesse ei oska minna pressi ja infoosakond teeb igasuguseid analüüse ja küsitlustesse.

Vastaja D

Hinnang meediale

Mis me meediast võime lugeda teate 90 % juhtudel see mis peaks leidma käsitlust ei leia käsitlust ja see mis leiab seal on nii palju vigu et seda on võimatu õiendada.

Aga miks müü teie hinnangul?

See pole minu ala küsimus see on meedia küsimus. Ju ei müü

Aga teie kui meedias olnud inimene kas te oskate hinnata miks meedia ei taha sellest kirjutada

No see üldine tase on ikka niivõrd nõrk ühesünaga ajakirjanduse ettevalmistuse harituse tase on ikka nii häbematult nõrk täis juhuslikke inimesi kellel pole asjast ikka üldse mingit aimu ja peatoimetajad ei nõua ja noh mis siis ikka kirjutame autoavariidest ja valetame muidu ja.

Kas on näha paremist, enne liitumise ajal oli meediahuvi kõrgem...

No liitumise ajal muidugi valitsus väga massiivselt ka toppis sisse asju. Vaatamata sellele no põhiretoorika keegi Urmo Soonvaldi nimeline inimene kirjutas siin Õhtulehes kirjutas et temal ei ole mingit informatsiooni. Põhiline ongi see et keegi ei viitsi midagi lugeda mis on pikem kui pool lehekülge ja mis on kirjutatud lihtlausetega. Ja see eeldab kogu sellest protsessist arusaamine algteadmisi ja mis on see agenda mis on päevakorras ELs. Seda ei viitsita lugeda kuna kodulehed on kõik inglise keeles ja põhiline ettevalmistuse tase on äärmiselt nõrk.

Üks ajakirjanike esindaja ise ütles et me lähtume üldhuvist, üldhuvi on madal ja seepärast me ei kirjuta.

See on see igipõline muna ja kana vahekord et kui millestki ei kirjuta siis on väga raske eeldada et mingi huvi on kõike saab ju rääkida mõistuspäraselt lahti ja kõik eeldab seda et on endal olemas mingi pilt ees. Seda Eesti ajakirjandusel pole. Üksikud inimesed kes natukene valdavad seda temaatikat. Eks sisepoliitiliselt on sama lugu, kui valitsus esitab mingisuguse eelnõu sisi ega jumala eest ei viitsita läbi lugeda seda eelnõu ennast või seda seletuskirja ja siis lihtsalt võetakse lihtsalt üks asi sellest. Kõige halvem näide on tänane päevaleht „tuleval aastal peavad kõik kohtusse pöördunud lõivu maksma“ tegelikult muidugi peavad aga vaestele ja väetitele on tagasisaamise mehhanism olemas. Mis on täitsa uudne aga keegi ei viitsi seda lugeda, kedagi ei huvita. Ajakirjandust ei huvita, täitsa ükskõik, peaga vastu sein. Oeh nii ta on. Teine asi veel, Üks asi ajakirjanike enda ettevalmistuse tase seal on madalama astme ajakirjanikud aga ka osakonnatoimetajad ja peatoimetajad seda nagu ei ole ja teine asi on see et tuleb jälgida seda mida kirjutab välispress. Okei seda on Eesti ajakirjanduselt palju nõuda et nad viitsiks iga päev läbi lugeda FT ja Le Mondit. Aga VM teeb sellist asja nagu välisajakirjanduse kokkuvõtte see ei ole üldse keeruline see on n 30 minutit igalühel. See kes praegu nagu eurotemaatikat või välisemataatikat käsitleb sisi see võiks küll olla läbi loetud. Ja VM ei ole midagi seel vastu et seda anda küsijatele. Täpselt nagu osa meie saatkondadest teevad eraldi meediakokkuvõtteid, nagu näiteks soome soomes on ju iga päev 2 materjali 1 on üldine soome ajakirjandus ja teine spetsiifiline mis Eestit puudutab. Kui selle vastu ka huvi ei tunne mitte vähimal määral siis on ka raske eeldada et sa midagi tõepärast suudad kirjutada. Kaks asja üldine ettevalmistus ja teine kursis sellega mis debatt Euroopas käib, selleks peab lugema. Ju on ka see et turgo n väike ajakirjandusväljaannetes vähe inimesi tööle aega pole süveneda ja teine on muidugi peatoimetajate ja osakonna toimetajate äärmine nõrkus. Ma ei usu et EL temaatikal ei ole mingit huvi. Kindlasti on eksle, mis me eeldame et eestlasi huvitab ainult see kuidas keegi autoga üle kaela käis, seda ma ei usu hästi. See on nagu ühe teatava ajakirjandusnishi toode ja see töötab enamvähem pole neil häda midagi aga kvaliteetajakirjandus sihukest luksust endale lubada ei tohiks.

Kas riik üldse saab midagi ära teha et meediat proaktiivsemaks muuta...

Ma ei usu, ei usu me oleme selles suhtes teinud kõik mis meie võimuses on. Kui me vaatame mis riigi käsutuses on veebilehed mida me teeme iga päev, need on väga mahukad no mida me saame teha me saame teha seda asja lihtsamaks arusaadavamaks et ei oleks nii kantseliidis kirjutatud. Seda me võime teha ja esitatud eelnõude puhul võiks vaadata ka seda õiguskeele poolt ka et ytleme et see keel milles on kirjutatud need asjad oleks eesti keel ja arusaadav ei koosneks ainult seaduse muutmise seaduse muutmise seaduse muutmise seadusest millest enam keegi aru ei saa. Lihtsustamine on igal juhul mida me saame teha aga ega me siit kaugemale ei saa minna sest põhiseaduslik kord mis meil täna on näeb ette et ajakirjandus on täiesti vaba ja sõltumatu et me ei saa kedagi kamandada ja ka mitte paluda rääkimata kinnimaksimisest. Mina olen kategooriliselt seel vastu et ühel või teisel viisil üldse ajakirjandust toetada.

Aga koolitused?

Reegel ütleb seda et kui sa midagi korraldad siis keegi ei tule kohale. Mina ise korraldasin Brüsselis siin natuke aega tagasi riigikogu aseesimehena, seal oli nagu huvi olemas. Näis kas need inimesed kes seal päeva veetsid

ka said aru vähemalt millega see EL tegeleb. Ütleme sellist asja saame me mõnikord tõesti saame nagu teha, koolituspäevi seminare või kohalesõite kasvõi aga ega rohkem küll mitte.

Kas üldse EL plaanis me liigume ühise avaliku sfääri suunas või pigem on iga riigi avaliks sfäär on natuke europeaniseerunud. Kas meil on üldse ühistaustu ja ühiseid viitamisi ajakirjanduses?

Ei ole. Seda on vähe, Ei usu. Kõik need katsed teha üleeuroopalist ajalehte The European oli suure rahaga üritati teha aga kõik kukkus läbi. Kui üldist meediaruumi silmas pidades siis kõik senised katsed on olnud ebaõnnestumised. Trükiajakirjanduses European oli ebaõnnestunud, Euronews ei tulnud midagi välja, pealegi nüüd nad müüsid 16 % aktsiatest venelastele. Ei ma ei usu küll et see on ikka nii konservatiivne sektor, keso n harjunud lugema Le Monde'i need ikka loevad seda FT ja IHT on sellised üleeuroopalised.

Kas Euronewsi oleks mõtet tõlkida või mõnda kanalit või see kes huvitub saab info niisama kätte.

Siin peaks arvutama hakkama. Euronewsi puhul ma ei usu see läheks kallimaks kui see sisse tooks. Siin peaks hakkama arvutama. Riigi poolt ei ei ei EI seda kindlasti mitte. Meil on olemas see avalik televisioon. Meil kutsutakse seda avalik-õiguslikuks mina kasutan kasutatan terminit avalik. Sellest peaks olema küll ja küll ja enamgi veel Eesti suurusel riigis. Küsimus on selles kas see avalik televisioon tajub üldse oma rolli mis tal täita on või mitte. 10 esimest aastat 1991-2001 polnud neil vähimat aimu ka sellest mis nende roll on. Nad lihtsalt võtsid riigieelarvest iga aasta 120 miljonit ja konkureerisid avalikul turul seebiseriaalidega. Sellest ajast peale kui reklaamilitsents neilt ära võeti sellest momendist on tekkinud rahvustelevisioonis väha selged arengud. Arengud on samas rohkem sellised rahvuskultuurilised poole pealt et see välisasi ja EL asi on tänaseks päevaks kajastamata. Välisasja puhul on ainult üks esmaspäeva õhtu välisilm, kus see vähene hulk inimesi kes ETV-s sellega tegeleb on väga häid dokumentaale kokku ostnud ja neid kommenteerinud ja see on kõik. EL puhul ei ole ju peaagu midagi. Uudiste osas on meil 1 korrespondent IT, kelle kaudu me saame teada IT üldisi muljeid EL ja selle liikmesriikidest aga mitte infot sellest mis seal toimub. Seal on arenguruumi ikka väga palju. Raadio samamoodi meil on avalik raadio ka olemas Raadio 4, Vikerraadio. Uudisteteenistus peaks ikkagi vaatama... See on oluline vahe kuulata ER uudiseid ja kuulata näiteks soome Yleisradio mis hommikul kella 8ne uudistesaaade on siis see nagu oleks 80 km on vahe aga need rahvad elavad nagu erinevatel planeetidel. Mis on kellegi jaoks teema mis ei ole. Seal on nagu meeletu arenguruum. Kõik sültub sellest kas riigi demokraatlikud mehhanismid parlament ja valitsus suudavad ära sõnastavad et mida nad tegema peaksid. Et leitakse need inimesed ka kes on suutelised seda tegema. Ilmar Raag kindlasti on suurepärane kultuuri kunsti ja sellise programmi tegija aga kas tal see välispoliitiline närv on, minumeest ei ole, EL närv. Keegi teine peaks seda sisi tegema aga kui juhatust seda üldse ainult ei tähtsusta siis jääb üle ainult õlgu kehitada.

Kui inimene ise ei ole ühisk aktiivne et siis pole talle mõtet seda pakkuda ja viia temani kas see on nii teie arvates?

Ei kellegile ei saa midagi pähe kallata. Ütleme kooli ajal on riiklik õppekava mis peab sisaldama teatud teadmisi millega inimene läheb siis ellu ja vastavalt oma huvidele realiseerib ennast on saanud riigi poolt mingisuguse ettevalmistuse. Eks see EL temaatika peab olema riikliku õppekava osa muidugi aga sealt edasi ega kampaania korras ei saa teha midagi. Riigi roll on ikkagi läbi oma seel avaliku raadio ja TV midagi nagu pakkuda pluss panna veebid püsti kus kõik on kättesaadav emakeeles eesti keeles kõigile ja kes tahab see võtab kes ei taha see ei võta. Võtma peaks muidugi see n see meedia vastutus muidugi. Lõppkokkuvõttes on kõik üks eesti meediaruum ja omanikud on suhteliselt vastutustundega omadused mis need tema töötajad ei ole. Kas on seal ülikoolihariduses siis lünk, võibolla on seal siis lünk niiet seda peab ka vaatama siis a seal on haridusprobleem kindlasti.

Kas eestlane tunneb end EL kodanikuna?

Ma arvan et eestlane küll juba jah. Me oleme juba nii plaju juba saanud ringi reisida ja 70% on toetus EL eesti elanike hulgas et ma arvan küll et kui küsida mis kodanik oled siis enamus ütleb selgelt ikka et eurooplane. Mingisugused kontaktid välismaailmaga on kõigil juba olemas

Üks riigi esindajatest ütles et selle põhiseadusleppe kohta tegid nad kõvasti kampaaniat ja tööd aga tulemus on väga madal. Miks?

No ikka väga võimatu on müüa nüüd kogu avalikkusele 350 lk pikk juriidilist teksti. Meedias on olnud juttu küll aga sellise nurga alt kus paljud asjad ei vasta tõele, välja on korjatud üksikud asjad mis põhiline tervikut ei ole analüüsitud. See on ikkagi tegelikult erialakirjandus minu arvates. See on esindusdemokraatia küsimus. Kui liikmesriigid otsustavad et riiklikest ja EL huvidest lähtudes et olemasolevad pikad ja lohisevad aluslepingud asendada ühe konstitutsioonilise leppega siis see kiidetakse heaks esindusdemokraatia organite poolt. Mitte ei minda sellega vehkima rahvahääletusele. Seal kus on tehtud see rumal otsus seal on kõikides riikides tohtud probleemid, sest see on meediaühiskond. Kui sul on 350 lk mingisugust asja siis alati leidub marginaalseid rühmitusi kellele 1 klausel sealt ei meeldi ja kes seevad proportsionaalselt erilist tähelepanu. Ja siis lõpuks

suudetakse luua olukord kus saadakse üks teema ja hakatakse seda kerima. Prantsusmaal see praegune debatt ei puuduta üldse ühtegi sätet põhiseaduse leppes. Mitte ainsatki. Küsimus on Prantsuse sisepoliitikas, suhtumises oima valitsusse ja ametiühingutesse, ja nüüd see kanaliseerub eksole selle rahvahääletusse. Parim mida ma olen Eestis kuulnud ikkagi see ütlus et „ma ei ole lugenud põhiseaduse leppe eelnõud ja ma ei kavatsegi seda lugeda aga ma nõuan rahvahääletust selles küsimuses“. See ongi pohhuism. Et tuleb hollandlastele ja prantslastele ainult jõudu soovida see oli nende oma otsus selle rumaluse peale minna.

Kas riigil on mingi selge kommunikatsioonistrateegia?

Ei ole ja seda enam nii ei saagi teha. See mis oli enen liitumist kuna liituda sai ainult rahvahääletuse alusel siis tuli need neg ja pos kyljed kõik ära näidata. Et head on rohkem kui halba sisi oli strateegia vajalik. Tänapäeval kus kõik on pidevas liikumises eksole koguaeg midagi areneb et see on maksimum mis me teha saame on nõudaet kõik riigiasutused oma teemad paneksid avalikult veebi välja ja kui nad seda ei tee sisi tekib peaministril alati võimalus käratada kellegi peale et miks teil pole see korras. Kõigil ministeeriumitel on selleks vahendid olemas, seda väita et nad ei saa seda teha ei pea paika. Kes ikka tahab ligi pääseda se sellele infole see ka ligi pääseb täna sel päeval, mingit sellist pähe valamist ma ei enam ei kujuta ette.

Kas eesti meedia toimib EL plaanis avaliku debati areenina või mitte?

Minuarust üldse mitte....no pigem...marginaalselt. Kas vüi seda teenuste direktiivi mis on kogu EL põhivabaduste üks kõige olulisemaid komponente et portugallased saaksid on juuksuritöökodasid siin ja meie seal ja ei mitte midagi eksole...ma tulen oma selle vana teesi juurde tagasi, et eestis on üldse 1 või 2 ajakirjanikku kes üldse teavad millest jutt käib, teisi ei huvita või ei taha ei kavatsegi huvituma panna. Ainuke huvi on see kas minister sõidab vilkuriga, mis auto või palju autoliising maksab või palju on saadiku kuluhüvitis, see on see mis on täna sel päeval nende vaimse taseme tipp. See on väga nutune värk väga nutune, see on rohkem omanike ja managementide teema et kas nad nõuavad oma töötajatelt midagi või mitte. Kui me mõnikord lähme restoranis siis me kujutame ette et kokk oskab süüa teha ja see kantakse mõistuspäraselt ette. Me nagu maksame seel eest me tahame seda saada. Ju siis ka publik ei taha ka maksta selle info eest. See on ikka hästi nutune et sa palkad inimesed tööle kes asjast mitte midagi ei tea ja annad neile võimaluse kirjutada ja valetada lihtsalt ja siis pärast peab riigiparaat peab pärast õiendama kogu aeg hästi ebameeldiv.

Vastaja E

Kuidas hindate viimase 10 a jooksul infoliikumist Eestisse. Suuremad kitsaskohad.

Kitsaskoht pole institutsionaalne ega riik vaid ajakirjandus. Ma heidan ette et Eesti ajakirjandus ei ole kuidagi syvenenud EL protsessi, pakutakse mingeid käibetõdesid. Hiljuti kirjutas Pullerits mingi vastuartikli. Me ei luba ühelgi EL direktiivil meid sundida välismaailma. See on nii tüüpiline kus lauspopulismi laines öeldakse asju mis lihtsalt on võimatud, EL lihtsalt ei tegele nende asjadega. See kuidas ei kajastata mis juhtub Euroopa Liidus. Osaliselt see probleem tuleneb sellest et meie põhiline uudisteallikas on TV ja see mida otsustatakse, kui see ei ole väga seksikas pil, jälle mingi mercedesed tulevad astuvad välja mingid inimesed. Aga samas ei jälgita mis juhtub, mida arutatakse, ainult teatud huvigrupid jälgivad hoolega. Ütleme tarkavarapatenteerimise osas, need kes on tõesti seel asja sees jälgivad aga minna kasvõi niikaugale aga mina ei mäleta et oleksin kusagilt lugenud selle kohta et EV toetab tarkvarapatenteerimist ja ühtlasi terve eesti tarkvara arengut. See on juba väga tõsine asi mis hakkab juhtuma ütleme kui eestlased on teinud skype ja kazaa mille yle olema väga uhked samas ajal see tarkvarapatenteerimine lõpetaks sellised tegevused ära. Järelikult on see asi mis otseselt puudutab eestlasi, eesti dunaamilisemaid subühiskondi ja kuna see on kõik nii keeruline E värk siis sellest ei kirjutata. Tulemus on see et on mingid müüdid mingid banaanid ja banaanikõverused. See on see poliitiline protsess. Samas ajal kui on midagi seksikat, kritiseerida venemaad. See jõudis sinna aga teenuste direktiivi pool mida huvitab see hääletus see tuleb uuesti, siis hääletasid suurriigid vanad riigid, tööstusriigid poliitilisest olukorrast sõltumatult selle päritoluriigi sätte vastu, mis võimaldaks siis firmadel tulla ja teenuseid pakkuda. Huvitaval kombel kes olid selle poolt et säilitada seda osa direktiivis olid muuhulgas hollandi taani briti rootsi ja eesti sotsid. Aga eesti press ei tundnud absoluutselt mitte ingit huvi seel vastu. Aga samas need eesti kutseliidudettevõtete organisatsioonid ei tundnud ka huvi. Ma võin ühel käel üles lugeda need organisatsioonid kes on piisavalt huvitatud selles et jälgida mis juhtub ELis sest nad saavad aru et see mõjutab neid. Ja kuna eesti majandus sõltub väga palju seelst kui palju me saame Eestit väljaspool müüa teha siis ma olen täiesti uskumatu et inimesed eesti majandusinimesed ei jälgi. Minuga on võtnud yhendust ainult Toiduliit ja Tarmo Sumberg, kes on siis selle Eesti hotellide restoranide selle üle EL org. President. Ma käin just kaubandustööstuskojades. Inimesed see on teie huvides a) mis äri teil on leidke mis on see EL organisatsioon ja astuge selle liikmeks, siis need organisatsioonid on need kes oma liikmemaksude eest jälgivad seda yhte asja siis te saate teada mis on asjad teid võivad puudutada. Aga ma pole täiesti pessimistlik ma arvan et kui inimesed saavad paar korda peksa siis õpivad ja hakkavad tegelema sellega aga minu sõnum igapäevaselt on et ärge oodake et riik tuleb informeerima. Eriti kuna

meil on selline parempoolne lähenemine et igaüks saab ise hakkama ja me ei kulutagi raha teavitamise peale no siis kui sa ise toetad sellist poliitikat ja madalaid makse ja riik ei paakugi mingeid teenuseid siis pead ikkagi ise selle eest maksma peate siis hakkama mujalt ootama ja avastate üks päev et see mida te teinud olete on seadusevastane.

Aga mis põhjus on huvi ei tunne kas see et eestlane mõtlebki aasta kaks ette või pole meedia tekitanud piisavalt diskussiooni. Kust see huvi nii madal on?

Minuarust põhisüü on meedial ja see ajakirjanduse hoiak. Ajakirjanike loomulik hoiak on see et kui see ei ole seksikas või ei müü siis ei pane seda sisse. Välisuudistest huvitab ainult sedavõrd kui seal on pilti mingist katastroofist või selline soft. Konkreetselt üks endine peatoimetaja ütles et ei me ei tee midagi sellest, sest inimesed ei loe seda. Meie teeme ainult siis kui me oleme kuskilt koolituse saanud. On teada et välispoliitika ei huvita inimesi ja kõik mis juhtub väljaspool riiki ei huvita ja on ainult siis katastroofipildid või on siis noh naljakas asi. Näide sellest nyd kuidas Eesti erineb Euroopast. Kui toimus see rooma tippkohtumine aasta tagasi detsembris. Sel nädalavahetusel võeti kinni ka saddam hussein. Ja väga õpetlik on vaadata siis financial timesi, frankurter allegemeinet, sanomati mida nad kajastavad . Kõik kohalikud lehed näitasid Postimees ja Päevaleht näitasid 2 lehekülge pilte saddam husseini punkrist ja habemest aga euroopa lehtedes oli 2 lk artiklit sellest et nüüd põhiseaduse leping kukutati läbi ja eestis oli üks väike nupp kus parts ütles „ah pole midagi“ ja üks pikem nupp oli selle kohta selline lõbus lugu kuidas roomast naasnud juhan parts ja hendrik hololei otsisid taksot lennujaamas. Samas kui kõik tiesed lehed olid täis analüüse kuidas edasi ja mida see tähendab. Vaatame mida on kirjutatud prantsusmaa referendumist tähendab kui martin kala mu assistent on kirjutatud yhe loo areenis. kõik. see on selline nõiaring. inimesed ei ole huvitatud sest nad ei tea sellest ja kuna inimesed ei ole tea midagi sellestsiis ei saa olla huvitatud ja meedia ei kajasta. Tähendab nii palju on neid näiteid. Suhkrutrahv. Suhkrutrahv ei olnud mingi asi selles staadiumis 2 a enne liitumist oli nõukogu kus kõrge põllumajandusministeeriumi ametnik ütles et teate me peame midagi ette võtme, meil tuleb jama. Seda räägiti valitsuses, seeo li kõik teada. Miks see tuli üllatusena ma ei tea peale selle et meil pole ühtegi ajakirjanikku kes pidevalt jälgib EL küsimusi. Kõige lähedam mis meil on Märt Kivine kes teab väga palju EList ja proovib võimalikult palju sinna panna aga see on nagu viimased 2 nädalat. Niit kus see info liikumise kitsaskoht on siis see et ei kajastata koolitata ajakirjanikke et üldse nagu mõista mis EL lahti on, kuidas see töötab mis on Euroopa Komisjon, mis on EL Nõukogu mida nad ei tea. ja kui nad ei tea siis nad ei suuda lugeda mis sealt tuleb nad ei suuda isegi neid asju ümber sõnastada mida võib iga päev lugeda mida võib iga päev lugeda financial timesis. Võibolla hea näide kui loll see kõik on on see et mina teenin oma uue euro 95 senti eest kuus FT elektroonilist versiooni. Sa võid mõnesid asju lugeda aga kõige huvitavamad sa pead olema tellija. Ja minule helistavad Eesti ajalehed ja nad küsivad saad sa mulle saata see artikkel mis ilmus FT-s sest me ei saa seda lahti. Ma ütlen „Come on!“ Tähendab et soliidne päevaleht mis kajastab asju mis mõjutavad meid. Mõlemad korrad olid nad ühe EL teemalise artikli võtnud ja tahtsid saada koopia.

Kui ministeeriumite esindajad väidavad et koolitusi tehakse ja viiakse ajakirjanikke aga huvi on madal. Kas on üldse mingit nippi kuidas seda huvi äratada või neid sundida teemaga tegelema.

Noh.. ma ei tea. Seni kuniu leheomanikud ei ole jõudnud arusaamale et nad peavad panema ühe ajakirjaniku täisajaliselt töötama EL peale et see ei pruugi alati olla väga seksikas aga sinu kohustus on olla informeeritud. Nad ei taha raha kulutada ja ei tee ja sisi ongi inimene kirjutab üksipäev mingist mõrvaloost ja järgmisel päeval on EL ja kui see ei ole just keegi ...kui see ei ole arvamislugu mida kirjutab inimene kes tõesti tegeleb asjaga siis need mida nyd sisi suvalised ajakirjanikud kes üks päev kirjutavad ühte asja teisel päeval teist nende artiklid on täis selliseid väga elementaarseid lolle vigu täis, täiesti meelevaldsete järeldustega sisuliselt haltuura.

Kuidas nagu auditooriumit saaks mõjutada et kuidas tekitatada huvi, kas inimesel kes ei taha on seda euroinfot üldse vaja?

See huvi tekib siis kui..(vajadus?)..eestlaste puhul kadedus on. Kui sa näed et naabrimehel on traktor mille sai EL rahade eest siis hakkad ka huvi tundma selle kohta et kuidas saaks endale ka traktori. Kui sa näed et naabrimees saab põllumajandustoetust...ütleme et põllumehed on väga kiiresti ümberorienteerunud. Inimesed kes olid enne EL , noh SAPARD parandas natuke aga põllumehed olid suhteliselt skeptilised. JA aasta hiljem minu enda naabrid kes kogu aeg ütlesid et sa oled mu naaber sa oled mu sõber aga see EL on küll üks vale asi. Ja nüüd ma näen neid ja nad on nagu „oi EL on väga vinge asi“. Kusjuures need toetused on ju väikesed aga siiski nad on. Et kui nagu mingi asi võimaldab inimestel paremini elada siis nad jälgivad seda. Kurjajuur väljaspool rikaste suurte valdade on territoriaalhaldusreformi puudumine sest väga palju kokkupuuteid mujal inimestel Eliga on läbi oma valla, kohaliku OV. Väga paljud asjad mis teevad elu paremaks nagu veepuhastusjaam, kanalisatsioon seda peab taotlema kohalik OV siis kui sul on väikesed KOV-d siis neil pole raha et palgata euroametnikku. Viljandil on inimene kes tegeleb projektide peal ja järelikult viljandil kui E mastaabis väikesel KOV 28 000 inimest mis pole midagi erilist. Aga on vallad kus on 2000 3000 inimest, forget it ei saa pole võimalik, nad ei suuda nad ei jõua ja ei saagi. Inimesed ei teagi et on võimalik selliseid asju teha nagu koostööprogramme. Seni kuni meil on väikesed

vallad kes pole võimelised ise osalema selles siis jääbki nii et on iniviidid kes ajavad oma isiklikku asja. Mis on ka täitsa okei aga siis subsidiaalsusel jääb üks aste Eesti maal lihtsalt puudu. Viimsi vald võib palgata ja Viljandi linn võib seda teha aga Abja vald ei saa. Ja inimestel siis pole kokkupuuteid Eliga nii nagu võiks olla. Ja kui pole kokkupuuteid siis puudub huvi ka. Aga üksiksisiku tasandil näiteks PRIA kaudu põllumehed saavad aru küll et peavad ise midagi tegema, aga need asjad mis puudutaksid inimesi laiemalt see jääb meil kahjuks Haldus territoriaalreformile puudu. Kui iga vald oleks 30 000 siis suudaks iga vald palgata projektijuhti kes töötab EL programmide peal. Kusil rootsis KOV-s on mitu inimest kes tegelevad EL projektidega. Et see on üks teine kitsaskoht

Kui meedia ei toimi avaliku suhtluse areenina kas siis saab mingitele riiklikele institutstioonidele süüks panna et nad pole infot levitanud korrektselt või Teie arvates on riiklikud institutsioonid oma tööd hästi teinud?

Ma usun et riiklikud institutsioonid teevad asju päris hästi arvestades palju raha meil on. Nigunii ei läjhe eestlasele peale riiklik propaganda. Pigem mida mina näeksin et riik võüiks teha, ma ei saa kritiseerida aga mulle tundub mis võüks olal tugevam on inimeste nõustamine. Teavitamine käib suurepäraselt igas maakonnalinnas on kauplus kus saab infot. Inimene ütleb ma tahaksin teada kuidas ma saaksin midagi teha kas on ELis võimalik mingit programmi tahan minna õppima, stardikapitali. Kuhu sa lähed? Alati kui mingi nõudmine tekib siis on alati mingid ärid mis teevad seda. Aga noh see nad võüvad sind aidata, ma ei ole eriti veendunud tundes mõningaid inimesi kes teevad seda kui adekvaatsed nad on . aga selline erapooletu nõustamine oleks minu meelest otstarbekas. Siin ma olen juba õhukesel jääl, ma ei tea aga mulle tundub see probleem. See tunnetus põhineb sellel et inimesed on pöördunud minu poole et anna nõu. Neil on mingi loll arusaam et kuna ma olen tegelenud Eliga et siis ma saan mingi programmi kohta konkreetset ütlelda. Aga sisi nad ütlesid et me ei tea kuhu minna. Kus riik on erakordselt nõrk? Koolitamises, kui prantsusmaa Suurbritannia või Soome investeerib väga palju raha sellesse et nende kodanikud võüksid osaleda või läbüksid konkursi edukalt. Sisi eesti hoiak on selline, igaüks vaatab ise. Mul oli üks tabel kus olid A8 kohad, keskmine büroojuhataja. Minut ametnikku oli ja kui võürrelda seda sisi riigiti elanikkonnaga sisi eestist 3,5 väiksemal Maltal oli 4 korda rohkem inimesi tööil A8 kohtadel. Sest nad osalesid briti programmides. See pole ainus põhjus, aga meil hoiak on nii et sa oled riigireetur kui sa lähed EL struktuuridesse tööle. Ma isegi kuulasin mingit laupäevast jutusaadet kus keegi ütles keegi läheb sinna tööle siis tuli kohe mingi sapine kommentaar. Meie häda aga on see et meil on liiga vähe inimesi seal. Seast sealt me saame teadam si tegelikult juhtub. Jaques Chirac helistas ühele DG direktorile isiklikult et selle DG asepeadirektoriks pannakse prantslane. See on nagu tase – just sellepärast et oleks keegi seal sees. Aga meie hoiak on selline et kui sa lähed sinna siis sa oled riigireetur. Ja ei ole mingit koolitust, nüüd on mingi hädine jutt et võübolla tuleks teha. Tulemus on siis see et teistel riikidel kõik info tilgub ja meie ei tea midagi. Meil on nii vähe inimesi seal struktuurides. Ja kuna teised riigid koolitavad ja sulle tambitakse see EL nii pähe et sa oledki edukas selles orienteerumises. Aga siin inimesed ei suuda vastata need on liiga detailsed ja spetsiifilised inimesed. Üks inimene õppis Briti välisministeeriumi kodulehelt kuidas jätta hea mulje ja kuidas käituda intervjuul. Kõik see süsteem on ehitatud et võimalikult palju britte sinna saata. See on üks koht kus meie riik on väga nõrk, kogu se hoiak on vildakas ja pikas perspektiivis väga kahjulik et seal on vähe eestlasi. Mina saan väga palju infot tänu sellele et mul on üks tuttav Euroopa Komisjonis, ei ole eestlane aga kuna ta on kõrgel kohal. Tema osaleb mitte voliknikuna ja kuuleb volinike käest mis seal toimub. Ja kui on vaja siis ma heltsitan talle ja küsin. Vaatan kuidas teised heltsitavad kogu aeg oma sõpradele kuskil ja pidevalt küsivad et seleta. Meie ei saa seda nii lihtsalt kui oleks vastavalt meie suurusele proportsionaalselt inimesi EL struktuurides mida praegu ei ole. Loomulikult EL on kindlustanud et oleks raskem utel liikmetel sinna minna. EL parlamendis tehti nii et kui tulid vaatlejad sis palgati 100kond uut staffi. 24 apr 2004 öeldi neile et teil on nüüd võimalus 6 päeva jooksul hakata alalisteks töötajateks mida nad loomulikult ka kõik tegid. Ja siis aga sisi need kohad olid täitunud aga mitte uute liikmetega vaid vanadega selleks et nad suudaksid ülal pidada suurt enamust parlamenti aga sisi viimasel hetkel tehti selgeks uutele inimestele et tegelikult pole kohti mida neile pakkuda. Kui me ei koolita inimesi siis me peame leppima sellega et meile pole kohti.

Kas riigil on mingi kommunikatsiooniplaan ja kas on mingi strateegia, saab seda mingi plaani järgi seda teha üldse?

Strateegiat oleks hädasti vaja aga kõige põhilisem asi mida poliitilisel tasandil ei taheta ma kardan on on, et EL annab riigile lisakohustusi ja vastutust. Et see on mõeldamatu et maj.minister ei läheks ECOFINi kohtumisele. Aga meie maj minister ütleb et mul on tähtsamad asjad teha kodus. Samas põllumajandus. See on valdkond millele ei ole riikliku poliitikat ainult saab olla ühine poliitika. Kui põllumajandusminister ütleb et ma ei lähe sinna siis see on niivõrd süüdimatu käitumine et ma ma ei kujuta ette isegi. Sest see on ainuke koht kus eesti saab mõjutada asju mis on täielikult Eesti riigi pädevuses on põllumajandusministrite igakuine kohtumine ja siis kui sinna saata mingi asekanstler mis on ??? lahendus ja öelda et me oleme esindatud asekanstleriga. Väga tore, ainuke asi on see et sa saad osaleda diskussioonides ainult siis kui sa ise kannad poliitilist vastutust. Riigiametnik ei kannu seda, sa võüd olal kuitahes tark riigiametnik ja ma tean et üks kes on tõeline ekspert Andres ??? keso n

tõesti väga tark ja andekas inimene kes tunneb Eli läbi ja lõhki ta ei saa midagi ütleda seal, tal ei ole mingit jõudu kõik teavad et riigiametnik ei kanna poliitilist vastutust. Võibolla saksamaa suhtes oleks natuke teistsugune hoiak aga meie oleme väike riik. Seetõttu see kommunikatsioon on selline asi mida valitsus mõnes mõttes lihtsalt kardab sest kui inimesed saavad aru kui oluline on see mida me teeme EL struktuurides ministrite tasemel siis on meil võimalikud probleemid. Jälle see et Eesti ilma igasuguse diskussioonita, ma ei milline, vist üle üle eelmine majandusminister Atonen näiteks toetas tarkvarapatenteerimist oli mingi diskussioon ma ei tea miks eest tarkvaraarendajad on kõik tigidad. See otsus et nõukogu toetab seda kus Eesti rääkis kaasa et toetab ei leidnud mingit diskussiooni. Ja ma usun et valitsused on õnnelikud kui on mingi asi mida nad teevad ja keegi ei saa aru mida nad teevad. See on see kus see press roll sisse tuleb, ühelt poolt press ei viitsi see on kõik nii keeruline ja jama. Ja valitsus on siis nagu õnnelik et siis keegi tegelikult ei tea mida nad teevad. Kogu see suhkrutrahvi jama on väga hea näide sellest et kui press ei jälgi seda asja – see kõik oli ju kirjas. Kui oleks meil mõni ajakirjanik kes oleks EL esinduse tööga kursis oleks ta teadnud ammu mis toimub. Kui põllumajanduspeatükk pandi kinni oli see avalik info ja kui pole inimest kes jälgib mida see tähendab siis kui ämber on juba täiesti... Samamoodi valitsus kuna ei olnud asi jõudnud pressile enne seda et ju see laheneb aga ei lahenenud. Aga see ei olnud kuidagi mingi saladus, polnud pressile järelevalvet ja valitsus ilma järelevalveta ei tunne seda muret mis ilmub järgmisel päeval Päevalehe või Postimehe esiküljel. Pigem on mure see et nad süites ületasid kiirust mitte see et mingi muu asi EL suhtes tegemata jäi. Selles mõttes kommunikatsiooni suhtes on juba ettevaatlikuks teinud juba see suhtumine et ega me äkki siin ise ei keera endale käru sellega et kui kõik on eriti teadlikud sellset mis juhtub ja oskavad küsida et kas see pole meie probleemiks et kas me oleme siis rohkem luubi all. Ma ei kujuta ette valitsust mille ministrid keelduvad minema brüsselisse meie eesistujariiki arutamaks oma kolleegidega kuidas see valitsus soodustaks suuremaid teadmisi ELis. Seda kohutavam ongi see et Eesti jääb minemata ja seda võimatum on väita et mul on tähtsamaid küsimused kodus, ei saa nii rääkida. Eriti kui tegemisto on valdkondadega kus põhiline otsustamispädevus on nõukogu.

Kas ELis on formeerumas avalik sfäär või pigem on riiklikud? Kas see kunagi hakkab tööle? EL ülese meedia roll?

Avalik sfäär. Meil on Euronews. Seel on suhteliselt marginaalne. Ma mõtlen lihtsalt mis olemas. Tal on üks eelis. Kui sa seda vaatad piisavalt kaua sisse tekib selline tunne et see mis juhtub Hispaanias on osa sinu maailmast. Mingi lugu Soomest ja võib-olla Eestis. Mis on usas ammu toimunud on see et võid elada Californias ja kui tuleb mingi jama NY-s siis on see sinu probleem ka. Võrdleme suhtumist 11 sept ja 11 märtsiga. Kui 11 sept sisse kõik ameeriklased olid väga nõrduinud, kui juhtus 11 märts kus 1000 inimest sai surma siis meil oli see ikka kuskil välismaal saamata aru et kui meil oleks schengen siis siis välismaa eksisteerib väljaspool EL piire. Sa võid planeerida mingit asja Hamburgis panna toime Madridis keegi ei tea kust sa oled tulnud ja see smaastumine pole veel tekkinud. Aga ma usun et on sügavam probleem et teistpool piiri on mingi muu asi ja see mind ei puuduta. Uudiste kajastusest seal peegeldub meie kahe suure lehe lemmikrubriigist „teised meist“ mis on see vana soome vana ankedoot /---/ soome on sellest üle saanud soome kohta see enam ei kehti. Soomlased on selles 10 a üle saanud Soome on muutunud väga kosmopoliitseks riigiks kus on vaba liikumine ja saanud üle oma alaväärsuskompleksist mida inimesed ei tea võib-olla isegi et vanasti oli soomlastel ilge alaväärsuskompleks et euroopa on seal me oleme siin. Nüüd eesti täidab seda rolli. Tegelikult isegi keelepruugis, me räägime et „meil siin ja sa lähed euroopasse jälle“ Me oleme euroopas ju.

Vanade liikmesriikide meediatest kajastub ka see et pole see avalik sfäär nii rahvaste ülene ja on suhteliselt killustatud kui võrdleme prantsusemaad ja britanniast näiteks.

No ma ütlen kes on kõige rohkem prantslased sakslased ja hollandlased tunnetavad seda oma euroopalikkust palju rohkem kui meie aga ikka ma usun et see on paratamatu et rahvusriigi mure jääb domineerima. Kui vaadata Eurobaromeetri uuringut et kellena ta ennast tunneb kas sa oled baierlane saklane või EL kodanik ja pea alati on rahvusriik domineerivam aga see osa mis EL identiteet annab varieerub tugevasti riikide vahel kes rohkem kes vähem eurooplastena. Ma ei saa üldistusi teha aga ma eeldan et nende originaalliikmesriikidel on rohkem soomlastel tänu edule rohkem, iirlastel... Need kes on kasutanud liikumisvabadust aga isegi seal ainult 1 protsent elanikkonnast on kasutanud võimalust elada mujal, nemad kindlasti tunnetavad.

Kas võib öelda et kogu meediatarbimine ja EL teemade vastu huvi tundmine algab sellest et inimene tunneb end eurooplastena ja samastab end identiteediga.

Jah, aga noh sõida ringi Itaalias Prantsusmaal Kreekas sa ei näe kunagi nende lippe üksi, alati selle kõrval on EL lipp. Tähendab minu talu, ma ei tea kus ma näinud välisministeerium on ja teederemontide ääres. See mis on niivõrd nii tavaline nähtus et iga riiklik institutsioon kus on lipp väljas on EL lipp seal kõrval. Me ei näita isegi oma lippu. Ja kui näitavad siis ei näe iial EL lippu. Ma ei saa seelst aru. See on niivõrd tähtis meie ellu jäämiseks. Tundub et see on osa sellest uskumatust lähenemisest et pärast seda kui kõik olid töötanud selle nimel et kõik olid töötanud selle nimel et referendum õnnestuks siis 7 kuud hiljem võtsid pea kõik erakonnad euroopa vastase hoiaku, et me ei luba euroopal meie....come on, see on selline absurd. Ma loodan et nad muutusid kui nad

nägid et see ei too edu olla niuke varjatud E vastane aga see idee mängida brüsseli vastu on toonud igal pool populistlikku edu ja siis kõik mängivad selle peale.

Siin me jõuame jälle selleni et vaadatakse ette liiga lühikest aega.

See on täpselt peegeldub eriti selles et Ma ei ole näinud diskussiooni finantsperspektiivist Eesti pressis. Aga ma ei ole näinud valitsuse juures ka midagi see algab selest et keegi kirjutab sellest. Peaminister näiteks aga kui valitsused vahetuvad nii kiiresti siis mõtledki ainult järgmistele valimistele ja muu ei loe. Mulle ei meeldi see termin ühiskondlik kokku lepe aga selline väike õrn kokkuleppemoment on ikka siiski enamikes edukates euroopa riikides et neid põhiasju me ei hakka vaidlustama. Noh soomes me olime kokkoomuses see vihkab sotse samapalju kui parts vihkab mind aga lepatakse kokku et aetakse samu asju ja ma tea enne soome referendumit 11 a tagasi leppisin 3 suurtk okku et mis iganes ei juhtu isis me toetame seda ikka ja läheme edasi. Keskusta oli nagu pool euroopa vastane, siis kui Esko aho oli Keskusta peaminister aga ta ajas seda EL asja. Meil on see vist natuke raske, meil on see hirm EL ees et äkki paljastub kui lollpea või tuleb välja et keegi tegi midagi valesti. Omariiklus ei ole ainult riigi mängimine vaid selline tõsine asi. Et ma usun paljud meie poliitikud kardavad et tuleb välja et.... Mina isiklikult arvan et euroopa liit ei saa olema kunagi laialt teadustatud need valdkonnad kus inimesed saavad otsest kasu põllumajandus, teenused et seal on kõik eeldused olemas et inimesed muutuvad EL teadlikuks. Aga seal kus ie ole siis pole ka midagi katki kui nad ei tea see ei tungi sinu ellu see ei vähenda suurenda sinu kasumit see ei paku mingeid võimalusi. Erksamad üliõpilased kes on arusaanud et nad saavad minna erinevate programmide raames mujale muutvad euroteadlikumaks, erksamad kooliõpetajad kes saavad aru et nemad ka võivad minna mujale täiendama. Need inimesed küll aga EL häda on alati olnud see et see on olnud eliidi projekt. See pole aga nii suur häda et omariiklus on ka alati eliidi projekt. Eesti riigi teke see oli ka väga kitsas ringkond kelle projekt oli see. Kuni tartu veretööde avastamiseni ja kuni eesti koolipoiste eduni pidid eesti sõjaväelased ostma toitu talunike käest ja alles pärast seda kui nähti mida bolshevikud tegid ja et eestlased olid edukad alles siis hakkasid toetama sõdureid. See on päris õudne sa võitled oma riigi eest ja ostad ise syya, Et see eliidi projekt on paratamatus ja so what.

Kas on selline võimalus et EL kukub üldse läbi kui vaadata seda pühiseaduselepe problemaatikat.

Ta võib aga mitte lõplikult. Ohto n pigem see et poliitiline dimensioon muutub nõrgaks ja jääb selliseks tolliliiduks, noh vabad piirid kauplemiseks aga mingit ühtset välispoliitikat ei tule. Mida Saksa ja Prantsusmaa ja teised kui nad lahkavad uute vaesete liikmete tulekut on juba kuulda hääli et võibolla tuleks natsionaliseerida põllumajandustoetusi et nüüd on nad 50 oma rahasid saanud ja nyyd tulevad mingid vaesed teised ja miks me peaks neid toetama. Millest aru ei saada, me oleme jällegi populistlikel pühjustel olud igasuguse ühise välispoliitika vastu. Tegelikult selle üle rõõmustavad ainult venelased ja sakslased sest sisi kui see on nõrk siis on võimalik alati bilaterlaaseid diile teha. Läänud aastal oli komisjon väga kõva ajades asju venemaaga, saksmaa ja prantsusmaa olid väga pehmed ja chirac isegi kritiseeris komisjoni et ei näita piisvalt palju respekti venemaale. Ilmus aprillis kahe päeva jooksul 1 artikkel Sergei markov hereld tribunes, sergei karganov FT-s, stiili poolest erinevad artiklid. Markov oli räige karaganov üritas olla kaval. Mõlemad rääkisid sama asja: Meil pole mõtet rääkida komisjoniga komisjon on vastik bürokraatlik koht. Kõik meie suhted peavad olema bilateraalselt. Kui venemaa arvab et on tark ajada otse asja suurte riikide valitsustega sisi eestlane peaks mõtlema et eestlasele ja eesti valitsusele on kasulik ühine poliitika. selle asemel siis meie tublid poliitikud võtsid seisukoha et meie kunagi ei nõustu ühise välispoliitikaga. Mis on väga tore sest siis me ei saa kurta selle üle et kui saksmaa teeb oma seel diili et Viiburist Saksamaale Läänemere alt tuleb gaasitrass millest meil pole õrna aimugi, kui oleks tugev ühine välisjulgeoleku poliitika siis kõik need asjad oleks palju rohkem arutatud. Siis ka see kohustus olla tubli on palju suurem kui sul on ühine poliitika sest siis sa oled kaasosaline aga kui sul pole ühist välisjulgeoleku poliitikat siis sa saad sõimata brüsselit. Kui sul on tugev asi siis kui midagi läheb meie vastu siis oled ise süüdi ei saanud hakkama.

Vastaja F

Teie hinnang infoliikumisele suunal EL Eesti?

Ilmselt infoliikumine EL Eestisse toimib küll, iseasi kuidas ta jõuab nagu laiema avalikkuseni. Kuidas ja kui palju meedia kajastab EL asju. Tegelikult põhiprobleem on selles et EL sisaldab väga palju erinevaid teemasid ei ole niisugust konkreetset teemat nagu EL, võibolla EL lipp on otsene EL teema. Eesti on sisuliselt riik riigis, samapalju me võime rääkida mingitest meie siseriiklikest asjadest et see on Eesti asi ja võime rääkida et seeo n samal ajal ka EL asi. Siin see valdkond on nii tohutult suur ja siin on nii palju erinevaid asju et see teeb küsimuse käsitlemise keeruliseks minu jaoks.

Meedia ja riigi vaheline infovahetus?

Kui me võtame näiteks EL nõukogude töö kus käivad regulaarselt meie ministrid sisi meie ministeeriumid teevad selal info vahendamiseks nii palju kui peaks tegema. See tähendab kui mingi minister läheb nõukogusse siis ilmub selle kohta vastav eelteade ja pärast ka selline põhjalikum selgitus selle nõukogu töö tulemuste kohta. Nüüd küsimus on selles kuidas seda kasutatakse sest paljuskki on kõne all spetsiifilised või tehnilised küsimused mis tõepoolest ei pakugi oma loomult huvi laiemale avalikkusele selles mõttes selline meedia ükskõiksus on täiesti arusaadav.

Äkki ei saada lihtsalt aru ?

No see on ka võimalik aga kui küsimus ei puuduta neid või nende eluolu, professionaalne ajakirjandus teab mis on inimesele huvitav ja mis mitte. Ma ei saa neid süüdistada et nad ühte või teist teemat üles ei võta. Suuremad Euroopa Komisjoni küsimused leiavad oma tee eesti meediasse teisi kanaleid pidi sest vaevalt et meie ajakirjanikud korjavad üles EK pressiteateid eesti keeles. Tavaliselt kui on suuremad põhimõttelised küsimused või vaidlused siis pigem tuleb see rahvusvahelise ajakirjanduse ja uudisteagentuuride kaudu. Parlament on meist võibolla kõige kaugem, seal on ka oma pressiesindajad kes infot vahendavad, nende tööd ja tegemised leiavad kõige vähem kajastamist.

Kui suutlik on riik ELi infot vastuvõtma ja edasi andma?

Informatsioonipuuduse üle kurta ei saa, need kanalid on sisse töötatud ja arendatud vastavalt sellele kui palju tuntakse selle järgi vajadust olevat. Eestis on see kogu EL alane teavitus oma olemuselt deentraliseeritud. Ka just tänu sellele et iga ministeerium tegelb ka EL tasandil oma küsimustega. Sellepärast on nende kohus ka teavitada oma harus toimuvatest asjadest. Eriti fookuseerida oma ministrite käimisele. Meie roll siin EL teabetalitluse roll on tegelda asjadega mis otseselt ei ole mingisuguse valdkonna all nagu EL põhiseaduse leping millega otseselt ministeeriumid ei tegele. Põhimõtteliselt teine küsimus euro seoses peatse kasutuselevõtuga kuulub mitme institutsiooni töövaldkonda meie Eesti pank, finantsmin ja teisi institutsioone ka. Rääkides laiemast infovoost ELi siia poole need kanalid nagu ma nimetasin pressiteenistused jõuavad ka meie ministeeriumite kaudu, see network peaks olema tõhus, potentsiaali on iseküsimus kui palju see tarbijani jõuab.

Kas riik teeb kommunikatsiooniplaani taoliste suurte asjade suhtes?

Põhimõtteliselt on EL tasandil oma kommunikatsiooniplaan. Valitsusel oli oma EL kommunikatsioonistrateegia mitmes kohas kooskõlastatud aastal 2002. Ega see teavituse olemus pole muutunud, mis on muutunud on see et kogu selal teavituse kõrval võis näha teatavat propagandalementi sest eesmärk oli saada Eesti EL-i. Kõik poliitilised jõud olid seni ühel meelel, peale liitumist see kadus ära, mida võis ka arvata. Ikka on oluline et eestlane suhtuks ELi positiivselt ei tohi lasta kujuneda arvamusi mingi väärinfo ja kuulujuttude põhjal. Tegelikult meie eesmärk praegu on siiski et mõne aja pärast saaksime endale uue kommunikatsioonistrateegia. Kui vajadus on siis seda modifitseerida aja jooksul. Mis puudutab eurot, kuna see on nii oluline samm Eesti integreerumisel sisi selleks on loodud spetsiaalne kommunikatsiooni töögrupp, kellel on välja töötatud euro kommunikatsioonistrateegia. Ei tea millises staadiumis on selle vastuvõtmisega aga sellega on tutvunud Komisjon ja andnud oma heakskiidu niit see on väga konkreetne asi. Mis puudutab Põhiseaduse lepingut siis selle kommunikatsioonistrateegiat pole aga on tegevusplaan. Me ei võtnud seda eraldi eesmärgiks, me pigem sõnastasime oma eesmärgid ja tegevused sellest lähtuvalt. Strateegia on seetõttu võimatu koostada sest me ei tea kuidas see kulgeb üldse. Meie kogu teavitustegevus algas kohe peale seda kui eelmise aasta juunis heaks kiideti ning kestab tänini.

Kes on riigi jaoks olulised sihtrühmad?

Meie jaoks ole kõik väga olulised aga konkreetselt kodanikkond on kõige olulisem aga samas ei saa öelda et meedia on vähemtähtis. Meedia on tähtis kuna nemad on selal teabe edasikandjad. Ajakirjanikud on kergem sihtgrupp sest nad on nagunii vastuvõtlikumad igasugusele infole. Aga kodanikkond koosneb omakorda väga paljudest erinevatest gruppidest, seetõttu on oluline et meedia oleks hästi asjaga kursis et erinevate valdkondade kajastajad oleks pädevad ja suudaks rahuldada erinevate kodanikegruppide teabenälja.

Kas tavakodanik peaks olema huvitatud ja teavet kätte saama?

Raske vastata. Minus tahab kõneleda ametnik. See on ju õige et kui inimene pole huvitatud siis ei saa peale suruda aga see puudutab Eesti riiklust ja ühiskonda üldiselt. See on riigile nagunii kasulik et kodanik oleks informeeritud sest kui ta on informeeritud siis see loob head eeldused ka kaasatusele, kui kodanikud on kaasatud siis seda tugevam ja elujõulisem on riik. Tegelikult on see kõikidele vastastikku kasulik. Kodanik peab teadma oma võimalusi ja EL mõte ongi see et avada uusi võimalusi laiemalt inimesele geograafiliselt suuremas piirkonnas.

Kas ühiskondliku aktiivsuse tõstmine on teie töö või meedia töö?

Meediat ei saa milekski sundid. Loomulikult see oleks meedia missioon aga ajakirjandus on äri nagu iga teine ja ta on huvitatud kasumist ja ta teeb seda mis on kasulik. Kui inimesi huvitavad vastuolud ja negatiivsed uudised see iseloomustab teatud ajalehti sisi nad ratsutavad selle seljas. Tõelise ajakirjanduse missiooniks peaks olema valgustustegevus, sellest pole kahtlust. Meie näeme oma rolli selles et ükskõik milliseid vahendeid kasutades seda teadlikkust tõsta.

Kas meedia huvi ja suhtumine aja jooksul on muutunud ja kuidas ja kas teemad on üleval?

Mul on raske seda öelda, ei elanud enne Eestis töötasin Prahast ajakirjanikuna. Ilmselgelt oli huvi enne liitmist suurem. Praegu on see suhteliselt kaootiline see kajastus. Vaadake kasvõi seda Euroopa põhiseaduse lepingut kui seda Konvendis välja töötati siis sealpoolt vaadates tundus mulle küll et huvi on märksa suurem. Hetkel ei mäleta enam keegi kuidas see sünnis keegi ei taha mäletada seda, et see oli pretsedent selles mõttes et kui palju olid kodanikud ja kodanikuühendused kaasatud. Nüüd räägitakse oi et näe valitsus võtab midagi seljataga vastu tegelikult käisid tohutud dispuudid ja kodanikuühendused olid väga aktiivselt kaasatud selle kujundamisse. Kui nüüd vaadata pabereid tagantjärele sisi seal on ju kõik kirjas. Nüüd räägitakse et näed debati pole see on nii kauge. Muidugi kõik ununeb väga kiiresti aga mis puudutab ikka seda üldist kajastamist, kõik olulisemad asjad leiavad kajastamist ja isegi kas me peame ikka iga mingisugust nõukogu kooskäimist kajastama minuarust ei pea. Mis mulle hoopis rohkem muret valmistas on see et endise ajakirjanikuna saaksin ma ette heita teatavat professionaalsuse puudumist. Näiteks juhtudel kui toimus Euroopa Põhiseaduse lepingu allkirjastamine Roomas siis kuulates riigiraadiost seda kesket jutusaadet kus saate juht juhatab saate sisse kokkuvõttega sündmusest ja ütleb et sel puhul oleme palunud saatesse – ja järgneb tuntud euroskeptiku nimi, ainult üks inimene. See on vastutustundetu käitumine. Hiljuti vaatasin saadet 8 mail Aeg Luubis seal oli saatelõik aasta liitumisest EL ja kes oli saatesse palutud – Ivar Raig. See on ühest küljest jällegi vastutustundetu teisest küljest ebaprofessionaalne.

Kui on eesti kohalik uudis siis sellele EL tausta tuuakse aga vastupidi mitte. Kuidas seda seletada?

See on jällegi jah professionaalsuse küsimus. On ju ilmselge et see eeldaks põhjalikumat ja aeganõudvamat tööd mida ilmselt meie ajakirjanikud ei saa endale lubada erinevatel põhjustel. Täpselt sama asjaga puutusin ma kokku kui ma töötasin Vaba Euroopas, meil oli see ressurss ja püüdsime alati tekitada võrdlusmomenti. A meil on see ressurss puudub sisuliselt tegelevad nad kiirete uudiste tootmisega neil ei jätku aega analüüsiks ja konteksti asetamiseks. Vastutustundlikkus ja professionaalsus. Peab tunnistama et neid ajakirjanikke kes oleks väga professionaalsed EL küsimustes ei ole ilmselt palju neid on tõesti ühe käe sõrmedel üles lugeda. Need on inimesed kellel on EL erihobiks noh mõned Bahovski, nad on seotud välispoliitikaga seotud ja tean ka ühte majandusajakirjanikku kes on tundma õppinud ja püüavad EL küsimusi integreerida oma lugudesse ja kommentaaridesse ja analüüsidesse aga muidu on see sellist juhuslikku laadi

Millised on teie töös põhilised kitsaskohad teavitustöös?

Kuivõrd me räägime meedia rollist siis on see huvipuudus. Korraldasime yhke pressikonverentsi, teemaks oli Lisaaboni Strateegia ja meil oli üks nõunik keso li valmis esinema tulema ja meie EL asjade direktor. Siia tuli kohale üks inimene. Siin võib diskuteerida selle üle et enne oli olnud valitsuse pressikonverents kus Juhan Parts rääkis samast asjast. Ja see ajakirjanik kes tuli ei teadnud et Parts rääkis. Piisas tipp poliitiku mingitest üldistest kommentaaridest, millega ta tausta ei avanud ja ei olekski suutnud avada. Niiet huvi oli väga väike. Üks teine näide oli veel kui tuli kohale ainult paar ajakirjanikku. Pidime korralduslikus mõttes asja reformima ja kui tuli Ülemkogu siis me lihtsalt helsitasime ajakirjanikud läbi üksaaval ja siis me saime teatava kriitilise grupi kokku keda me võrastasime siis kohvilaua ümber. Teine asi on see et tihti puudub ka endal sisemine kindlus mis infot me tahaksime näha ja kui põhjalikult kaetud meedias olevat. Loomulikult oleks rõõm kui ajalehtede veergudel käiks debatt aga seda ei saa sundida ülevaltpoolt peale kuigi altk ogaeg nurisetakse et elavat debatti ei käia. Me püüame saata välja eelinfot aga kui on keeruline bürookraatlik tekst millele ma pean toetama siis ka mina isiklikult ajakirjanikuna viskaks selle prügikasti. See on niivõrd spetsiifilised küsimused ja kodanikule kauged et neid on väga raske lähedaseks teha. Sellest tuleneb ka see et inimene insitutsioonidest seisab väga kaugel niiet tegelikult tuleks õhutada kodanikuühenduste vahelist koostööd piirideülest ja riikidevahelist et käiks mingisugune infojagamine. Põhiline eon see et ta tunnes et ta on EL kodanik et tal oleks Euroopa Intentiteet. Kui see on olemas siis on ülejäänud djelo tehniki. Sest siis inimene tunneb et ta kuulub sinna ühtsesse ja mitmekesisesse Euroopasse ja huvi on nende küsimuste vastu ka loomupärane. Teine asi on veel see et meil on niisugune väga oluline meie töös on võrgustik. Iga maavalitsuse juures on üks ametnik kes tegeleb euroteavitusega see on tema lisatöö, ta peaks saama tasustatud maavalitsuse eelarvest ja lisaks saab ta projektipõhist toetust meie poolt. Võib täheldada teatavat entusiasmi vaibumist maavalitsuse juhtide poolt mõningatesk ohtades et see on olnud murekoht ja me oleme astunud teatavaid samme et maavalitsused tunnesk et selline euroteavitus on nende kohustus ja nad plaaniks selle nii rahalisi kui ka inimresursse

Kas riik peaks kaasa aitama ja kuidas et meediast rohkem infot tuleks

Mina olen alati pooldanud seda et riik peaks eraldama avalikõiguslikele meediakanalitele nii palju raha et neil oleks korrespondendid olemas võtmekohtades. Praegu on üks Treufeldt, kes teeb telele ja raadiole. Teine asi on see et riik peab ja aitab ka teha koolitusseminare. Rohkem ei oskagi midagi pakkuda

Kas teie asutus tegeleb ja kuidas tagasiside korjamisega ?

Tagaside peamiselt on uuringud, kõige laiemalt toetus, oleme teinud ka põhiseaduslepingu kohta ka et kui palju teatakse mida teatakse

See oli päris kurb tulemus

See oli päris kurb jah arvestades et me olime päris kõvasti tampinud siin vähemalt oma arvates. Aga me ei saa üle oma varju hüpata, meie talitus on 3 inimest ja me maksame...mõnes suhtes oli see tulemus ikkagi üllatav. Ma ei räägi mitte ainult sellest et meie maakondlikud teavitajad tegelevad meie anname neile juhised ja prioriteedid et see on üks prioriteetidest ja ka avatud eesti fondiga kahasse rahastatud kodanikeühenduste projektid neid on ka küm,neid AEF teeb ise juba aasta mingeid ümarlaudasid kuhu on kodanikud kaasatud ma ei räägi isegi sellest ma räägin sellest et AK Treufeldt on ju mitmeid kordi rääkinud põhiseaduse lepingust ja siis lugeda et mingi väidab 40 % ei ole mitte midagi kuulnud, see tekitab teatavaid küsimusi. Põhiseaduselepingut oli väljatöötamise hetkel oli massiivne kajastus ja nyud ka ei möödu nädalatki kui midagi ei kirjutata sellest.

Millised piirkonnad on teadlikumad?

Ühest uuringust tuli küll nii välja et Tallinn teadlikeim ja Ida-Virumaa kõige vähem

Kas mõne eurokanali eestistamine muudaks midagi?

Ma arvan et kindlasti parandaks olukorda. Muidugi ma kardan et ega seal eriti palju tarbijaid poleks kui see Euronews oleks. Aga ometi kindlasti tarbijate hulk tõuseks, praeguse ingliskeelse kanaliga võrreldes ja tänu sellele suureneks teadlikkus ka. Mis puutub väljaandesse siis eurolisasid tehakse ka ikka, meie teeme neid EL teeb neid ja mitte eriti väikses tirzzahis ja need jõuavad ka igale poole aga siin on ka see et kes viitsib seda lugeda kui see ei anna talle otseselt nagu midagi. See on selline kahe otsaga asi

Kas teie arvates on tekkinud EL ühine avalik sfäär ja identiteet ?

Ma arvan et ei ole, selles mõttes on Eesti ja teised uued liikmesriigid vanadest riikidest ikka kõvasti maas. Vanad prantslased sakslased nad kindlasti tunnevad end eurooplastena väga tugevalt aga ma kardan et eestlane vist mitte eriti.